

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Br.
L. Pop (Brassai-ut)

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
977, 228 és 1047

Zs. N. Sz. — — — 228

Egy szám ára pályaudva-
ron és vidéken is lej 5
Bukarestben — — 6

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100
Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjele drágább

Csehszlovákiában
Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1926 január 20 Szerda

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 15 szám

5686. Söbát 5

A kifütyült Galsworthy

De Lewis ur, a Galsworthy fantáziájából született gazdag angol zsidó, a nagyváradi szinpadon éppen másodszor mondotta el magáról: „*En csak egy egyszerű zsidó vagyok*”, amikor éles füttyező szakította félbe az előadást. A fütty valahol a karzatról indult el, bevezető akkordja volt e. y szabályszerű antiszemita tüntetésnek, ami meg is hiúsította az előadás folytatását. A tüntetés szép simán zajlott le, nem értett sem a tüntetőkhöz, sem a nagyváradi zsidóknak, sőt még Galsworthynak, az előkelő tollú angol írónak sem, aki, miután már a világ valamennyi szinpadján diadalmas karriert értett be, megérte most azt is, hogy a körös-parti Paris rivaldájáról kifütyültek.

Ami ebben a furcsa színházi botrányban a legkarakterisztikusabb, nem is azért füttyölték ki, mintha valakinek a darab művészi értéke ellen lett volna kifogása, hanem azért, mert a darab a tüntető esztétikusok véleménye szerint a filozofizmus bűnében találtatott vétkezőnek. A filozofizmus pedig szörnyű bűn, holott az állatvédelem például humanitárius emberi tevékenység.

Galsworthyt, aki a Nagyváradon indexre került darabot megírta, a mai angol „szellemvilágok” közé számítják. Elnöke a P. E. N. klubnak, a költők, írók és kritikusok előkelő társaságának, amely egyesületnek Bernard Shaw-tól Chestertonig az angol tollnak valamennyi színterítő munkása tagjai között van. Világhírt globetrotter, aki irt már regényt az óriásról is indusokról, angolokról, japánokról, amerikaiakról, szegényekről és gazdagokról, míg végre „tullott a célon” és előadta azt a „bakióvást”, hogy — zsidókról írt. Hiszen a kifütyült „Unemberek” nek egyéb köze nem igen van a zsidókérdéshez, mint az, hogy De Lewis ur, a darab egyik főszereplője zsidó. Galsworthynak ez az ágában sem volt filozemita propagandát tüzni, nem a gazdag angol zsidó alakját rajzolta meg, hanem egy gazdag zsidót. De Lewis ur éppen úgy nem üpasa az angol zsidóknak, mint ahogyan a többi Daney kapitány nem typusa az angol szociálistáknak.

A nagyváradi tüntetők logikája alapján a „háros” filozemita-propaganda megakadályozása érdekében a klasszikus remekírók könyvtel minden olyan lapot ki kellene tépni, amelyben zsidókról esik szó és olyan regényeket, vagy színdarabokat kellene írni, amelyek a nézőközönség azt a tanúságot vonja le, hogy zsidók egyáltalában nem is léteznek. A bökény csak az, hogy ha zsidók nem voltak, nem volna antiszemitizmus sem, a nagyváradi tüntetőkhöz pedig nem az igazság a fontos, hanem mindenekelett és mindenekelett: a tüntetés.

A nagyváradi furcsa antiszemitabotrány, mintet nem is lep meg különösképpen. Mi már megtanultuk, hogy a zsidók csinálták a háborút, békét, forradalmat, ellenforradalmat, franciábarátságot, német-barátságot, miért ne tanulnánk meg azt is, hogy Galsworthy is csak egyik lányszeme a nemzetközi zsidó maffiának? Nem vagyunk azonban egészen bizonyosak abban, hogy a Nagyváradon kompromittált Galsworthy van-e olyan tanulékony, mint amilyenek mi vagyunk? Alighanem Angliában is hallani fogjuk arról, hogy a nagyváradi szinpadról kifütyültek, a P. E. N. elnökének egyik színdarabját, mert az a nemzetközi zsidó töké szolgálójában íródott. A P. E. N. író, művész és gondolkodó tagjai valószínű hamar meg fogják vigasztalódni, de nem valószínű, hogy Románia londoni és amerikai követi ugyan ilyen hamar fogják kiheverni a nagyváradi kifütyölés következményeit.

Állandó viharok között tárgyalja a magyar nemzetgyűlés a frankhamisítást

Negyvennyolcórás erőszakkal sem tudta megakadályozni a kormány, hogy a világbotrány a nemzet nyilvánossága elé ne kerüljön. Kedden reggel hatóra óta rendőri készségben van Budapest. Az ellenzék követeli, hogy még a bírói ítélet előtt betekinthesse a bűnügy aktáiba

Irredentia szövege volt a Zadravetz előtt tett eskünek

(Budapest, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Nagy izgalommal és feszült érdeklődéssel várta az egész magyarországi közvélemény a mai napot, amelyen a frankhamisítás ügye végre az első nyilvános fórum: a parlament itélőszéke elé került. A vita mérlege még nem állítható fel, de annak szenvedélyességéből már is megállapítható, hogy nemcsak az ellenzék, de a fajvédők hívével a kormánypart is a legkönyörtelenebb tisztogatást követeli.

A pártok előértekezte

Hétfőn délután Szcitovszki Béla, a nemzetgyűlés elnöke közölte a baloldali ellenzék vezetőivel, hogy a délelőtti pártközi konferencián bevezetett tárgyalásait folytatni óhajtja és a megegyezés létrehozásának érdekében az egyes pártok értekezletei előtt személyesen keresi fel a baloldali pártok vezetőit. Baross János Szcitovszkihoz erre a válaszába azt válaszolta, hogy a baloldal megbízottai este hét órakor az ő lakásán gyűlnek össze az ügyeknek az együttes megtárgyalása végett.

A képviselők már este félhét órakor megjelentek Baross János lakásán. A nemzeti demokratapárt részéről Váczonyi Vilmos, Pakots József és Fabián Béla, a Kossuth-párt részéről Ruppert Rezső, Nagy Vince, Horváth István és Reinprecht Antal, a kispolgári párt részéről Baross János, Hegymegi-Kiss Pál, Létsai Ernő és Szakáts Andor, Friedrich István már előzőleg Baross János lakásán tartózkodott. A szociálistapárt megbízottai csak félnyolcór érkeztek meg, mert megelőzőleg külön gyűlést tartottak. A pártot Peidl Gyula, Peyer Károly és Farkas István képviselők, valamint Mónus Illés párttitkár képviselték a konferencián.

Félnyolcóra után érkezett meg Szcitovszki Béla, a nemzetgyűlés elnöke. Részletesen ismertette a vasárnapi pártközi konferencia lefolyását, valamint gróf Bethlen István miniszterelnök álláspontját a parlamenti bizottság kiküldése tárgyában. A baloldal vezetői nagy megdöbbenéssel értesültek arról, hogy Bethlen István csak a megindult bírói eljárás befejezése után hajlandó a bűnpör aktáit, illetve azoknak tartalmát a parlamenti bizottság rendelkezésére bocsátani. Fokozta a megütközést az a közlés, hogy az akták ismertetésén és a Bethlen miniszterelnök által szóbelileg adandó információkon kívül nem szának más szerepet a parlamenti bizottságnak.

A szociálisták parlamenti bizottságot kiküldését követelik

A szociálistapárt kiküldöttjei kijelentették, hogy csak olyan parlamenti bizottság kiküldéséhez hajlandók hozzájárulni, amely az 1848-ik évi 3-ik törvényeikben a miniszterek felelősségrevonásának módjával egyenértékű hatáskörrel rendelkezik. Peyer Károly közölte, hogy pártja nem bírói eljárást, hanem bünygyi vizsgálatot akar lefolytatni és nem is gondolnak arra, hogy a bíraskodás joga az illetékes bíróságtól elvonassék. A frankhamisítás politikai vonatkozásait csak akkor lehet kivizsgálni, ha a kiküldött parlamenti bizottság mindazon személyeket, akikkel szemben nincs akadálya annak, hogy az hatósági jogkörrel

felruházott parlamenti bizottság elé idéztesenek, közvetlenül kihallgassák és vallomásukra az esküt is kivegyék. A szociálistapárt ragaszkodik ahhoz, hogy szükség esetén a kormány tagjai is a bizottság rendelkezésére álljanak és ezért olyan nyilatkozatot kér a kormány minden tagjától, hogy kötelezik magukat arra, hogy a parlamenti bizottság meghívására ott megjelenjenek és mindenről, amiről tudnak, hű felvilágosítást adnak.

Szcitovszki Béla közli, hogy Bethlen miniszterelnök és minisztertársai nincsenek ellene annak, hogy a parlamenti bizottságnak a kért felvilágosításokat bizonyos keretek között megadják. Ezt a keretet, Szcitovszki közlése szerint, a miniszterekre háruló hivatalos titoktartás szabja meg.

A polgári pártok vezetői azonban a Szcitovszki házelnök által közölt felvilágosítások szemben a szociáldemokratapárt álláspontját tették magukévá, sőt, továbbmenőleg, arra is garanciát kértek Bethlentől, hogy a nemzetgyűlés esetleges elnapolásával se lehessen megakadályozni a bizottság munkáját.

Az ellenzék követelése

A baloldali ellenzék este félhét óra kezdte meg a követelések megszövegezését, annak előrebocsátásával, hogy a baloldali ellenzék a frankhamisítási ügy politikai vonatkozásait óhajtja a parlamenti bizottság segítségével felderíteni. Kikötötték, hogy ez a bizottság már a nemzetgyűlés holnapi ülésén megalakíttassék. A baloldali ellenzék, illetve a tanácskozásban résztvevő pártok öt helyet kötöttek ki maguknak a bizottságban és a bizottság tagjaiul a következőket jelölték ki: a szociáldemokrata párt részére Peyer Károlyt és Györki Imrét, a demokratapárt részére Váczonyi Vilmost, a Kossuth-párt részére Ruppert Rezsőt és a kispolgári párt részére Hegymegi-Kiss Pált. Kikötötték azt, hogy a parlamenti bizottságnak azonnal meg kell kezdenie működését és legkésőbb tizennégy napon belül jelentést kell tennie a nemzetgyűlésnek. Követelték annak biztosítását, hogy a bűnügyi nyomozás és a bírói eljárás aktái is hű másolatban a parlamenti bizottság rendelkezésére bocsátassanak.

Éjszaka kétórákor az ellenzék átadta az írásbeli határozatait Szcitovszkinak és kijelentette, hogy ha ezt Bethlen elfogadja, akkor hajlandók a frankügyet a nemzetgyűlés elé nem vinni. Bethlen miniszterelnök erre az üzenetre azt válaszolta, hogy azt kívánja az ellenzék határozatával szemben, hogy csak a bírói ítélet jogerőre emelkedése után ruházzák fel a parlamenti bizottságot azzal a hatáskörrel, melyet az ellenzék fenti határozatával kért. Addig azonban sem a bírósági iratokba való betekintést, sem a tanúk kihallgatására való megidézését nem engedheti meg a parlamenti bizottságnak.

A megegyezés ezzel meghiusult.

Szcitovszki az éjszaka folyamán az újságíróknak kijelentette, hogy reméli, hogy kedd délelőtt sikerülhet még a megegyezés.

Rendőrök őrzik a magyar parlamentet

Kedden reggel a főkapitányság és a rendőrcsapatok rendkívüli intézkedéseket fogantatosított. A főváros egész területére a legteljesebb permanenciát rendelték el, amely reggel 6 órakor kezdődött. Ez azt jelentette, hogy a főkapitányságnak, az összes kerületi kapitányságoknak és az őrszobáknak egész személyzete már reggel hat órakor hivatali helyiségeiben kellett, hogy tartózkodjék. Nagy rendőri készenlét vonult fel a parlament elé, valamint az odavivő utcákon. A parlament épületében külön intézkedéseket tettek.

Egy utolsó kísérlet

A nemzetgyűlést csak egynegyed egykor nyithatták meg. Már délelőtt tíz órakor a parlament folyosóin eddig még soha sem látott tömegek hullámzóttak. A hangulat rendkívül izgatott. Mindenkit a frankhamisítási ügy foglalkoztat. Fél-tizenegyre Szcitovszki Béla és Zsitvay összeültek a radikális ellenzék vezérével újabb tanácskozások lefolytatása végett, mert Bethlen még az utolsó percekben is hajlandó volt engedelményeket nyújtani tegnapi álláspontjából, csak hogy az ülés méltóságát megőrizze. Szcitovszki kifejti, hogy Bethlen most

Bethlen nagy beszéde

Szünet után a miniszterelnök megkezdte beszédét. Most már csendesebben hallgatják. Bevezetésül azt mondja, hogy a frankhamisítási ügyről részletesen nem nyilatkozhatik, mert az vizsgálat alatt áll. Mégis tájékoztatni akarja a nemzetgyűlést a kormány felfogásáról. Kijelenti, hogy a kormány el van szánva arra, hogy a vizsgálatot könyörtelenül folytassa le, minden tekintet nélkül a személyekre, hogy teljes világosságot deríthessen az ügy minden részletére. (A kormánypárti jobboldalon taps. Az ellenzék állandó közbeszólásokkal zavarja a beszédet).

— Kijelenthetem, — folytatja Bethlen — hogy a legnagyobb energiával igyekszem az ügy felderítésére. Ettől az elhatározásomtól semmiféle tántoríthat el. De nemcsak az ügyre, hanem a helyzetre is világosságot akarok deríteni. Egyesek szerint titkos hatalmak befolyása alatt szenved a nyomozás előrehaladása. A másik oldal azt állítja, hogy nincsenek titkos erők. Minden rágalmat visszautasítok. Hiszen az ország érdeke az, hogy teljesen felderítsük ezt az ügyet és hogy lehulljon az álarc! (Helyeslés a jobboldalon, zaj az ellenzéken).

— Vessék le végül az álarcot a titkos hatalmak — folytatja Bethlen — de a rágalmozók is. (Az ellenzék állandóan zajong. Az elnök számos képviselőt rendreutasít.)

A fürthi messiás

— Regény —

5

Irta Jacob Wassermann

Mint akiket valami eluralkodó varázslat ölelt magába, úgy bandukoltak a zsidók háza. Rájuk hullott a várokozás láza és ez a láz ország-országokra áramlott, mint egy mámor-folyam. Ezen az éjszakán egy zsidó se tudott aludni.

Akkor úgy szokták mondani, hogy a Világok ura megnyitja az ő kapuit, hogy fogadja a prófétát vagy hogy csillagokat tép az égről, mint a szőlőfürtöt a tőkéről, a nép nemes fényességét lát és a halál árnyai eltűnnek mellette. Lehullott királyok pompája és hárfáik zengése. A próféta fölszáll az egekbe és a csillagok fölé építi trónusát. Hangok sokasága kiáltott feléje: Or, mi hír az éjszakában? Es akkor már hirdette a hajnalhasadást. Közélen már semmi se volt, ami hétköznapi: a fejedelem egyenlőnek látszott a paraszttal, a kol-dus a bíróval, nem nyúlt szerető kéz a beteg felé és dicsőséges dolog volt az önkínzás minden fájdalomát elviselni és zuzott lélekkel vinyogni a Kegye fölszálló Napja felé. A kabbalisták iskolája úgy érezte, hogy tisztábban érti a nagy meghirdetést. Az isteni annyaölből bontakozott ki az új isteni lény, az Igaz Király, a Messiás, a világ megváltója és felszabadítója és véget ért a Metatron uralma. De, — mondták, — irva van a Zóhár könyvében, hogy Metatron a teremtmények elseje, az isten diszfénye; ő a középső oszlop, aki a mennyek országát tökéletessé teszi: ő a közepben álló Egyesítő. Mert az igaz Messiás, az a

már hajlandó arra, hogy a kiküldendő parlamenti bizottságnak az első bírói ítélet után a frankhamisítási ügy aktáiba betekintést engedjen. Az ellenzék azonban ezt az ajánlatot sem fogadja el.

Megnyitják az ülést

Szcitovszky Béla házelnök negyedegyórákor nyitja meg a nemzetgyűlést. Elnöki enunciaciójában azon véleményének ad kifejezést, hogy Trianon óta nem sujtotta ekkora csapás a magyarságot. Kéri a nemzetgyűlést minden egyes tagját, viselkedjék méltóan és elfogultság nélkül ebben a nehéz helyzetben, amint azt a kormány is teszi.

Ezután gróf Bethlen István emelkedik szó-lásra. A miniszterelnök felállásakor a radikális ellenzék zajos lármában tör ki. Bethlen hiába kísérletezik, hogy szóhoz jusson, a lármában és ordítózásban nem hallani a hangját.

— *Üljön le! — Lemondani! —* kiáltanak mindenfelől és nem engedik szóhoz jutni.

Szcitovszki elnök hasztalanul rázza a cse-nyőt, de senki sem figyel rá. Az ülést fel-függesztik.

Bethlen folytatja:

— Sokan kételkednek a kormány tagjainak és a nyomozó hatóságoknak a jóhiszeműségében. Nagy szembesítés előtt állunk, melynek semmi akadályja nincs. Az az állítás, hogy a kormány keze meg volna kötve, közönséges hazugság. Kezünk szabad, ezt megmutatom a a nyomozásban, a büntetésben és elmegyek usque ad finem. Biztosítom a nemzetgyűlést és a közvéleményt, hogy a hatalom a kormány kezében van és bármennyire is próbálják áskálódásokkal és ferdítésekkel a munkáját megnehezíteni, ez rajtunk, a mi erős akaratunkon megtörik. (A jobboldali egyesült párt felállva tapsol, az ellenzék zajong. Az elnök újra számos képviselőt rendreutasít.)

— *Ugy érzem, —* mondja tovább Bethlen — *hogy amig ezen az uton haladok, addig az egész ország mögöttem áll.*

Ezután fejtegeti, hogy miként juthatott Jankovics a futárigazolvány birtokába.

A beszéd lapzártakor, a radikális ellenzék állandó zajongásai között, még tart.

Zadravecz nem hamisított

Mint ismeretes, az ügyészség vasárnap javaslatot tett a vizsgálóbíróinak Zadravecz tábóri püspök letartóztatására. A vizsgálóbíró behatárolt foglalkozott a püspök szerepével és megállapította, hogy nem vett részt a frankhamisítás

testté vált ősember, az Ádám Kadmon, akiről az irás beszél és része az istenségnek.

Virradt a nap, komor és ködös őszi reggel. Hideg, száraz szél fujt az utcákon. A keresztények csudálkozva nézték a zsidók izgatottságát. Beermann rabbi sápadtan rohant egyik házból a másikba. Rabbi Zalman Klef órák-hosszat állt a háza előtt és egy sárgult pergamentet olvasott. Zalman Ulman Kásbauer élénk hangon emlegette a tegnapi idegent. Hutzel Davidka elmerülve sántikált körbe és Boruch Klösz fáradhatatlanul figyelmeztetett mindenkit a szent bójtaapra és hogy ideje volna a templomba menni. Kilenec óra táján egy porral lepett hírnök érkezett Nürnberg felől. Irott híradist hozott. Michel Chaszed, a kántor, átvette tőle és a zsidók, emberek, asszonyok és gyerekek egyre nagyobb tömegben szorongtak köréje, ahogy az irást hangos szóval olvasta. Az irás a híres Samuel Primótól, Sabbatai hívtől érkezett és a következőképen hangzott:

„Istennek boldog kiválasztottja, Sabbatai Cövi, a zsidó nép fölmentje és Megváltója, áldást és békességet Jiszráél minden fiának! Miután pedig méltóknak találtattatok meglatni a nagy napot és Isten igéjének megjelölését a prófétában, azonképen tehát panaszaiknak és sóhajtásaitoknak örömben, bójtnapjaitoknak örömménepekbe kell változniok. Mivelhogy immár nem fogtok többé sirni. Örvezdettek éneken és dalban és változtatások meg a szomorúság és gyász napját az ujjongatás napjává, mivelhogy én megjelentem“.

Halotti csönd támadt a szavak nyomában. A próféta kívánsága valami félelmetes, valami hallatlan volt ennek a népek, amely megren-

munkájában és a bankjegyek értékesítésében. Szerepe mindössze abban állott, hogy a frankhamisítási ügygel kapcsolatban lévő egyének-től esküt vett ki.

Ferdinandi Lászlót szabadlábra helyezték, megállapítást nyert, hogy a frankhamisítási ügyben nem bűnös.

Hétfőn délután Nádossy volt országos főkapitány Sztrache főügyész kíséretében megjelent a belügyminisztériumban, ahol Diószegi miniszteri tanácsosnak adta át hivatalát. Diószegi miniszteri tanácsos átvette az országos főkapitány elintézetlen aktáit és információkat kért egyes függőben lévő ügyek tisztázására vonatkozólag a volt országos főkapitánytól. Órákig tartott ez a munka, úgy, hogy Nádossyt csak a késői éjjeli órákban szállították vissza a fogházba. Mikor az au'ó a fogház Kohári-utcai kapuja előtt megállott, az egyik lap fotográfusa, aki erre a jelenetre várt, Nádossynak szegezte a fényképezőgép lencsét, amire különös jelenet történt. Amikor Nádossy észre vette, hogy mire készül a fényképező, hirtelen elvörösödött, majd felkapta a fejét, mezeven a fényképező szeméi közé nézett és váratlanul nekikézdte. A fényképező ijedten csak annyit mondott:

— *De hiszen én nem is vagyok zsidó!*

Nádossy közben már hatalmas léptekkel sietett a fogház lejtős bejáratán át, a két de-tekativ között, vissza a cellájába.

Zichy Rubido nyilatkozata

Gróf Zichy Rubido, londoni magyar követ, aki azelőtt Bukarestben képviselte Magyarországot, a frankhamisításról a magyar sajtó ottani kiküldöttjének a következőket mondotta:

— Felfogásom szerint Anglia teljes mértékben honorálja a magyar kormány korrekt és erélyes magatartását. Még a gondolata sem merült fel annak, hogy Magyarország belügyeibe beavatkozzanak.

Letartóztatott egy Andrássy grófot

Andrássy Imre grófot, egy elbocsátott istállómester feljelentése alapján a csehszlovák hatóságok gyújtogatás gyanúja alatt Homonnán letartóztatották. A lapok szerint az a gyanu merült fel, hogy Andrássy, aki kastélyát felgyújtotta, nem nyereszkedési érdekből idézte elő a tüzet, hanem a gyújtogatás összefüggésben áll a frankhamisítási ügygel. A „Cesco Slovo“ szerint a nyomozás megállapította, hogy a gróf, iratszekrényének felgyújtásával, bizonyos kompromittáló adatokat akart megsemmisíteni, mert értesült arról, hogy rá is kiterjesztették a nyomozást. A gróf kauciót ajánlott fel szabadonbocsátása végett, a hatóságok azonban nem mentek ebbe bele. Így a gróf a nyomozás végleges lefolytatásáig a kassai ügyészség foglya.

díthetetlen fanatizmussal ragaszkodott az örököl, az ősköztől kapott törvényhez. Wolf Kásbauer olyan fehér lett, mint a hó és egy héber imát dadogott. Sokan — és különösen az asszonyok — vele imádkoztak. De mégis, voltak olyanok is, akik bátor bizalommal voltak telve, az új, a nagy ügy iránt. Ezek hallelujába törték ki és szemük gyönyörben ragyogott az Erkező felé. A Messiás, — épen mert olyan messi volt, — a mérhetetlenségig nőtt a szemükben, feje aranyosan sugárzott a reggeli felhőkben, a lelkük megtelt vére, mert az alacsony szolgasors nyomása terhesedett rajtuk, egy egész népek, egy egész világnak megvetése. Napokhosszat tompa félelem fojtogatta a fürthi zsidókat. Nem mertek kilépni a házukból, teljesen odaadták magukat a tehetetlen megtöröttség, vagy keserűség érzésének, vagy bánat, vagy reménység érzelmének.

Ünnep után másodnapra végre hír érkezett észak felől, hogy Manoel Texeira, a híres hamburgi zsidó, Svédország királynőjének, Krisztinának bizalmasa, a zsinagógában nyíltan a Messiás hívének vallotta magát. Amszterdamból, Londonból, Prágából, Mainzól, Frankfurtból és Bécsből hódoló követések mentek a prófétához és szokatlan égi jelek, a keresztények szívét is döbbenettel töltötték meg. Ugyanis a fürthi Wassertrüdingen zsidó, akit is mindközönségesen csak Szoknyakántalónak hívtak, mivelhogy az volt a tisztje, hogy a vajudó asszonyok ágya mellett fenhangan imádságokat kántált, ez a Wassertrüdingen szombatnap estelén, épen Tévet hónap elsején, egy nagy, dagadó tüzkévet látott a mennyboltozat északi táján.

Folytatása következik.

Wells gy

Valahányszor követem azt a dalmi és tudom nem azt is megleginkább a nek a csillaga égbol ozaton? kereskedők in késztetnek, peo lenséget jelent épp arra alko zanak.

Legutóbbi információkat nyitkülönösen a E ma már nem művet, inkább dást. Nagyon kell, hogy le okok nélkül, nyos, hogy W mint Anatole hetik a nagy leklátása sem éi el France lehet hát az tőzkelkedő Fra kis-s komolyk nyelvtérleten

Kétségtele ez így, mert sága, minden viszonyitva ha nek nincsenek reszk sinei. nehézkes kome val, aki a gal életlátásnak n óta a legfranc folyósolja a k többé, míg W és új regénye

Az igazi c szeretném néh megmagyaráz egész európai személyes élet amelyek l-het it-hassuk a hatásait. Azt a nélkül is meg den hatalmas lyel az ember géseit lemérte gyetlen ostoba felszínre vetet sem vett mag utjait megjeló hogy mult és különbséget n utja mindig szeretés, szen zótti intervall tisztánlátók h ke: — miki gyengéd lené itánunk. Fra hellén derün mélysegeibe r a szocialista ban való hite szükségszerűs győződés nél

Ime: ez minden nagy nagy olvasók szik France n gall gondolkó mindig inká lektuelnek iró mint a nagy jövendő utmu napjainkban, és annak min világ helyén, ponta a rádió És valjúl gondolatvilág ten erősen pe zelgések eskt erejével, mele egy a tömege hoz. Anatole aki legfeljebb

Wells győzelme France fölött

Valahányszor könyvesboltba tévedek, mindig elkövetem azt a hibát, hogy nemcsak az újabb irodalmi és tudományos művek iránt érdeklődöm, hanem azt is megtudakolom: milyea írókat vásárol leginkább a közönség, kik vannak divatban, kiknek a csillaga hanyatlott le a szeszélyes esélyi égbolozaton? Már azért is hiba ez, mert a könyvkereskedők információi rendszerint gondolkodásra késztetnek, pedig könyvesboltban gondolkozni illetlenség jelent — a könyvekkel szemben, amelyek épp arra alkottattak, hogy helyettünk gondolkozzanak.

Legutóbbi könyvesbolti látogatásomkor azt az információt nyertem, hogy a közönség — szemben különösen a France balála utáni divatáramlattal — ma már nem igen vásárolja a nagy francia böles művet, inkább Wells iránt tanúsít élénk érdeklődést. Nagyon érdekes jelenség ez, melynek okai kell, hogy legyenek, miután semmi sem történik okok nélkül, meg az irodalmi életben sem. Bizonyos, hogy Wells korántsem olyan ragyogó stílusza, mint Anatole France, szellemessége nem vetekedhetik a nagy gall szkeptikus szellemességével, léleklátása sem mélységben, sem magasságban nem éri el France káprázató tümeményességét — mi lehet hát az oka, hogy az érzelmi hatásokban is túlszárkult France ot Wells kissé túlintellektualizált, kissé komolykodó iránya — ha csak egy bizonyos nyelvtérleten is, — háttérbe tudja szorítani?

Kétségelenül nem művészi okok miatt történik ez így, mert hiszen Wells minden eszmei gazdagsága, minden fantázia-bősége mellett is, Francehoz viszonyítva halvány színekkel dolgozó stílusza, akinek nincsenek ragyogó fordulatai, nincsenek pittoreszk sínei. Minden írásában, az angol-szász faj nehézséges komolysága nyilvánul meg, szemben Franceval, aki a gall köznyedségnek, a vidám, pogány életlátásnak nagymestere s e tekintetben Voltaire óta a legfranciább írója. Valószínűleg az sem befolyásolja a közönséget, hogy a gall óriás nem él többé, míg Wells élte teljében, ontja ma is az új és új regényeket.

Az igazi ok más lehet — s ezt az igazi okot szeretném néhány analitikus uton nyert szemponttal megmagyarázni. Anatole France nagy hatása az egész európai litteraturára ma még olyan eleven, személyes életének emlékei még olyan közvetlenek, amelyek lehetetlenül teszik, hogy kellő távlatból ítélessük meg irodalmi működésének lélektani hatásait. Azt azonban minden távlati érzék és lehetőség nélkül is meg lehet állapítani, hogy France, minden hatalmas eszmei gazdagsága mellett is, melylyel az emberiség történelmének szomorú tévelygessit lemérte, amellyel rámutatott azokra a kegyetlen ostobaságokra, amelyek az egyes dogmákat felszínre vetették és uralkodóvá tették, — sohasem vett magának fáradságot arra, hogy a jövőendő újat megjelölje. Általában arra volt hajlamos, hogy múlt és jelen, jelen és jövő között lényegbeli különbséget ne tegyen, mert hiszen az emberiség utja mindig egy volt és mindig egy lesz: a szeretés, szenvedés és sirtatérés utja. Az ezek közötti intervallumokat — szerinte — csupán egyes tisztánlátók hiábavaló erőfeszítései töltik ki, melyek — miként a többi hiábavalóságokat is — gyengéd lenézéssel, megértő mosollyal kell megítenünk. France tehát hitetlen szkeptikus volt, hélien derűn felnevelkedett böles, aki szívének mélységébe rejtette a szeretet iránti szomjuságát s a szocialista mozgalomhoz sem az igazság diadalában való hite hajlította, hanem inkább demonstratív szűbszűrszerűsége le kének, mely érezte, hogy meggyőződés nélkül még a szkeptikusok sem élhetnek.

Ine: ezek azok a főbb motívumok, melyek minden ragyogó írói kvalitásai ellenére is, — a nagy olvaséközönség előtt kissé idegenszerűvé teszik France regényeit, írásait. Valóban: a nagy gall gondolkodó, ez őseihez megtért Coignard abbé mindig inkább lesz annak a néhány százezer intellektuálnak írója, akik kongeniálisak gondolataival, mint a nagy tömegeké, melyek nem nélkülözhetik a jövőendő utmutatásait, a vigasz elixirjét, különösen napjainkban, amikor ingatag talajon járunk, a föld és annak minden felépítménye magradult s a régi világ helyén, új világok vajadásait hozza hírül naponta a rádió.

És valljuk be: ennek a tömegnek szívéhez és gondolatvilágához közelebb áll Wells, aki bár szintén erősen pozitivistista és az emberi dogmák és képzelgések esküdt ellensége, — mégis fantáziájának erejével, meleg, emberszerető lelkével közelebb áll ugy a tömegek, mint a hívő intellektuálek táborához. Anatole France nihilista volt, — Wells hívő, aki legfeljebb annyiban különbözik a többi, dog-

matikus alapon álló hívőktől, hogy a kinyilatkoztatások világosságát az emberi ész és belátás magaslataira helyezi. Franceval szemben nem hisz az eredendő emberi gonoszágban és megváltozhatatlanságban, sőt ellenkezőleg: az emberiség történelmét és jövőndjét a Jó és Rossz harcának fogja fel, akárcsak a teológiai elképzelések, — amelyből végül is a Jó fog diadalmasan kikerülni.

Csak természetes, hogy ilyen írói kvalitások Wellset könnyen teszik alkalmassá arra, hogy minden merészsége és minden ostobaság-gyűlete mellett is a tömegek írója legyen, tömegeké, melyek sohasem adják fel a megváltás, a jobb idők eljő-

vetelének fanatikus hitét. France nem hitt és nem is szerette a hívőket, legfőképpen azt a bájos egyszerűséget és naivságot becsülte, amelyekből a legendák ezüstös virága kelt ki. De ezekkel szemben sem tudta elfojtani gunyores mosolyát, ami természetesen ellenséggé tette a hivatalos és nem hivatalos hívők egész seregét. Wells aligha fog erre a sorra kerülni. Őt még a dogmatikusok is könnyen megkedvelhetik, mert Wells a történelmi folyamatosság hirdetője, antropomorph meggyőződésű író, aki hisz az Emberben és hisz az emberiségben, szereti multját, szereti jelenét és rendületlenül bizik jövőndjében. *Salamon László.*

Gessler hadügyminisztert emlegetik új német kancellárjelöltként

Nagy meglepetések várhatók a német politikában

(Berlin, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német kormányválság újabb komplikációkkal súlyosbodik. A vasárnapi reggeli lapok már az új Luther-kormány teljes lajstromát közölték és csak a bajor néppárt jóváhagyásától függött, hogy az új kormányt kinevezzék. A bajor néppárt azonban nem egyezett bele abba, hogy a belügyi tárcát dr. Koch, a demokratsa párt elnöke vegye át.

Mára az egész kormányalakítási akció teljesen felborult. Az éjszaka folyamán már új kancellárjelöltet is emlegettek, még pedig Gessler hadügyminiszter személyében, ami az összes pártokban nagy meglepetést okozott. Politikai körökben az nézet alakult ki, hogy a kormányalakítás körül nagy változásokra van kilátás és nagy meglepetések várhatók.

Megnyílt a zsidó nemzetgyűlés Jeruzsálemben

Egymillió font sterling fölösleget mutat fel Palesztina múlt évi költségvetése

(Jeruzsálem, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Most tette közzé a palesztinai kormány jelentését az elmúlt költségvetési év kiadásairól és bevételeiről. A jelentésből kitűnik, hogy a tavalyi budgetben egymillió font sterling fölösleg mutatkozik. Az angol mandátum alatt álló országok közül Palesztina az egyedüli, melynek költségvetése fölösleggel zárult. A legnagyobb bevételek a telekkönyvi átírásokból származtak. Az erre szolgáló tárca egyetlen hónap alatt mintegy tizezer fontot bevételezett Jeruzsálemben.

(Jeruzsálem, január 19. Ünnepléses keretek között január 11-én tartotta megnyitó ülését a palesztinai zsidó nemzetgyűlés a Cion színház dísztermében. A 201 képviselőn kívül a tribünök zsufolóság megteltek érdeklődő közönséggel. A kormány nevében Mac Nurok miniszterelnökségi titkár, a területi kormányzó nevében Kriehenosky, a cionista exekutive nevében pedig Kish ezredes üdvözölte az Asszéfát Hanivcharimot. Ezután megválasztották az elnökséget, amelyben az összes nagyobb frakciók képviselőihez jutottak.

A vezetőség tagjai a következők: Dizengoff, Mejuchasz, Rosoff, Kaplansky, rabbi Fischmann, Eisenberg, Sprinusz és Lwowitzsch. A nemzetgyűlés elnökévé Ussischkint jelölték, de ő maga kérte, hogy tekintsenek el a megválasztásától. Rosoff elhárította magától a tagsági tisztséget és helyébe a revizionisták képviselőjében Weinschal ügyvédet választották meg. Bekerült az elnökségbe a jemeni zsidók képviselője is. Az érdemleges tárgyalásokat David Yellin referátuma vezette be az Asszéfát Hanivcharim ötévi munkásságáról. Az érdekes jelentés után Ussischkin számolt be a zsidóság helyzetéről Palesztinában és a diaszpórában.

A másnapi ülésben felolvasták dr. Chaim Weizmannak, a cionista szervezet elnökének, Nashashibi jeruzsálemi polgármester és a közoktatásiügyi miniszter üdvözlő sorait. Glikson, a Haarec szerkesztője a palesztinai mezőgazdasági telepek és a cionista szervezet közötti viszonyról tartott hatalmas beszédet, amelyben követelte, hogy a jisuv két képviselője kapjon helyet a világszervezet végrehajtóbizottságában. A következő szónok Ben Gurion volt, aki nagy figyelem közepette olvasta fel referátumát a jisuv autonóm szervezetéről. A referátum körül élénk vita fejlődött ki, melynek során viharos jelenetek játszódtak le. A hattagu kommunisták frakció szónoka ugyanis a vita folyamán hevesen kikelt az angol kormány, a mandátum és a palesztinai kormány ellen. Beszédét a jobboldal és a centrum állandó tiltakozása zavarta meg. A szónok végül is kénytelen volt elállani a szólástól, mire a tanácskozáók nyugodtan folytak tovább. A második ülést dr. Atosoroff referátuma zárta be, melyben a bevándorlás és a munkaprogram kérdését ismertette.

Izgalmas jelenetek a hannoveri tömeggyilkos tárgyalásán

(Hannover, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tömeggyilkossággal vádolt Johan Grans ügyében folytatják a tárgyalást. Még mindig bizonytalan, vajjon Grans részt vett-e Haarmann bűneiben, vagy sem. A tárgyalóteremben ugyanazok a drámai jelenetek játszódnak le, mint tavaly, amikor Haarmann borzalmait tárgyalták.

A mai napon Hanackel és Wienecke a két meggyilkolt fiatalember szülei tanuavallomására került a sor. Hanackelné a vallomás alatt kétszer is elájult. A tanuk, minthogy Haarmann már nincs az élők között, minden gyanujukat Grans ellen irányítják, aki azonban fölháborodva utasít vissza minden gyanusítást és sértést.

Wienecke görcsös zokogásba esett, amikor elmondotta fia eltűnését.

— Biztos vagyok afelől, hogy ez a bestia kerítette meg Haarmann s ámára a fiamat.

— Soha nem láttam a fiát! — felelt önértékesen Grans — csak hallottam róla, hogy züllött ember volt, aki homoszekszuálisok társaságát kereste.

A tanu erre ököllel támadt a vádlott felé és csak a történelmi éberségének volt köszönhető, hogy a tárgyalóteremben nem történt tetteleges inzultus. Miután a zaj elült, Wienecke elmondotta, hogy fiának jó nevelést adott és soha nem züllött le úgy,

ahogy azt itt a tárgyalóteremben a multkori tárgyalás folyamán és most beállították.

Ezalatt Wienecke felesége odament az elnöki asztalon fekvő ruhákhoz és eszelősen simogatta és csókolgatta meggyilkolt fia ruháit.

A bíróság ezután titkos tárgyalást rendelt el, de Grans bűnössége mellett egyetlen momentum nem merült föl.

Nagy feltűnést keltett a vádlott menyasszonyának kihallgatása. Elmondotta, hogy három év óta ismeri vőlegénjét, aki soha nem említette előtte Haarmannal való viszonyát. Ő maga nem tudná föltételezni Gransról azokat a bűnöket, amikkel vádolják.

Bélrenyhesség, gyomor- és bélhurut, vakbélgyulladásra való hajlamosság esetén a természetes „Ferencz József“ keserűviz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszervek pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a Ferencz József-viz használata a bélműködést kitűnően szabályozza. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben. 7

Wells győzelme France fölött

Valahányszor könyvesboltba tévedek, mindig elkövetem azt a hibát, hogy nemcsak az újabb irodalmi és tudományos művek iránt érdeklődöm, hanem azt is meg tudakolom: milyea írókat vásárol leginkább a közönség, kik vannak divatban, kiknek a csillaga hanyatlott le a szépséges esélyi égbol ozaton? Már azért is hiba ez, mert a könyvkereskedők információi rendszerint gondolkozásra készítetnek, pedig könyvesboltban gondolkodni illetégséget jelent — a könyvekkel szemben, amelyek épp arra alkottattak, hogy helyettünk gondolkozzanak.

Legutóbbi könyvesbolti látogatásomkor azt az információt nyertem, hogy a közönség — szemben különösen a France balála utáni divatáramlattal — ma már nem igen vásárolja a nagy francia bölcs műveit, inkább Wells iránt tanúsít élénk érdeklődést. Nagyon érdekes jelenség ez, melynek okai kell, hogy legyenek, miután semmi sem történik okok nélkül, meg az irodalmi életben sem. Bizonyos, hogy Wells korántsem olyan ragyogó stílusza, mint Anatole France, szellemessége nem vetekedhetik a nagy gall széptikus szellemességével, léklátása sem mélységben, sem magasságban nem éri el France káprázató tüneményességét — mi lehet hát az oka, hogy az érzelmi hatásokban is túlszáradó France ot Wells kissé tuintellectualizált, kissé komolykodó iránya — ha csak egy bizonyos nyelvterületen is, — háttérbe tudja szorítani?

Kétségtelenül nem művézi okok miatt történik ez így, mert hiszen Wells minden eszmei gazdagsága, minden fantázia-bősége mellett is, Francehoz viszonyítva halvány színekkel dolgozó stílusza, akinek nincsenek ragyogó fordulatái, nincsenek pittoreszk sínei. Minden írásában, az angol-szász faj nehézsége komolysága nyilvánul meg, szemben Franceval, aki a gall köznyelvségnek, a vidám, pogány életlátnak nagymestere s e tekintetben Voltaire óta a legfranciább írója. Valószínűleg az sem befolyásolja a közönséget, hogy a gall óriás nem élte tovább, míg Wells élete teljében, ontja ma is az új és új regényeket.

Az igazi ok más lehet — s ezt az igazi okot szeretném néhány analitikus uton nyert szemponttal megmagyarázni. Anatole France nagy hatása az egész európai literatúrára ma még olyan eleven, személyes életének emlékei még olyan közvetlenek, amelyek lehetetlenül teszik, hogy kellő távlatból lehessük meg irodalmi működésének lélektani hatásait. Azt azonban minden távlati érzék és lehetőség nélkül is meg lehet állapítani, hogy France, minden hatalmas eszmei gazdagsága mellett is, melylyel az emberiség történelmének szomorú tévelygését lemérte, amellyel rámutatott azokra a kegyetlen ostobaságokra, amelyek az egyes dogmákat felszóra vetették és uralkodóvá tették, — sohasem vett magának fáradságot arra, hogy a jövődó utját megjelölje. Általában arra volt hajlamos, hogy mult és jelen, jelen és jövő között lényegbeli különbséget ne tegyen, mert hiszen az emberiség utja mindig egy volt és mindig egy lesz: a szeretés, szenvedés és sirtatérés utja. Az ezek közötti intervallumokat — szerinte — csupán egyes tisztánlátók hiábavaló erőfeszítései töltik ki, melyek — miként a többi hiabavalóságokat is — nyugodt lenézéssel, megértő mosollyal kell megfigyelni. France tehát hitetlen szkeptikus volt, helyén derűn felnevelkedett bölcs, aki szívének mélyéigbe rejtette a szeretet iránti szomjúságát s a szocialista mozgalomhoz sem az igazság diadalában való hite hajlította, hanem inkább demonstratív szélsőségszerűsége lelkének, mely érezte, hogy meggyőződés nélkül még a szkeptikusok sem élhetnek.

Ine: ezek az a főbb motívumok, melyek minden ragyogó írói kvalitásai ellenére is, — a nagy olvasóközönség előtt kissé idegenszerűvé teszik France regényeit, írásait. Valóban: a nagy gall gondolkodó, az ősihez megértő Coignard abbé mindig inkább lesz annak a néhány százezer intellektuálnak írója, akik kongeniálisak gondolataival, mint a nagy tömegeké, melyek nem nélkülözhetik a jövődó utmutatásait, a vizsgá elixírjét, különösen napjainkban, amikor ingatag talajon járunk, a föld és annak minden felépítménye magradult s a régi világ helyén, új világok vajadásait hozza hírül naponta a rádió.

És valljuk be: ennek a tömegnek szívéhez és gondolatvilágához közelebb áll Wells, aki bár szintén erősen pozitivistá és az emberi dogmák és képzelgések esküdt ellensége, — mégis fantáziájának erejével, meleg, emberszerető lelkével közelebb áll a tömegekhez, mint a hívő intellektuelek tábrához. Anatole France nihilista volt, — Wells hívő, aki legfeljebb annyiban különbözik a többi, dog-

matikus világon álló hívőtől, hogy a kinyilatkoztatások világosságát az emberi ész és belátás magaslataira helyezi. Franceval szemben nem hisz az eredendő emberi gonoszságban és megváltozhatatlanságban, sőt ellenkezőleg: az emberiség történelmét és jövődójét a Jó és Rossz harcának fogja fel, akárcsak a teológiai elképzelések, — amelyből végül is a Jó fog diadalmasan kikerülni.

Csak természetese, hogy ilyen írói kvalitások Wellset könnyen teszik alkalmassá arra, hogy minden merészsége és minden ostobaság-gyűlete mellett is a tömegek írója legyen, tömegeké, melyek sohasem adják fel a megváltás, a jobb idők eljöv-

vetelének fanatikus hitét. France nem hitt és nem is szerette a hívőket, legfőllebb azt a bájos egyszerűséget és naivságot becsülte, amelyekből a legendák ezüstös virága kelt ki. De ezekkel szemben sem tudta elfojtani gunyoros mosolyát, ami természetesen ellenséggé tette a hivatalos és nem hivatalos hívők egész seregét. Wells aligha fog erre a sorra kerülni. Őt még a dogmatikusok is könnyen megkedvelhetik, mert Wells a történelmi folyamatosság hirdetője, antropomorph meggyőződésű író, aki hisz az Emberben és hisz az emberiségben, szereti multját, szereti jelenét és rendületlenül bizik jövődójében. *Salamon László.*

Gessler hadügyminisztert emlegetik új német kancellárjelöltként

Nagy meglepetések várhatók a német politikában

(Berlin, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német kormányválság újabb komplikációkkal súlyosodik. A vasárnapi reggeli lapok már az új Luther-kormány teljes lajstromát közölték és csak a bajor néppárt jóváhagyásától függött, hogy az új kormányt kinevezzék. A bajor néppárt azonban nem egyezett bele abba, hogy a belügyi tárcát dr. Koch, a demokrata-párt elnöke vegye át.

Mára az egész kormányalakítási akció teljesen felborult. Az éjszaka folyamán már új kancellárjelöltet is emlegettek, még pedig Gessler hadügyminiszter személyében, ami az összes pártokban nagy meglepetést okozott. Politikai körökben az nézet alakult ki, hogy a kormányalakítás körül nagy változásokra van kilátás és nagy meglepetések várhatók.

Megnyílt a zsidó nemzetgyűlés Jeruzsálemben

Egymillió font sterling fölösleg mutat fel Palesztina mult évi költségvetése

(Jeruzsálem, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Most tette közzé a palesztinai kormány jelentését az elmúlt költségvetési év kiadásairól és bevételeiről. A jelentésből kitűnik, hogy a tavalyi budgetben egymillió font sterling fölösleg mutatkozik. Az angol mandátum alatt álló országok közül Palesztina az egyedüli, melynek költségvetése fölösleggel zárult. A legnagyobb bevételek a telekkönyvi átírásokból származtak. Az erre szolgáló tárca egyetlen hónap alatt mintegy tizezer fontot bevételzett Jeruzsálemben.

(Jeruzsálem, január 19. Ünnepléses keretek között január 11-én tartotta megnyitó ülését a palesztinai zsidó nemzetgyűlés a Cion színház dísztermében. A 201 képviselőn kívül a tribünök zsufolásig megteltek érdeklődő közönséggel. A kormány nevében Mac Nurok miniszterelnökségi titkár, a területi kormányzó nevében Krischenosky, a cionista exekutíve nevében pedig Kish ezredes üdvözölte az Aszéfát Hanivcharimot. Ezután megválasztották az elnökséget, amelyben az összes nagyobb frakciók képviselőihez jutottak.

A vezetőség tagjai a következők: Dizengoff, Mejuhasz, Rosoff, Kaplansky, rabbi Fischmann, Eisenberg, Sprinzak és Lwowitzsch. A nemzetgyűlés elnökévé Ussischkint jelölték, de ő maga kérte, hogy tekintsenek el a megválasztásától. Rosoff elhárította magától a tagsági tisztséget és helyébe a revizionisták képviselőjében Weinschal ügyvédet választották meg. Bekerült az elnökségbe a jemeni zsidók képviselője is. Az érdelemes tárgyalásokat David Yellin referátuma vezette be az Aszéfát Hanivcharim ötévi munkásságáról. Az érdekes jelentés után Ussischkin számolt be a zsidóság helyzetéről Palesztinában és a diaszpórában.

A másnapi ülésben felolvasták dr. Chaim Weizmannak, a cionista szervezet elnökének, Nashashibi jeruzsálemi polgármester és a közoktatásügyi miniszter üdvözlő sorait. Glikson, a Haarec szerkesztője a palesztinai mezőgazdasági telepék és a cionista szervezet közötti viszonyról tartott hatalmas beszédet, amelyben követelte, hogy a jisiv két képviselője kapjon helyet a világszervezet végrehajtóbizottságában. A következő szónok Ben Gurion volt, aki nagy figyelem közepette olvasta fel referátumát a jisiv autonóm szervezetéről. A referátum körül élénk vita fejlődött ki, melynek során viharos jelenetek játszódtak le. A hattagu kommunista frakció szónoka ugyanis a vita folyamán hevesen kikelt az angol kormány, a mandátum és a palesztinai kormány ellen. Beszédét a jobboldal és a centrum állandó tiltakozása zavarta meg. A szónok végül is kénytelen volt elállani a szólástól, mire a tanácskozáskor nyugodtan folytattak tovább. A második ülést dr. Atosoroff referátuma zárta be, melyben a bevándorlás és a munkaprogram kérdését ismertette.

Izgalmas jelenetek a hannoveri tömeggyilkos tárgyalásán

(Hannover, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tömeggyilkossággal vádolt Johan Grans ügyében folytatják a tárgyalást. Még mindig bizonytalan, vajjon Grans részt vett-e Haarmann bűneiben, vagy sem. A tárgyalóteremben ugyanazok a drámai jelenetek játszódnak le, mint tavaly, amikor Haarmann borzalmai tárgyalták.

abogy azt itt a tárgyalóteremben a multkori tárgyalás folyamán és most beállították.

A mai napon Hanackel és Wienecke a két meggyilkolt fiatalember szülei tanuvallomására került a sor. Hanackelné a vallomás alatt kétszer is elájult. A tanuk, minthogy Haarmann már nincs az élők között, minden gyanujukat Grans ellen irányítják, aki azonban fölháborodva utasít vissza minden gyanúsítást és sértést.

Ezalatt Wienecke felesége odament az elnöki asztalon fekvő ruhákhoz és eszelősen simogatta és csökölgatta meggyilkolt fia ruháit.

Wienecke görcsös zokogásba esett, amikor elmondotta fia eltűnését.

A bíróság ezután titkos tárgyalást rendelt el, de Grans bűnössége mellett egyetlen momentum nem merült föl.

— Biztos vagyok afelől, hogy ez a bestia kerítette meg Haarmann s.ámára a fiamat.

Nagy feltűnést keltett a vádolt menyasszonyának kihallgatása. Elmondotta, hogy három év óta ismeri vélegénjét, aki soha nem említette előtte Haarmannal való viszonyát. Ő maga nem tudná föltételezni Gransról azokat a bűnöket, amikkel vádolják.

— Soha nem láttam a fiát! — felelt önértetesen Grans — csak hallottam róla, hogy züllött ember volt, aki homoszekszuálisok társaságát kereste. A tanu erre ököllet támadt a vádolt felé és csak a törtönör éterségének volt köszönhető, hogy a tárgyalóteremben nem történt tetteleges inzultus. Miután a zaj elült, Wienecke elmondotta, hogy fiának jó nevelést adott és soha nem züllött le úgy,

Bérenyheség, gyomor- és bélhurut, vakbélgyulladásra való hajlamosság esetén a természetes „Ferencz József“ keserűvíz gyorsan és fájdalom nélkül megszünteti a hasiszerveket pangását. Sok évi kórházi tapasztalat igazolja, hogy a Ferencz Józsefvíz használata a bélműködést kitűnően szabályozza. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben. 7

Gyökeres újítások a kisebbségi színészet rendszerében

Megfelelő minősítéssel bárki kap színházi koncessziót. Válságban a színművészet. Isac Emil vezérfelügyelő nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közölte az Uj Kelet, hogy a nagyváradai színművészeti inspektorátus megszűnésével Erdély és Bánát összes művészeti ügyei a kolozsvári inspektorátus hatáskörébe kerültek. Tudvalevő, hogy a váradai inspektorátus megszüntetése nem egyéb, mint egyik részlete annak a gyökeres reorganizáló munkának, amely a kultuszminisztérium kebelében végbemeleg. Ez az átszervezés közelebbről érinti Erdély színházi életét is. Tájékoztató céljából meglátogattuk Isac Emil színművészeti vezérinspektort, aki szíves volt az újjászervezéssel kapcsolatos ügyekről a következőket mondani:

Az új rend

A kultuszminisztérium új beosztása szerint, tudvalevőleg, a művészeti felügyelőség megszűnt és Cornel Moldoveanu a nemzeti színház élére került. Az általa eddig vezetett ügyeket át utalták az irodalmi, színházi és művészeti igazgatóságokba, amelynek vezetője Jon Minulescu. Ebbe az osztályba tartoznak az összes irodalmi ügyek, a színészet és a képzőművészet. Én magam pedig mint a kultuszminisztériumhoz beosztott felügyelő fogom itt továbbra is intézni az összes színházi, irodalmi és művészeti ügyeket, úgy mint eddig. A hatásköröm nincs pontosan Erdélyre és Bánságra megjelölve, azonban jelenleg mint eddig is, ezeket az ügyeket irányítom.

Munkatársunk érdeklődött a nagyváradai inspektorátus feloszlata előzményeiről és okairól.

Nem mondhatok semmit, csak azt, hogy közölték velem a váradai inspektorátus ügyeinek átvételét. Én ennek a felszólításnak hivatali kötelességtudással meg is feleltem.

Megszűnnek a koncessziók

Milyen alapvető változások lesznek — érdeklődött munkatársunk — itt Erdélyben a minisztérium reorganizálásával kapcsolatban.

Az első komolyabb és mélyrehatóbb következménye az új rendnek az lesz, hogy a jövő évtől kezdődően megszűnnek a koncessziók és a kerületi beosztások. Azonban bármely szintársulat működhet és pedig helyhatósági engedély alapján. A társulatot vezető igazgatóval szemben azonban fenn fognak állani a következő kikötések:

1. Az igazgató csakis román állampolgár lehet. Követelnek tőle megfelelő képzettséget, így elsősorban, hogy tagja legyen a román színész-szindikátusnak, azonfelül pedig, hogy legalább tízezer színeszi, illetve igazgatói multja legyen. Kauciót kell letenni, ami csak természetes, mert hiszen a városok nem adhatnak szerződést minden biztosíték nélkül. Ugy vagyok értesülve, hogy ezeket a kauciókat fel fogják emelni.

A színészi pályára csakis hivatásosak, képzett színészt fognak engedni, hogy ezzel is megóvják a művészet tekintélyét. A kvalifikációjukhoz tartozik, hogy szintén román állampolgárok legyenek. A külföldről szerződöttnél színpadi erők itt tartózkodásának rendje ugyanolyan lesz, mint amilyen eddig volt. A színészek időről időre meghosszabbított tartózkodási engedélyek alapján maradhatnak az országban, ugyanugy, ahogy az minden más államban van.

A minisztérium reorganizálásával kapcsolatosan személyi változások is lesznek és ami különösebben érdekelheti Erdély közönségét az, hogy a látványosságok: mozik, variéték, koncertek, stb. hivatali vezetésére egy kiváló regáti származású szakembert fognak megbízni.

A színházak anyagi helyzetéről szólva, a vezérinspektor ur a következőket jelentette ki:

Válságban a színészet

A színházak általában súlyos, sőt válságos helyzetben vannak, ami azonban nemcsak nálunk felbukkant jelenség, de így van ez egész Európában. És ez a súlyos helyzet kiterjed a koncertekre is. Hozzám beérkezett jelentésekből látom, hogy a legtöbb koncert anyagi fiaskóval végződött. Legkézenfekvőbb ennek okát a gazdasági válságban keresni, de mondhatom, hogy e tekintetben a publikum maga is bűnös. An' intellektuális áram-

latok hódítanak tért mindenfelé és az emberek nem becsülik meg az igazi művészetet, hanem a művészetben is a léha szórakozást keresik. Ez általános és szomorú tünete a kornak.

Munkatársunk ezután érdeklődött a petrozsényi Símegei fele magyar színház ügyei iránt. Petrozsényben tudvalevőleg nem fizették ki a társulat tagjait és ebtől utcai botrányok és a színészet művészi nőttségével ellenkező különböző skandalumok támadtak.

A petrozsényi ügyben a minisztérium erős rendszabályokhoz nyúlt. Mindenekelőtt megvizsgálta a szindikátus utján a színészek panaszait. Ennek a vizsgálatnak első konkrét eredménye, hogy a petrozsényi szintársulat két tagja felhatalmazást kapott a színházi jövedelmek ellenőrzésére. Ha ennek ellenére sem biztosították a tagok járulékaikat fizetése, akkor a minisztérium el fogja rendelni, hogy a színészek fizetését az óvadékból elégít-

Oroszország bekerítőmozdulata India felé

Törökország után Afganisztánnal köt szerződést. Katonai kiképzőket és nagymennyiségű municiót küld az országba. Szovjetmongólia négyéves évfordulója

(Bécs, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csicserin orosz külügyi népbiztos megbízásából és jóváhagyásával ma délelőtt egy orosz jegyzéket nyújtottak át az itten székelő afgán delegációnak, amely azt még a mai nap folyamán továbbította az afganisztáni kormánynak Kabulba. A jegyzék, amelyet Cservenyi afganisztáni orosz követ dolgozott ki és amelyben Szovjetország szövetséget ajánl fel Afganisztánnak, szövege szerint a következőképpen hangzik:

"Hogy azt a baráti viszonyt, amely a két állam között fennáll, kölcsönösen megerősítsük, meghatalmazott képviselőink utján, akiknek megbízólevelét megvizsgáltuk és rendbenlévőknek találtuk, a következő új szerződést kötjük:

1. Az 1921 február 28-án kötött és azóta közöttünk fennálló szerződést oda egészítjük ki, hogy mindkét állam kötelezi magát arra, hogy bármilyen szerződést, amelyet valamely ázsiai kormánnyal köt, előzőleg kölcsönösen bemutat egymásnak. Különösen vonatkozik ez azokra a katonai szerződésekre, amelyek a jelen szerződést kötő felek egyikére károsak lehetnek.

2. Szerződő államok kötelezik magukat, hogy egymással szemben mindenféle imperialista politikától tartózkodnak.

3. Oroszország a jelen szerződés ratifikálása után tízezer darab fegyvert, három komplett tábori tüzérségi felszerelést, két repülőgépet és egy gáz felszerelést ajándékoz Afganisztánnak.

4. Oroszország a jelen szerződés ratifikálása után pénz- és árukölcsönt bocsát Afganisztán rendelkezésére, amelyeknek nagyságát és összetételét a szerződő államok kölcsönösen határozzák meg.

5. Oroszország újlag biztosítja az Afganisztánból érkező, vagy odairányított áruk vámmentességét.

6. Oroszország katonai kiképzőiskolákat állít fel Kabulban, Kandaharban és Balkhban. Ugyanezekben a városokban katonai kiképzőtanfolyamokat fog rendezni, orosz tisztek vezetésével. Az orosz tisztek, akiket Afganisztánba küldenek, kötelezik magukat, hogy Afganisztán belső ügyeibe nem avatkoznak bele és hogy a katonaságot igyekeznek a politikától távol tartani.

7. Az afgán kormány törekedni fog arra, hogy Kabulban az orosz és a török katonai kiképzők között együttműködést hozzon létre". Oroszországnak ez az ajánlata, amelyet minden valószínűség szerint — az afgán kormány el fog fogadni, a legjelentősebb fordulópontot képezi Oroszország ázsiai politikájában.

sék ki. Ezzel egyidejűleg a koncesszió megvonása is várható.

A beszélgetés ezután ráterelődött az arad-temesvári színház ügyére.

Mi az új rend szelleme?

— Eddig az új színházi vezetés ellen semmi panaszt nem hallok. Maurer Béla, a koncesszió tulajdonosa, nem új ember. Már évek óta kérelmezi a színházi koncessziót és komoly, ambiciózus embernek mutatkozott. Ugy tudom, művészeti kérdésekben szakmai tanácsadói vannak és ő maga is igyekszik nívós előadásokkal emelni a két város színművészeti szintjét.

— Az új rend szerint kaphatnak-e koncessziót azok, akik már egyszer elvesztették azt?

— Akik elvesztették, nem tarthatnak igényt a jövőben sem koncesszióra, bacsak a minisztérium külön indokok alapján eltér ettől az elvtől.

— Általában az új rend a szociális igazság felismerésének és végrehajtásának jegyében fog bekövetkezni. Éppen azért, mert a színházak válságban vannak, a kormány odaigyekszik, hogy ez a válság elmúljon és ne sodorja magát a művészet is válságba. A művészi nívó fentartása jegyében csinálnak mindazok a dolgok, amik kapcsolatban vannak az újjászervezéssel.

Nem tagadhatjuk el, hogy a moszkvai diplomácia az utolsó évben óriási sikereket ért el Ázsiában. Mongolia, amely 1925 júliusában az orosz protektorátus negyedik évfordulóját ünnepelte már, legújabbán fővárosát: Urgát, Ulan Baternek (Vörös hősnek) hadserégét pedig „vörös hadserégnek” keresztelte el. A mongol hadsereg kitünő viszonyt tart fenn Feng-Yu-Sian kínai tábornok csapataival, ami azt jelenti, hogy Oroszország Kínát is meghódította magának. Ismeretes ezenkívül az a nagy részesedés, amelyet a szovjetkormány a keletázsiai vasutársaságnál biztosított magának. A szovjet állandó agitációt fejt ki továbbá Kantonban és Sanghujban.

De nemcsak Keletázsiaiban, hanem az Európához közeli Nyugatázsia területén is fontos eredményeket ért el Oroszország. Az orosz-török szerződés, amelyet a múlt hónapban kötöttek meg, a következő pontot tartalmazza:

„Szerződő felek kölcsönösen kötelezik magukat, hogy egymást nem támadják meg. Ugyancsak kötelezik magukat arra, hogy nem lépnek be olyan szövetségbe és nem irnak alá olyan szerződést, amely Oroszország, vagy Törökország ellen irányulna. Biztosítják egymást végül arról, hogy szerződő felek ellen irányuló ellenséges akcióban nem vesznek részt“.

Bécsi diplomáciai körökben rendkívül nagy érdeklődéssel várják, vajjon az afgán-kormány elfogadja-e a szovjet ajánlatát. Az a tény, hogy az utóbbi időben az orosz csapatok több ízben betörték afgán területre, azt a látszatot kelti, hogy Oroszország, ha kell, fegyverrel is ráerőszakolja Afganisztánra a szövetségi szerződést. Kétségtelen, hogy az Afganisztánban uralkodó emirnek most már választania kell ingadozó politikájában, amely egyszer hol Oroszország, máskor Brit India felé hajtott. Amennyiben a szerződés létrejön, teljessé lesz az a gyűrű, amellyel Oroszország a hatalmas angol gyarmatot körül akarja zárni.

Telefon 446

SINGER

Piaja Reg. Ferdinand 66. (Főter)
Tárgy Művés

Sifonfejgyár

és nikkelező telep. Szikvizés és kracherlis üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegvédés. Régi fejek átöntése a legelőnyösebb árbau.

Ócskából új ruhája lesz, ha Czinknél festet, tisztított.

A fra

(Páris,

risi munkai valami k Európában lőtte érezné amelyik ne gyakorolná, gyar mondá vita", a fr dent csak f s az egész pontból tud rázza meg zinte megvet amikor oszt mében egy nem nagyon francia kom kijelentést a ha osztrák fára vele!" kódó felfog nemtörődöm hamisítás.

Ha a mag kot, hanem d közvélemény volna el fölő minden érde jó, hogy a fra ges ételek ne fajtédők ne tettek, — t lekményt k francia közt utca olyan grois" szav teszik jellem ciák végre f trákok közö rajzi és ethi hamisításnak egyetlen erk viszont a tanak nyer és a franc zsebeik, mi gyarok egy hamisítással véleményben az a felfogás mögött óriái ciai machin nem annyira elbizakodotts hogy a frank mint a „Glo zott felfogás kerítette, így bálja bizony huszonötmill sem többet, Franciaország tönkretétele jelentené, am kizárólagos ö kisállamok és halászásra ha gondos a cik amelynek cs val többet te lehet tönkret úgy pikantér éhes fantáziá a legnagyobb lenni, amit iránt érzett tal azonban hidegvérét, nyekkel szem lenti, hogy személye is n a franciákat, zenek.

Az egyetl nek jóakarátá kivéve, egy f

Ras

A franciák végre felfedezték Magyarországot

(Páris, január 19. Az Uj Kelet állandó párisi munkatársától.) A franciákat ritkán hozza ki valami külföldi esemény a sodrúkból. Nincs Európában még egy nép, amelyik annyira fölötte érezze magát a világ összes eseményeinek, amelyik nemzeti önzését annyira a végtelenségig gyakorolná, mint a francia. A stereotyp magyar mondás hogy: „extra Hungariam non est vita“, a franciáknál tényleges valóság, ők mindent csak francia szemzőből tudnak megítélni s az egész emberiség sorsát csakis francia szempontból tudják figyelemmel kísérni. Ez magyarázza meg földrajzviszonyukat is, amellyel már szinte nevétségesszámba mennek. Volt egy idő, amikor osztrák, porosz, magyar a francia szemében egy és ugyanazon valami volt. Jókai nem nagyon tulzolt akkor, mikor az 1871-es francia kommun egyik alakjának szájába ezt a kijelentést adta: „Ha magyar, akkor osztrák, ha osztrák, akkor porosz és ha porosz: fel a fára vele!“ Talán még ma is ez volna az uralkodó felfogás, ha közebe nem jön még a francia nemtörődömséget is parázsosra izzító — frankhamisítás.

Ha a magyar kondottierik véletlenül nem frankot, hanem dollárt hamisítanak, az egész francia közvélemény mint egy bagatell-ügy felett sikított volna el fölötte, amelynek minde a szenzációja és minden érdekessége legfeljebb arra lett volna jó, hogy a francia polgárok reggeli étvágyát a bőséges ételek során felszámolja. De miután a magyar fajtádk nem dollárt, hanem frankot hamisítottak, — tehát francia érdekekbe ütköző cselekményt követtek el, — egyszerre az egész francia közvélemény talprangrott és a párisi utca olyan hangos lett a „Hongrie“ és a „Hongrois“ szavaktól, hogy szinte ezek a szavak teszik jellemzetessé most a párisi utcát. A franciák végre felfedezték a magyarok és az osztrákok között lévő különbségeket, amely földrajzi és etnikai felfedezés kizárólag a frankhamisításnak tudható be. Ez a frankhamisítás egyetlen erkölcsi haszna is egyben, amelyet viszont a franciák egyáltalában nem tartanak nyereségnek, mert a zsebükre ment és a franciák mégis inkább igazságot a magyarok egyszerre népszerekké váltak a frankhamisítással kapcsolatban és a francia közvéleményben a frankhamisítással kapcsolatban az a felfogás alakult ki, hogy az egész ügy mögött óriási jelentőségű politikai és diplomáciai machinációk húzódnak meg. A franciák nem annyira rosszakaratból, mint inkább naiv elbizakodottságból, azt is szívesen tételezik fel, hogy a frankhamisítás igazi célja nem egyéb, mint a „Gloire“ tönkretétele. Ez a kissé tulzolt felfogás már a nagy lapokat is hatalmába kerítette, így a „Matin“ hossza cikkben próbálja bizonygatni, hogy Windischgrätz maga huszonötmillió franknyi hamis bankjeggyel sem többet, sem kevesebbet nem akar, mint Franciaországot tönkretenni. Franciaország tönkretétele pedig az európai rend felborulását jelentené, amelynek természetesen Franciaország kizárólagos öre s amelynek felborulása esetén a kisállamok és így Magyarország is zavaros n való halászásra használja fel. Persze arra már nem gondos a cikkírő, hogy egy olyan országot, amelynek csak az adósságai százezermillióval jóval többet tesznek ki, huszonötmillióval aligha lehet tönkretenni. A többi kis lapok inkább az egy pikantériát tárlják fel a francia kispolgár éhes fantáziájának, míg a félhivatalos „Temps“ a legnagyobb erőlködéssel igyekszik tárgyilagos lenni, amit megmagyaráz a francia követség iránt érzett és bőven táplált szimpátiája. Ezáltal azonban még a „Temps“ is elveszti azt a hidegvérét, amelyet az eddigi magyar eseményekkel szemben mindvégig megőrzött s kijelenti, hogy a frankhamisítás mögött Horthy személye is meghúzódik, ami arra kényszeríti a franciákat, hogy alaposan az ügy mögé nézzenek.

Az egyetlen magyar közéleti szereplő, akinek jóakarátában, az egy Action Française-t kivéve, egy francia lap sem kételkedik: Bethlen

magyar miniszterelnök, kinek kétségbeesve kell látnia, miként omlik össze a fajvédő gonosztevők miatt az a mű, amelyet nagyon gyakran hitetssel, néha tényekkel és érvekkel báró Korányi párisi követ erőfeszítései útján sikerült felépíteni.

Báró Korányi és Bethlen működésének lehet betudni, hogy a szigorú francia katonai ellenőrző-bizottság a kisanant politikusok minden erőfeszítése ellenére igen lanyhán kezeli Magyarországot, jöllehet még Vyx ezredes a leghajthatatlanabb magatartást tanúsította Károlyi rezsimje alatt a magyarokkal szemben. Windischgrätz és Zidrawecz romboló munkája most

Désen tartják meg a Zsidó Nemzeti Szövetség kolozsvári körzetének konferenciáját

(Cluj-Kolozsvár, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A marosvásárhelyi VI. országrészi konferencia határozatának megfelelően az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája megtette az intézkedéseket mind a hat körzetben körzeti konferenciák egybehívására. Ezen konferenciák sorát az első, vagyis a kolozsvári körzet konferenciája nyitja meg, amelyet február 7 re, vasárnapra hívott egybe a vezetőség Désre. Az első körzeti konferenciáján részt vesznek a Kolozs, Szilágy, Szolnokdoba, Básztercenaszód- és Torda-aranyosmegyék helyicsoportjai által a VI. országrészi konferenciára választott delegátusai, vagy ezek akadályoztatása esetén pótdelégátusai és minden esetben az egyes helyicsoportok elnökei és ai elnökei. Ugyanezen a napon tartják körzeti

Tizenöt napig fognak tartani a községi választások Kerületekre osztják az országot. A prefektusok bizalmas jelentése a szövegéről. Valószínűleg elhalasztják a parlament megnyitását. Ki lesz Bratianu utóda?

(Bucuresti Bukarest, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kormány immár másodikban körendeletét intézett az ország valamennyi prefektusához, akiktől információt kért, hogy milyen a hangulat a nép körében és milyen kilátásai lehetnek a kormányoknak a közeljövőben esedékes községi választásokban. A beérkezett válaszok szerint — állapítják meg a bukaresti lapok — a prefektusok túlnyomó többsége sajnálattal volt kénytelen jelenteni, hogy a városi liberális szervezetek valójában nem léteznek, viszont a falvakban működő néhány kormánypárti kortes nem is meri vállalni a kockázatot, hogy propagandát csináljon a liberális párt érdekében, mert a legteljesebb kudarc érné őket. A továbbiakban a bizalmas jelentés közli a belügy-minisztériummal, hogy a helyzet kilátástalan. Egyesek burkolt formában máris

elhárítják magukról a felelősséget a községi választások eredményei miatt és azt tanácsolják, hogy a kormány inkább mondjon le a választások lefolytatásáról.

Bratianu miniszterelnök a kormány egyes tagjait is külön megbizta a helyzet megvizsgálásával. Ezeknek a minisztereknek bevonásával legutóbb értekezlet volt, amelyen tárgyalás alá vették az összes befutott jelentéseket, egyben megbeszéltek azokat a módokat is, amelyek segítségével a kormány reméli, hogy győztesen fog kikérülni a választási küzdelemből. Végleges tervezet még nem fogadtak el ugyan, egyelőre azonban az a formula van előtérben, amelyet Alexandru Constantinescu miniszter dolgozott ki. Ez a terv a kerületenkénti választásokat favorizálja. Az országot beosztják több körzetbe és

minden körzetben két napig tartanak a választások.

A két nap azért szükséges, mert egy nap alatt a kormányfőt emberei nem jutnának elég időhöz, hogy a szokásos választási fogásokat alkalmazzák. Ha ezt a tervezetet elfogadják, akkor a községi választások legkevesebb tizenöt napig fognak tartani és ennyi idő alatt a kormány gondoskodni tud arról, hogy a győzelmet a maga számára biztosítsa.

A községi választások előkészítése miatt lehetséges, hogy a törvényhozó testület két háza nem

mindezt tönkretette, tönkretette annyira, hogy úgy a hivatalos francia körök, mint az egész francia közvélemény a legnagyobb gyűlölködéssel pillant most Franciaország felé. Természetesen, ezt a gyűlölködést ismét a magyar tömegek fogják megszenvedni, mert amikor a francia nép, ez a tömeg-pszichózis jellegzetességeit par excellence magául viselő nép, megharagszik, akkor hiába minden ellenérv, minden ellenakció, hiábavaló még a magyar emigránsok Károlyi Mihály elnöksége alatt tartott tiltakozó gyűlése is. A francia nép, ez az örökös sanscoulette bosszút liheg és bosszút is fog állani.

Fischer Ernő

konferenciájukat az ifjusági szervezetek is. A konferencia tárgysorozata a következő:

1. Elnöki megnyitó, tartja dr. Fischer József, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke.
2. Fő iktári beszámoló a kolozsvári körzet helyicsoportjainak eddigi működéséről.
3. A helyicsoportok átszervezése.
4. Hebraizálás és kulturmunka.
5. A Keren Hajjeszód, Keren Kajemet és chalucmunka megszervezése.
6. Indítványok.
7. A körzeti vezetőség megválasztása.

A konferencia lezárása után vasárnap este a dési helyicsoport rendez vitaestélyt és közgyűlést, amelyen számos központi kiküldött és vidéki delegátus fog résztvenni.

ül össze esütörtökön, hanem január 25-ig, hétfőig, újabb szabadságra megy. Ebben a kérdésben a szerda délelőtti minisztertanács fog dönteni, amelyen kidolgozzák a parlament munkaprogramját is.

(Bukarest, január 19.) A kormány tagjai a beteg Alexandru Constantinescu lakásán ma délelőtti minisztertanácsra ültek össze, amelyen megállapították a parlament munkarendjét. A szenátus a kultuszjavaslatot fogja tárgyalni, míg a parlament a választójogi javaslattal végez. A tanácskozáson Bratianu Jonel hosszabb expozét mondott az általános politikai helyzetről, amelyről koastatálta, hogy a kormány helyzete kedvező.

Alexandru Constantinescu a nemzeti párt egyik magasrangú vezetőemberének kijelentette, hogy

a kormány még két javaslatot vizskeresztül a parlamentben: a választójogi és a bélyegtörvénytervezetet. Ezzel befejezi munkáját és átadja helyét.

Bratianu Vintila a külföldi kölesönkilitásairól a földművelésügyi miniszter nem hajlandó lényeges nyilatkozatot tenni.

A kormányhoz közelálló liberális körök megerősítik azt a hírt, hogy a jelenlegi kormány lemondása után Titulescu, vagy Oromolu kapnak megbízást kormányalakításra és a választások levezetésére.

KEKSZ ארטה כשר אפילו למודרני
ADLER-nél, Strada Gen. Mosoiu 2.
ORADEA (volt Kert-utca) ORADEA

Zongorák gyári lerakata, gyári áron részletre is. **Starnberg**, — Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand

* A „Der Jude“ legújabb száma (Antisemitismus und jüdisches Volkstum) A. Zweig, Leon Blum, B. Shaw, H. Goslar, Buber stb. stb. tanulmányai. Kapható az Uj Kelet könyvesboltjában, ára 155 lej.

* Brassóban hirdetések, előfizetések felvételére és reklamációkat elintéző az Uj Kelet brassói képviselője, az Elekes Hirlapiroda Str. Portii 32.

Rasol, Mirjam kénséklküli borotváló por a legjobb, legkiadósabb és legolcsóbb. Egyedüli készítő **Spitz Samuel** festékkeres. Carei-Mare Körjen árajánlatot.

concesszió megvonása
feloldott az arad—
uj rend szelleme?
vezetés ellen semmi
Bála, a concesszió
évek óta kérelmezi
y, ambiciózus ember.
művészeti kérdések
és ő maga is igyek-
a két város szín.
hatnak-e concessziót
ették ezt?
tarthatnak igényt a
sak a minisztérium
től az elvtől.
a szociális igazság
ak jegyében fog be-
a szimbázak válság-
gyekszik, hogy ez a
a magát a művé-
szői nívó fentartása
ok a dolgok, akik
vezéssel.
dia felé
ket és nagy-
s évfordulója
a moszkvai diplo-
i sikereket ért el
1925 júliusában
edik évfordulóját
fővárosát: Urgát,
hadserégét pedig
re el. A mongol
fenn Feng-Yu-Sian
ami azt jelenti,
leghódította magá-
a nagy részesség,
keletázsiai vasut-
ak. A szovjet ál-
bá Kantonban és
hanem az Euró-
területén is fontos
ország. Az orosz-
ult hónapban kö-
ntöt tartalmazza:
sönösen kötelezik
em támadják meg.
kat arra, hogy nem
gbe és nem írnak
Oroszország, vagy
na. Biztosítják egy-
szerződő felek ellen
ban nem vesznek
en rendkívül nagy
az afgán-kormány
t. Az a tény, hogy
apatok többzben
t a látszólag kelti,
tegyverrel is rá-
szövetségi szerző-
ganisztánban ural-
sztania kell inga-
gyyszer hol Orosz-
hajította. Ameny-
teljessé lesz az a
a hatalmas angol
R
and 66. (Főter)
Tárgy Muraq
nfejgyár
lep. Szikvizés és
ek, valamint min-
gyári raktára.
Kégi fejek át-
nyösebb árban.
isztittat.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és magyarországi napilapja
Szerkesztők: Glaszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szerda

5636. Sóbát 6.
1926 január 20.

— **Súlyosbodott az igazságügyminiszter állapota.** Bukarestből jelentik: Marzescu igazságügyminiszter állapota tovább rosszabbodott. Valószínűnek tartják, hogy műtétnek kell alávetnie magát.

— **Kitiltották a „Berliner Tageblattot” Romániából.** Bukarestből jelentik: A kormány betiltotta a „Berliner Tageblatt”-nak Romániában való árusítását, illetve az országba való behozatalát. A betiltásra az országra nézve sértő cikkek adtak okot.

— **Végző fokon jóváhagyták a szatmár-megyei Károlyi birtok-kiszajátítását.** Az agrárreform alkalmazásakor kiszajátították a gróf Károlyi-család többezerholdas birtokát is, határ a család egyes tagjai Romániában élnek. A család jogorvoslással élt és a két alsó fórum döntése után, most a legfőbb semmitűzők is visszautasította gróf Károlyiék felfolyamodását szatmár-megyei birtokuk kiszajátítása ügyében.

— **Demonstratív-sztrájk a bukaresti teológiaián.** Bukarestből jelentik: A fővárosi egyetem teológiai fakultásának hallgatói háromnapos demonstratív-sztrájkot proklamáltak a tanács azon határozata miatt, hogy visszautasította Scriban és Gala Galaction kinevezését. A fakultás hallgatói szerint a két tanár kinevezése létérdeke az egyetemnek.

— **Nem szállítják le a katonai szolgálat idejét.** Bukarestből jelentik: A hadsereg legfőbb tanácsa befejezte az újoncoszási törvényjavaslat tárgyalását. A tervezet szerint a szolgálati idő a katonaságnál változatlanul két év marad.

— **Tízezer zsidó kapott menedéket Bulgáriában.** Szófiából jelentik: Hivatalos statisztika szerint Bulgária felszabadulása óta 1925 végéig 710 ezer ember talált menedéket az országban. Ezek közül 60 ezer nem bolgár nemzetiségű, hanem körülbelül 30 ezer orosz, 20 ezer örmény és 10 ezer zsidó.

— **Letartóztatták a Bank of Roumanie aligazgatóját.** Bukarestből jelentik: Az angol alapítású Bank of Roumania-nál történt nagyarányú sikkasztás ügyében megindított vizsgálat alapján letartóztatták Mitranit, a bank aligazgatóját és az intézet főkönyvelőjét. Az aligazgatót büntetésességgel, a főkönyvelőt pedig orgazdasággal vádolják.

— **A lengyel-zsidó megegyezés nem sérti a zsidóság nemzeti önértékét.** Varsóból jelentik: A lengyelországi cionista szervezet pártbírósa a napokban mondotta ki döntését abban a perben, amelyet dr. Osias Thon indított a varsói cionista komité ellen. A varsói cionisták ugyanis egy határozati javaslatban kimondották, hogy a lengyel parlament zsidó képviselőinek megegyezése a kormánnyal, sérti a zsidó nemzeti becsületet. Az érdekes ügyben a cionista szervezet a következő ítéletet hozta: Ugy az egyezmény, mint az azt követő deklaráció semmiesetre sem sérti a zsidó nemzeti önértékét és így a varsói cionista komitének erre vonatkozó megállapításai helyt nem állnak. A komitének ugyanazon tagjai, akik a kérdéses határozati javaslat mellett szavaztak, hibát követtek el még akkor is, ha csak indirekt módon sértették meg dr. Osias Thont, a lengyel-zsidó egyezmény egyik megteremtőjét.

Magyarországon betiltották Pierre Benoit világhírű zsidó filmjét

A hitközségi elnök — mint filmcenzor és antiszemita

(Budapest, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész világon nagy feltűnést keltett Pierre Benoit világhírű francia regényírónak „La fontaine du Jakob” című regénye, mely részben Palesztinában játszódik le és egy zsidó kolónia életét rajzolja meg. A regény hőse egy zsidó lány, aki kiemelkedik az orfeumok világának fertőjéből, chaluca lesz, hogy aztán egy lopás-éset kapcsán, megint belevesse magát az izzó párisi életbe, melynek azért dobja prédaul oda magát, hogy a kis palesztinai kolóniát megmentse a pusztulástól. A regényt keresztény író írta, aki bizony sok naivsággal, bár szeretettel rajzolta meg zsidó alakjait, akinek életét nem ismerte. A regény feltétlenül irodalmi alkotás, azonban korántsem propaganda jelleggel. Sőt ellenkezőleg. A kvucában lopnak! Valóban ilyen propagandával még soha senki sem szolgálta Palesztina ügyét.

Benoit világhíres regényét egyik legnagyobb francia filmvállalat, a Gaumont filmesítette. Az egész világ a legnagyobb érdeklődéssel várta a filmet, melynek egyes részleteit Palesztinában vették fel. Ez lett volna az első világhírű film, mely Palesztinában játszódik le.

A film diadalmasan járta be a világot és Magyarországra is eljött, ahol a „Projectograph” szerezte meg előadási jogát. A filmbizottság azonban a filmet nem engedélyezte,

— **Blaha Lujza temetése.** Budapestről jelentik: Blaha Lujza temetése holnap délután 3 órakor lesz a Nemzeti Színház előcsarnokából. Blaha Lujzát diszkrét helyen temetik el, melyet közvetlenül Jókai sírja mellett, Ady sírjával szemben jelölték ki. A fővárost a temetésen Sipőcz Jenő polgármester, a Nemzeti Színházat Hevesi Sándor főrendező fogja képviselni. Részt vesznek a temetésen az egyes megyék képviselői és mindazon színházak képviselői, amelyeknek színpadán Blaha Lujza valaha fellépett.

— **Felhívás a zsidó emberbarátokhoz.** Egy szegény nagyon beteg, öreg zsidóasszony járt ma szerkesztőségünkben: özv. Kopolovits Ignácné. Súlyos ideggyengeséggel teljesen képtelenné teszi minden munkára, holott mindezt nehéz, verejtékes munkával kereste meg mindennapi kenyerét. Mindaddig, míg betegsége nem vált nagyon súlyossá, levelezőlap árusítással kererte meg kenyerét. Leánya is súlyos tüdővészben fekszik közös lakásukon. Most az a veszedelem fenyegeti, hogy ha nem tudja kifizetni lakbérét, az utcára teszik ki leányával együtt. Azzal a kéréssel fordul tehát és fordulunk mi is a könyörületes szívű zsidó emberbarátokhoz, hogy pénzbeli, vagy természetbeni adományokkal támogassák Kopolovits Ignácné. Adományokat kérünk vagy közvetlenül Kopolovits Ignácné címére küldeni, vagy pedig az Uj Kelet címére, ahonnan továbbítjuk címére. A szerencsétlen öregasszony a Galamb-utca 17. szám alatt lakik.

— **Fascizmus álarca alatt pornográfát terjesztettek.** Leipzig-ből jelentik: A rendőrség eljárását indított Bruno Vogel és több társa ellen egy 1924-ben kiadott és titokban terjesztett könyv miatt, amelynek a címe: „Éljen a háború!” A könyv szatira a háborúra, alapjában véve azonban pornografikus írás. Ezt a tendenciát nem vették észre még azok a kiváló írók sem, mint Thomas Mann, Werfel és Kolvitz, akik a könyvet ajánlásal látták el. A rendőrség a bírósághoz tette át Vogel ügyét, akit ötszáz aranyárú pénzbüntetéssel sújtottak.

— **A lopott fa agyonütötte a tolvajt.** Betlenből jelentik: Csütörtökön reggel a Cs. királyi kerületben egy agyonvert embert találtak. A kiszállt rendőrség azt állapította meg, hogy a postamester tulajdonát képező lerakott fából egy nagy dorongot lopott és annak elszállításában közben elesett, a fa reáesett és oly súlyosan megsebesítette, hogy most élet halál között lebeg a közpórházban.

mert szerinte a filmnek — cionista propaganda tendenciája van.

A bizottság ezt a határozatát, mely az egész világon méltó feltűnést fog kelteni Lederer Sándor dr., a budapesti hitközség hírhedt elnökének szakértői véleménye alapján hozta meg. Miként a numerus klauzusz kérdésében, úgy megint ez a különös szerepet játszó zsidó volt az, aki egy zsidó vonatkozású film bemutatását megakadályozta. A bizottság tagjai különben Vass József népjóléti miniszter, Császár János címzetes püspök, Császár Elemér egyetemi tanár és Lederer Sándor dr. voltak, elnöke pedig Horváth Elek miniszteri tanácsos.

A film lepergetése után elsőnek Lederer Sándor dr. szólalt fel, kifejtette, hogy Benoit filmje „olyan határozott propaganda-jelleget mutat, melynek nyilvánosságra bocsátása nemcsak, hogy nem volna hasznos a közönség kulturájára, hanem nyilvánvaló reakciót szülne”.

A bizottság katolikus és református tagjai ezek után természetesen mit sem szólhattak és így történetesen meg, hogy Budapest zsidó hitközségének elnöke megakadályozta egy olyan filmnek előadását, melynek irodalmi jellegét az egész világ elismerte és melynek legfeljebb egy hibája lehet, — természetesen a budapesti zsidó és nem zsidó antiszemita szemponjtából, — hogy zsidó-tárgyú.

— **Bécs világhírűség nélkül.** Ilyen cím alatt, kiabáló alcimokkal nagy szenzációt mondanak el a most érkezett bécsi újságok. Bécs az elmúlt péntek éjjel éppen éjfélkoriban részben világhírűség nélkül maradt. A kilencedik kerületben levő egyik villamosági mű valami műszaki zavar következtében felmondotta a szolgálatot. Azonban a villamosági művek vezetője haladéktalanul intézkedett és egy másik központra való átkapcsolással megszüntette az áramszolgáltatásban beállott zavart. Husz percig azonban, késő éjjel Bécs városának egy része villany nélkül állott. Husz percig. És ez a város nagy szenzációja. Milyen boldog állapot ugyebár a miénk a bécsiekéhez képest! Itt nem a késő éjjeli órákban és nem husz percre áll meg az áramfogyasztás. És ebből soha még nem lett szenzáció...

— **Meghalt Sulzer professzor.** Bécsből jelentik: Tegnap meghalt az osztrák fővárosban Josef Sulzer professzor hetvenhétéves korában. Sulzer egykor a hitközség karnagya volt és mint cellő-művész a filharmonikus koncerteken és az operában nagy nevet szerzett magának. Sulzer fia volt a korszerű zsidó komponistának, Adolf Sulzernek. Két fia és leánya szintén zenei pályán működnek.

— **Nem törtek be az Iliescu féle zálogüzletbe.** Tegnap számunkban — téves információ alapján — azt a hírt közöltük, hogy betörték a Calea Victoriei-n levő Iliescu-féle zálogüzletbe. Az érdekelte tulajdonos kijelentése szerint egyik zálogházában sem történt betörés.

— **A városi tanács új városházát szeretne építtetni Kolozsváron.** Kolozsvár város tanácsa már régebbi idő óta folytat egy amerikai pénzcsoporttal tárgyalásokat egy nagyobb kölcsön-perfektuálása érdekében, amelyek azonban mindeközéig nem vezettek eredményre. Állítólag egy millió dolláros kölcsönről volt szó, amelyet a város részére az amerikai tőkések hajlandók volna folyósítani. Ujabb hírek szerint ez a kölcsön a legközelebbi időben a megvalósulás stádiumába jut, amennyiben a kölcsönadók részéről egy megbízott rövidesen Kolozsvárra érkezik, hogy itt a feltételekről és a garanciákról tárgyaljon. A kölcsön kintalásának esetén a város egy nagy, új, impozáns városházát akar építtetni, amelyben az összes adminisztratív irodák elhelyezést nyernének, továbbá tekintélyes összeget fordítana az utcák rendbehozatalára és a vízművek kibővítésére. Ezenfelül városi üdülőhelyeket, parkokat és fürdőket építené a kölcsönből a város, ha a kölcsön megvalósul.

Győződjön meg hogy aján-déktárgyakat arany, ezüst és brilliánsarúban legolcsóbban nálam szerezheti be.

F. Markovits, Cluj Arany
Wesselényi M.-u. No 20.

ezüst és brilli-
áns tárgyakban
a legkényesebb igényeket is ki-
alagító nagy választék.

— Ibr
királyává
A „Daily
dahból jel
ken Ibn S
lyát egész
Mint isme
gresszust
mök nemz
tázására.
összehívás
Mekkában
történi a
len, vagy
tint királ
az igérete
mekkai a
ményel le
egyev lon
Angliának

— A
lesz a cím
Marton E
Zsidó Ne
Az előad
kérdéseit
tani. Ezze
szombati
latos félre
dr. Pollák
Hamurabi
történeti
fejtegette.
Mózes lét
felfedezés
tak, e he
nen kopir
cáfolta m
jutva, ho
dett alkot

— Uj
grádból je
„horrát fe
párt alaku
Jagatics é
programját
hóveteli a
mert ezt a
tartja. A
és a Radi
nak. Az e
párt alapít
elakulatna
séget. Poli
nem lesz
a federalis
györgült é
törekvések
tulajdonit

— Ö
restből je
nak. A vo
sással érke

— A
estélye.
manoros
mania-szá
háza javé
Mihályné
sorban de
bor, Fer
noid, Ka
Ernö, Ma
ránsz sze
bravurrall

— Uj
tök Oros
utóbbi ül
tőztatott
nista szoc
részleteke
zsidó hely
sokat, ha
maga a s
sre. Nyo
tek őrizé
tőit és le
sorsa meg
hogy uja

Ker

— Ibn Saud vahabitafőnököt Hadzsasz királyává kiáltották ki. Londonból jelentik: A „Daily Telegraph” kiküldött tudósítója Jeddahból jelenti, hogy Mekkában a múlt pénteken Ibn Saudot, a vahabíták győzelmes királyát egész Hedzsasz királyává kiáltották ki. Mint ismeretes, Ibn Saud pánmohamedán kongresszust hívott össze Mekkába az arab államok nemzetközi és politikai helyzetének tisztázására. A vahabita király a kongresszus összehívásakor biztosította a külföldet, hogy Mekkában semmilyen állásfoglalás nem fog történni az érdekelt hatalmak bármelyike ellen, vagy mellett sem. A puccszerűen történt királyválasztás azonban nem fedt ezeket az ígéreteket és nagyon valószínű, hogy a mekkai arab kongresszusnak még következő napjai lesznek. Ibn Saud királyválasztása egyes londoni lapok szerint nyílt provokálása Angliának.

— A Közelkelet politikai problémái. Ez lesz a címe annak az előadásnak, amelyet dr. Marton Ernő fog tartani szombaton este, a Zsidó Nemzeti Szövetség harmadik vitaestélyén. Az előadás a forrongó Kelet bonyolult politikai kérdéseit fogja zsidó szempontból megvilágítani. Ezzel kapcsolatban említjük meg, hogy a szombati vitaestről írott tudósításunkba sajnálatos félreértés csuszott be. Mózesről a felolvasó dr. Pollak Sándor nem azt állította, hogy a Hamurabi közzelől talált okiratokból Mózes történeti léte és szerepe derül ki, hanem azt fejtette, hogy azok a tudósok, akik eddig Mózes létezését vitatták, a Hamurabi-féle codex felfedezése után ezen véleményükkel felhagytak, e helyett azt mondták, hogy Mózes innen kopirozta törvényeit. Ezután adatokkal cáfolta meg ezt a nézetet, arra az eredményre jutva, hogy Mózes alkotása teljes egészében eredeti alkotás.

— Uj horvát politikai párt alakult. Belgrádból jelentik: Zágrábban néhány nappal ezelőtt „horvát federalistikus parasztpárt” néven új politikai párt alakult. A párt vezetői Lorkovics, Trumbics, Jazavics és Bazala. A párt Radics Istvánnak régi programját vallja a magáénak, egyelőre azonban nem hivatkozik a köztársasági államforma megvalósítására, mert ezt a jelen pillanatban keresztülvihetetlennek tartja. A párt tagjai a horvát „zajednica” soraiból és a Radics-pártból kilépett elemekből rekrutálódnak. Az egész jugoszláv sajtó regisztrálja az új párt alapításának hírére hangoztatva, hogy az új politikai párt nem tulajdonít valami nagy jelentőséget. Politikai körökben úgy vélik, hogy a pártnak nem lesz nagy befolyása a széles tömegekre, mert a federalistikus mozgalom Horvátországban meggyöngyült és a horvát önállóság kivására irányuló törekvéseknek sem szabad nagyobb jelentőséget tulajdonítani.

— Óriási havazások Moldvában. Bukarestből jelentik: Moldvában óriási havazások vannak. A vonatok Kisenevből és Jasiból 24 óras késéssel érkeztek meg Bukarestbe.

— A dési zsidó nőegylet műsoros teaestélye. A dési izr. nőegylet rendkívül sikerült műsoros teaestélyt rendezett e hó 16-án a Romania-szállodában a létesítendő árva és aggok háza javára. Az estély összes költségeit Katz Mihályné urnő fedezte. A jól összeállított műsorban derekasan kivették részüket Tutsek Tibor, Ferdinánd Elly, Fülöp Ernő, Mezei Arnold, Katz Sárika, Rosenberg Erzsike, Zigeuner Ernő, Markusz Sári és Weisz Ilus. A konferánsz szerepét Weisz Helén töltötte be sok bravúrral.

— Ujabb cionista-letartóztatások várhatók Oroszországban. Berlinből jelentik: A legutóbbi üldözések idején Oroszországban letartóztatott cionistákról a Poale Cion és a cionista szocialisták egyesült irodája a következő részleteket közli: A cseka nemcsak a régi zsidó helységeken fogatosított letartóztatásokat, hanem az új településeken is, amelyeket maga a szovjet bocsátott a zsidók rendelkezésére. Nyolc ilyen új mezőgazdasági telepen vetettek őrizetbe embereket, főleg a telepek vezetőit és legaktívabb tagjait, miáltal a telepek sorsa meg van pecsételve. Tartani lehet attól, hogy újabb letartóztatások lesznek.

Tahiti szigetét rombadöntötte az orkán

Óriási hullámverés az amerikai partokon. Földrengés ráta meg az Atlanti-óceánt

(Newyork, január 19. Az Uj Kelet tudósítója.) Az amerikai partvidéken napok óta óriási orkán dühög. Különösen katasztrófális hatású volt a vihar a Csendes Óceánban fekvő Tahiti szigeten, ahol három várost romba döntött: Tahiti, Morea és Vente városokat. A vihart hatalmas dél-keleti meleg felhőszakadás előzte meg, amely viz alá temette a sziget tulyomó részét. Az említett három város úszólván pillanatok alatt pusztult el. Az emberáldozatok számát még nem lehetett megállapítani.

A rendkívül időjárás következtében a Atlanti Óceán mérhetetlen hullámozásnak indult. A hullámverés nagy pusztításokat vitt véghez az amerikai partokon. Az árvízet hatalmas

— Tavaly 12.100 zsidó vándorolt ki Amerikába. Genfből jelentik: A népszövetség nemzetközi munkahivatalának jelentése szerint az 1924-25. kvótásvben a világ minden részéből 294 314 bevándorló lépett az Egyesült-Államok földjére. Ezek közül 92 728 embert deportáltak és így a bevándorlók száma 201 586, vagyis sokkal kevesebb, mint tavaly. Az 1924 július elsejétől 1925 június 30-ig terjedő kvótásvben 12 100 zsidó vándorolt be Amerikába.

— Kémből bankigazgató. A majnai Frankfurtban egy nagyszabású csaló perét tárgyalják. Rudolf Testér a vádlott, akinek előéletéről a nyomozó hatóságok képtelenek voltak adatokat beszerezni, mire ezt a munkát az újságok riporterei vállalták magukra. Megtudták, hogy Testér, aki berlini származású, már fiatalkorában sok gondot okozott szüleinek. A háború után egyszerre az angol hadifogoly került Rhlebea foglytáborába. Itt színésznak adta ki magát és az improvizált tábori színházban nagy sikerrel is lépett fel. Amikor kiőrt a német forradalom iratokkal bizonyította, hogy német állampolgár és megpályázta a wiesbadeni udvari színház bérletét. Nagy pénzek fölött rendelkezett és pompás villában lakott. Kiderült róla, hogy angol útlevelel rendelkezett és a megszálló francia csapatok mindig hozzásegítették ahhoz, hogy könnyen átjusson a határon. Ezt a furfangos ember nagyszabású valuta- és aranycsempészésre használta fel. Később, miután a színházzal nem boldogult, különböző család útján bankvállalatokat létesített és a német nagyobb bankok részvényeit szerezte meg. Kiderült róla az is, hogy egy időben a franciáknak kémkedett. A per hetekig fog tartani.

— Nemzetközi betörőtársaságot fogott el a kolozsvári rendőrség. Nagyszabású bűnügyben folytat nyomozást szombat óta a kolozsvári rendőrség bűnügyi osztálya. Egy háromtagú betörő-és csempésztársaság üzeméről rántották le a leplet a nyomozó detektívek. A társaság két tagja már a rendőrség kezén van. A harmadiknak még idejében sikerült a városból elmenekülni, de a rendőrség már nyomában van és remélhető, hogy hamarosan hurokra kerül. Ezelőtt mintegy két héttel két elegánsan öltözött fiatalember érkezett a városba, akik rendkívüli költségeikkel hamarosan magukra vonták a figyelmet. Minden este megfordultak egy Buza-utcai mulatóban, ahol amulatótulajdonosnak vegre feltűnt a nagy költsézés és jelentést tett a rendőrségen. Draghiciu kapitány, a bűnügyi osztály vezetője azonnal a legzélesebbkörű nyomozást indította meg. A bűnügyi osztály három detektívje szombaton délután a mulatóban várta a két fiatalembert. Három óra tájban be is lépett az egyik fiatalember, akit természetesen azonnal lefogtak a detektívek. Igazoltság közben azonban a fiatalember hirtelen kiszakította magát a detektívek kezéből és kirohant az Egyetem utcára. A detektívek utánavetették magukat és az Egyetem-, valamint a Petőfi-utcán keresztül izgalmas hajéza után a járőkelők segítségével elfogták. A rendőrségen Szabó János szerbiai illetőségű kereskedőnek igazolta magát a fiatalember és előadta, hogy utlevél nélkül lépte át a határt. Csakhamar megállapították, hogy a személyazonossági igazolványa is hamis. Megmozgásokkor 2000 csehkoro

földrengés kísérte. A szeizmográf jelzése szerint a földrengés az Óceán fenekén történt, minek következtében egész sereg veszedelmes örvény támadt és harminc méter magasságu hullámok borították a tenger hátát. Az itéletidő többóra hosszát tartott. A tengeren tartózkodó hajók közül eddig csak tizenhátnak sikerült biztos kikötőbe jutnia, a többiek soráról nem tudnak. Egy yacht, összes utasaival együtt, pozdorjává zuzódott a parti sziklákon. Ezzel egyidejűleg pusztító vihar száguldott végig az Egyesült Államok keleti részén is. Az orkán Newyork állam északi részéről Alabama állam déli részéig terjedt ki. Rengeteg hárt szenvedett a vihartól New Jersey állam is.

nát és egy arany zsebórárt találtak nála. A másik fiatal embert is sikerült még szombaton este letartóztatni. A vallatás során kiderült, hogy a két fiatalember régóta körözött nemzetközi zsebtolvajok, akik arany-és nemesvaluta csempészettel is foglalkoztak. A csempészésre szánt aranyból másfél kilót meg is találtak a fiatalemberek lakásán. A rendőrség erőlyesen folytatja a nyomozást a szennzációs bűnügyben és a betörőtársaság harmadik tagjának is nyomában van, aki mintegy tízezer dollár és hárommillió lej értékű nemesvalutával szökött meg a városból. Ez a pénz, amint megállapították, egy Budapesten elkövetett bankbetörésből származik. A kolozsvári rendőrség detektívjei ma utaztak el, hogy a betörőtársaság harmadik tagját is kézrekerítsék.

— Petrozsényi előfizetőinkhez. Értésítjük lapunk petrozsényi előfizetőit, hogy lapunkat e hó 16-tól kezdve nem postán expedáljuk, hanem petrozsényi megbízottunk Dobos Péter nyugalmazott postás fogja naponta kézbesíteni.

* Értésitem a n. é. közönséget, hogy a mai napon a volt Pátria-kávéház vezetését átvetem s azt a legezolidabb alapon fogom vezetni, mire eddigi működésem garancia. Az összes bel- és külföldi lapok rendelkezésre állanak. Színház utáni vacsora, elsőrangú cigányzene. Szives látogatást kér, tisztelettel Falk Imre igazgató.

Select-mozgó

Premier. Szerda, január 20. Premier.

Jött-ment asszony

Pompás modern dráma, 6 felvonásban Főszerepben Maria Corda, a „Rabszolga” írálynő” c. filmből ismert művésznő.

Közkívánatra

A fehér apáca

rövid időre az

Urania-mozgóban

ugyanazon rendkívüli zene- és énekkar kísérete mellett. Azonban csak rendes helyekkel kerül bemutatásra.

Apollo-mozgó

Szerda, január 20.

A démoncirkusz

Szenzációs kalandor-dráma, 6 felvonásban. Paul Busch regénye után. Főszerepben Lotta Claire és Carol de Vogt.

Kereskedők figyelmébe!

Festünk bármilyen gyapju, műselyem és pamut fonalat szintartóan, bármilyen színre. **Végáru festés adjusztálva.**

„Kristály” kelmelesztő, vegytisztító és gőzmosógár, **Gluj,** Telefon 500

KÖZGAZDASÁG

Egy tokaji borkereskedő negyvenmillió lej erejéig perli a román államot Népszövetségi bíróság dönt a magyarországi megszállás alatt rekvirált kétezer hektoliter tokaji bor ügyében

(Budapest, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetség vegyes döntőbíróháza a közeli napokban rendkívül érdekes perben fog ítéletet mondani. Egy tokaji S. Chaim nevű borkereskedő még tavaly pert indított a román állam ellen tizenkétmillió magyar korona (negyvenmillió lej) követelés erejéig. Az ügynek rendkívül érdekes előzményei vannak és annak számai visszanyulnak a román megszállás idejére. A tokaji kereskedő a román megszállás előtt több, mint kétezer hektoliteres híres tokaji bort halmozott fel raktárában külföldre való exportálás céljából. A megszállás utolsó napjaiban írásos paranccsal egy tiszt jelent meg a borkereskedőnél és követelte, hogy borait azonnal adja át. Az eredménytelen tiltakozás után a tiszt felügyelete alatt a borral telt hordókat vagonokba rakták és elszállították. A rekvirál-

ásról a tiszt formális rekviráló bont állított ki, melyet átadott a tulajdonosnak.

A kivonulás után a borkereskedő a magyar hatóságoknál jelentést tett a rekvirálásról és rendkívül hosszas előszobázás és kérés után hívta, hogy a megszállásból eredő károkat felbecsülő antant bizottság kiszálljon Tokajra és a helyszínen vizsgálja meg a rekvirálás körülményeit. A bizottság több mint harminc tanut hallgatott ki ez ügyben. A tanúk egyöntetűen azt vallották, hogy a megszálló csapatok által rekvirált bormennyiség több, mint kétezer hektolitert tett ki és hogy a hordók a legjobb minőségű tokaji bort tartalmazták.

A perben a Népszövetség vegyes bírósága még e hó folyamán fogja meghozni a döntést mégpedig előreláthatólag a borkereskedő javára.

A kolozsvári ipartestület visszakéri a várostól a Karolina- terti telkét

A kisiparosok adóbevallását az ipartestület állítja ki. Az elnökség ülése

(Cluj-Kolozsvár, január 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ipartestület előjárásági tagjaiból kiegészített elnöksége tegnap délután ülést tartott, amelyen több olyan fontos kérdést tárgyalt meg, mely a kisipar érdekeit érinti. Moldovan Anton elnök ismertette az árvíz által sújtott kisiparosok helyzetét és bejelentette, hogy több árvízkarosult kisiparos felhívással fordult az ipartestülethez, intervenniáljon illetékes helyen, hogy kellő segélyben részesítsék őket. A tanácsülés a jelentés alapján megbizta Moldovan elnököt, lépjen érintkezésbe a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vezetőségével a kisiparosok gyors felségélyezése ügyében.

Megállapították az ipartestület közgyűlési határnapját. A közgyűlést husvét előtti vasárnapon, határozatképes elnökség esetén pedig a husvét utáni vasárnapon fogják megtartani.

A tanoncmunkák kiállításán, mint ismeretes, több kiállító kitüntette magát és még annak idején az elnökség elhatározta, hogy ezek részére oklevelet fog átnyújtani. Az oklevelekre az ipartestület pályázatot hirdetett, melyre huszonötön jelentkeztek. Egy külön zsűri a napokban fog dönteni a pályázatok fölött és a díjat nyert kiállítók részére február nyolcadikán fogják az okleveleket kiosztani.

Foglalkozott ezután a tanácsülés a különböző ipari törvényjavaslatokkal és elhatározta, hogy a sérelmes rendelkezések ellen tovább folytatja a megkezdett akciót. A törvényjavaslatokkal szemben külön törvénytervezetet készít, melyet a kormány elé terjeszt, valamint ismertetés végett közölni fogja a sajtóval.

Végül elhatározta a tanácsülés, hogy csütörtöki delegációt menezet a polgármesterhez, akit arra fognak kérni, hogy a Karolina-terti telket, amely az ipartestület tulajdona volt, bocsássa a városi tanács ismét az ipartestület rendelkezésére, hogy felépíthesse saját székházát, de ezenkívül itt szeretné a kisipari kölcsönök folyósítására alakítandó bank részére is helyiséget biztosítani.

Itt említjük meg, hogy az ipartestület közli tagjaival, miszerint az adóbevallás pontos kiállítására a testület irodájában egy tisztviselő áll a tagok rendelkezésére, aki a kisiparosok adóvallomását díjmentesen tölti ki.

Megkezdtek a vámnomenklatura tárgyalását. Bukarestből jelentik: A legfőbb vámbizottság tegnap ült össze Bukarestben, hogy a behozatali vámnomenklatura ügyét per manens üléseken megtárgyalja. A vámbizottság elhatározta, hogy az ülések tárgyalási anyagá-

ról és határozatairól semmiféle jelentést vagy tájékoztatást nem ad ki. Ertesülésünk szerint a tegnapi ülésen a vas- és fémcikkek vámtételét tárgyalták. A tárgyalásokon résztvettek a bányászok és vaskereskedők kiküldöttei. A vélemények meghallgatása után a vámbizottság úgy határozott, hogy ezen illetékek kérdésében később fog határozni.

Februárban alakul meg a mezőgazdasági kamarák szövetsége. Bukarestből jelentik: Február 12-én alakul meg a mezőgazdasági kamarák országos szövetsége. Az alakuló ülés elé nagy várakozással tekintenek, különösen ellenzéki körökben. Az elnökválasztás rendkívül izgalmasnak ígérkezik.

25 millió lejt vízkárt jelentettek be eddig a kolozsvári iparkamaránál. Közöltük, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara felhívást intézett az árvíz által sújtott kereskedőkhöz és ipari vállalatokhoz, jelentsék be kárukat, hogy a beérkezett adatok alapján intervenniálhasson a kormánynál gyorssegély és olcsó hitelnyújtás érdekében. A kamara vezetőségétől nyert értesülésünk szerint az eddig bejelentett károk meghaladják a 25 millió lejt. Egyetlen tordai gyár több, mint 10 millió kárt jelentett be.

46 cukorgyárat létesítenek Szovjet-országra. Prágából jelentik: A cseh szlovák gyárak nagyobb megrendelést kaptak Szovjetországból cukorgyártáshoz szükséges felszerelések szállítására. Moszkvából érkezett jelentések szerint ugyanis a szovjet tervbe vette, hogy öt éven belül 46 cukorgyárat létesít. A felszereléshez szükséges gépek nagyrészt cseh gyáraknál rendelték meg.

A kisiparosok tiltakoznak a munkaügyi törvényjavaslat ellen. Bukarestből jelentik: A kisiparosok szövetsége tegnap gyű-

lést tartott, melyen tiltakozott a munkaügyi törvényjavaslat ellen. A munkásbiztosítók részére autonómiát követelnek. A gyűlésen elhatározták, hogy memorandumot fognak elkészíteni, amelyet küldöttség útján juttatnak el a kormány minden tagjához és a törvénytestület mindkét háza elnökéhez.

Leszállították a kamatlábat Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A pénzügyminisztérium bankhivatala elrendelte a már esedékes újabb bankkamatlábleszállítást. Váltak leszámítolásánál a hivatalos kamat 6 százalék, lombard után 7 és 7 és félszázalék.

Kedvező a vetések állása. Bukarestből jelentik: A mai minisztertanácson Tarced Constantinescu kereskedelmi miniszter előterjesztette javaslatát, hogy a petróleumkiviteli illetékeket az exportőrök természetben röjják le. Alexandru Constantinescu földművelésügyi miniszter pedig a vetések helyzetéről számolt be. Kijelentette, hogy a vidékekről érkezett jelentések szerint az őszi vetéseket a havazások megmentették a fagyástól és így azok kedvezőek.

TŐZSDE

Január 19-én

A lejt Zürichben 231 50, Párisban 11 80, Budapesten 317, Bécsben 319.

Kolozsvár. A piac ma megint nagy érdeklődést mutatott, különösen a nyugati devizák iránt. Élénk kereslettel szemben a kínálat tartozkodó volt. Az árfolyamok a következők: Bécs 31-50—31-55, Prága 6-63—6-66, Budapest 318—320, Páris 8-45—8-50, Zürich 43-40—43-45, Newyork 222 00—222 50, London 1090 1092, Milánó 9-10—9-15.

Zürich. Zárlat: Berlin 123 30, Amsterdam 208-15, Newyork 517 75, London 2516-20, Páris 1990-60, Milánó 2090-00, Prága 1532-50, Budapest 72 60, Belgrád 917-50, Bukarest 231-50, Varsó 72-60, Bécs 72-90.

Bukarest. Devizák: Páris 8-51, Berlin —, London 1086, Newyork 223 25, Milánó 9-05, Zürich 43 25, Bécs 31-50, Prága 6-66, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 825, német márka 52 00, leva 1-56, török lira 113, font sterling 1072, francia frank 8-58, svájci frank 42-00, olasz lira 9-10, drachma 2-80, dinár 890, dollár 225 00, lengyel forint 27 50, osztrák schilling 31-50, magyar korona 31-00, cseh korona 6-55, belga frank 10-00, holland forint —.

Ha művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát
szerezni, az
Maresvásárhegyre és tekintse meg
SZÉKELY ÉS RÉTI
SZŐVÉNYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermé-
kek széles választékát legelőcsöbbsen itt szerzhetik meg.

"DURA"
BATERIE

Ursus-Extra

világos sörkülönlegesség
mindenütt kapható.

CZELL-Sörfőzde, Kolozsvár-Monostor

Fi
SZINH

A sz...
Hármacska
bemutatóra ke...
törtörtön lesz...
operettnek, m...
szótt óriási s...
Kabarélela...
annak a diva...
adást tartanak...
sen látja a k...
vasárnap délu...
László lépnek...
örök magán...

Orlov. Eze...
előadás. Pá...
előadásait ki...
jársák Nadja...
Leóvey leszn...

Mag...
Szerda: Orlov...
László...
helyára...
Csütörtök: H...
előszőr...
Ihsz A...
zatezám...

Péntek: Hárr...
Nepibér...
Szombaton dé...
vel. M...

Szombaton es...
64 B.

Szombaton e...
műsorra...
rodája...
zör, vég...
gánszán...
Sorozat...

Vasárnap dél...
csonyi...
ral, Ihs...
Sorozat...

Vasárnap dé...
Kereser...
Miklóss...
magán...
helyára...

Vasárnap este...
gyel I...
ral, Ihs...
letszün...

a munkaügyi...
biztosítók ré...
gyűlésen elha...
ognak elkézi...
juttatnak el a...
törvénytestület

atlatbat Csch...
A pénzügy...
delte a már...
állítást. Váltók...
at 6 százalék...
ték.

sa. Bukarest...
ácson Tarcred...
niszter előter...
tróleumkivitel...
zetben rójják...
öldművelésügyi...
etéről számolt...
ekről érkezett...
et a havazá...
és így azok

11 80, Buda

int nagy ér...
nyugati devi...
ben a kínlat...
a következők...
3-6 66, Buda...
Zürich 43-40...
London 1090

0, Amsterdam...
2516-20, Paris...
1582-50, Buda...
Bukarest 231-50

8 51, Berlin...
23 25, Milánó...
Prága 6-06,

n 825, német...
lira 113, font...
svájci frank...
2 80, dinár...
27 50, osztrák...
0, cseh korona...
int —

gyógy...
gorel...
re és tekintés...
TI...
ARS. buforterme...
itt szerkesztik P.

A...
IE

a

stor

Figyelem!

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei
Hármascskán. Kedves és mulatságos új operett-bemutatóra készül a színház operettosztálya. Csütörtökön lesz a bemutatója a Hármascskán francia operettnek, melyet Budapesten a Vigaszínház játszott örösi sikerrel.

Kabaréelőadások. Az egész világ hődei most annak a divannak, hogy színházakban kabaréelőadást tartanak. Nálunk a közönség szintén szívesen látja a kabaréelőadásokat. A szombat éjjeli és vasárnap délutáni kabaréelőadásokon Lengyel Irén, László lépnek fel, továbbá Décsy, Szabó Ica és a többi magánszámokkal.

Orlow. Ezen a héten lesz az Orlow 23 és 24-ik előadása. Páratlan az a siker, amely az Orlow előadásait kíséri. Pintér Böske és Lengyel Irén játsszák Nadja szerepét és Neményi, László, Ihász, Leóvey lesznek most is a partnerek.

Magyar Színház heti műsora

Szerda: Orlow (Pintér Böskevel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihász Aladárral. Rendes helyárral. Bérlétszűnet. Sorozat 206)

Csütörtök: Hármascskán. (Francis operettújonság, először. Neményi Lillivel, Baróti Erzsivel, Ihász Aladárral. Premierbérlet 31 sz. Sorozat 207)

Péntek: Hármascskán (Operettújonság, másodszor. Napibérlet 63 A. Sorozat 208)

Szombaton délután 4 órákor: Dolly (Neményi Lillivel. Mérsékelt helyárral. Sorozat 209)

Szombaton este 8 órákor: Hármascskán (Napibérlet 64 B. Sorozat 210)

Szombaton este 11 órákor: Kabaréelőadások új műsorral: Keresem a papámat (A Dolly paródiája. Dolly: Miklóssy Margit). A hipnotizőr, végkimerülésig, bandázsa például. Új magánszámok, modern táncok. (Rendes helyárral. Sorozat 211)

Vasárnap délután fél 3-kor: A nagy nő (Károlyi Lillivel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihász Aladárral. Leszállított helyárral. Sorozat 212)

Vasárnap délután fél 6-kor: Kabaréelőadások: Keresem a papámat (Dolly paródiája. Dolly: Miklóssy Margit). A hipnotizőr. Samu. Új magánszámok, modern táncok. (Leszállított helyárral. Sorozat 213)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Orlow. (Lengyel Irénnel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihász Aladárral Rendes helyárral. Bérlétszűnet. Sorozat 214)

Az antiszeptikus...
VALDA PASTILLA
amely eltávolítja és legyőzi a...
A doboz...
Csak a H. CANONNE, Paris francia felírású doboz valódi

ettermemet

megnagyobbíttam és ujjonnan átalakítva 100 személy részére megnyitottam. Lakodalomnak és bankettek rendezését jutányosan vállalom.
Özv. GROSZ ADOLFÉ, Oradea,
Str. Nicolae Jor. a Zöld út) 10. szám.

NYILTTÉR

E rovatban közölte a szerkesztőség semmi nemű felelősséget nem vállal

Felhívás

Mint hogy intézetünk átvette Stern László leoldinai lakos ugyanazon községben levő termény- és lisztüzletet,
felhívjuk összes hitelezőit,
kiknek nevezet el szemben ezen üzleli ügykötől kifolyólag követeléseik voltak, hogy ezen követeléseiket 14 napon belül Poienile de sub Munte-n (Havasmező) leoldi főintézetünknek bejelentésük a törvényes következmények terhétől.

Banca Comerciala S. A.
Poienile de sub Munte

Mégis csak legjobb a késnélküli

„IDEAL”

borotváló por mely az ország területén higienia szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja kellemes hatást hagy utána. — Ovakodjunk az ártalmas utáztatoktól. Csak az „IDEAL” egyedüli készítője: felírású a valódi.

Reszling József fodrasz
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.
Sighetul-Marmaratiei egyedárusítója **Glanzman Adolf** illusztrátor **Str. Bogdan Voda 40**

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No 24.
kések, műköszérűk, műszerész, nickelőző telep.

חלפים וינר איממער
אים לאנגער

Zsidó irodalom

S. I. Agnon: És a meggörbödött kiegyenesedik	40
S. Alechem: Leégett nemeselek	25
Bin Gorion: József és Testvérei	30
Fényes Samu: Jidli első változása	45
Max Nordau: Mesék	30
Peterdi Andor: A sárga folt	60
Ujvári Péter: A bosszuálló isten	30
Giszbalay János: A titok	15
Kaczér Ilés: Gólem ember akar lenni ..	15
Max Nordau: Doktor Kohn	40
Zengő hárfa (antológia)	30
Singer: Asmodaj	80
Kabbalisták és Csodatevők	30
Bró Lejos: A zsidók útja	40
Max Brod: A cionizmus harmadik korszaka	30
Frigyes Lajos: A zsidók természetrajza ..	45
Grimmann: A zsidó nemzet követelesei ..	10
Sch. Gorelik: Cion és Góluz	15
Grottó Mór: Zsidó Renaissance	25
Herzl: A zsidó álam	25
Majrovits N. Jehuda: Tóra és cionizmus ..	10
Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben ..	10
Paneth Herman: Utazásom a Szentföldön ..	10
N. Sokolow: Új zsidó	15
Sombart Werner: A zsidók jövője	30
Szabolcsi: Csillag fia	110
Giszkalay: Támár	70
Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó: Zsidó komédiások	40
— Légyvárok urai	30
Schnitz'er: Ut a szabadságra	500
Giszkalay: Új próféciák	85
— Jönni fog még egy kippur napja ..	120
— Guschalav látomása (amatör) ..	140
Salom Asch: A bosszu istene	30
Ben Ami: Új Palesztina	100
Székely Béla: Vajudó ország	100
Beremann u. Rundt: Palesztina	80
Lacratella: Silbermann (Egy zsidó fiu története)	80
Beno't: A táncosnő	132
Bettauer: Nagyváros zsidók nélkül ..	150
Dr. Fürst: Zsidó történet — zsidó kultúra	50
Dr. Kransz: A zsidó Palesztina	35
Gronich: Dr. Simon Áron	40

Kérjen mindenttt

Pierre

borotva-pengét.

A legjobb fémkeretű, a legkövetesebb gyártmány. Garantált minőség.

1800

Tiberiu SOLTÉSZ Tibor

cérna és fonalárúk importja

a G. B. C. védjegyű olasz cérna romániai kizárólagos egyedárusítása

Sürgöncim: Drapeau **Arad, Str. Horia 1.** Telefon: 6-83.

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZTÁR ÉS HITELBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

CLUJ, PIATA UNIRII No. 7.

Saját tőkái: 48.000.000 lej.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhely. Affiliált intézetei: Torda-Aranyos Vármegyei Takarékpénztár Rt. Torda, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed.

Áruraktárai a vasút mellett. Betéteket elfogad, váltókat leszámítol, bel- és Safe deposit. Safe deposit. külföldi átutalásokat teljesít.

Mindenféle bankszerű ügyletet előnyösen végez.

Manométereket
és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad
Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszerek a általi hiszletéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315 sz.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnél egy rész 3 lej, vasárnap, hetivel 6 lej. Legkisebb hirdetés 3 lej. Állatkeresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Impozán: universalis röntgenfelismerés helyszűke (új módszer) miatt előzőn átadott Üzemben látható Van-u. 2. Röntgenlaboratórium-ban. Ugyanott orvosi könyvtár kötelező ént is. (Röntgen hívére) 514

40 HP félstabil gőzgép
Első Magyar Gazdasági, légi örcs, beszállt, összesen eladó. Economici kereskedelmi és Ipari Rt. Oradea. 487

ארטה כשר
vágott liba
libehus állndón a legolcsóbban kapható
BAUMHAFT
Cal. Reg. Ferdinand 10 (v. Wesselényi M.-u.)
Hátsz oldalban

Betegség miatt azonnal átadó egy jól jövedelmező üzlet kevés pénzért. Cím a kiadóban.

Négy polgári és kereskedelmi tanfolyamot végzett 18 éves zsidó nő a y perfect német, román, magyar, megfelelő irodalmi alást keres. Ajánlatokat "Szorgalmas" jelén a kiadó továbbítja.

יין כשר של פסח
איש צו חתן בייא
S. Léb Rosenberg, Belean
אין ליניען פון עניין
אין ליניען פון עניין
אין ליניען פון עניין
אין ליניען פון עניין
אין ליניען פון עניין

Kiváló munkaerő sooldatu magasabb képzettséggel, magyar, román, met, angol, francia nyelvtudással megfelelő alást keres. Megkeresések "Pol glott" jeligére a kiadóba keretnek. 493

Műhímzés
Elvállalom zsidótemplomok thórafárgőnyeinek, thórafüggönyeinek, asztalterítőinek, estélyi ruháknak, paravánoknak, diavánpárnáknak, és mindennemű kézimunkáknak aranyal, ezüsttel vagy selyemmel való műhímzését a legregibb, eredeti francia hímzéssel modern hímzési módszerrel is. — Nagy Matild, Strada Turianior (Zipolya u.) 17 a.

Juhbél schleimelót (nőt), a szortirozáshoz és exportáláshoz is é.t. keresek azonnalra. Leveleket "Perieki szaktadás" jeligére kiadóba kérek. 516

Fiatal segéd bősákmában állást keres. Sombaton zárva" jeligén a kiadó továbbítja. 505

Teljes ellátást kaphat jobb házból való iskolás leány izr. c. alánál, esetleg zongorahasználattal. Cím a kiadóban. 482

Róth
cipésnél
Szép-u. 2
szám alatt
készülnek
a legújabb
divatok

olpo-különlegességek.

CANADIAN PACIFIC
A VILÁG LEGNAGYOBB KANADAI VASUT ÉS MAJOSTÁRSASÁGA

81 60205 500000 TONNA
EUROPA 48030 PERFOLD VASUT

AMERIKA AUSTRALIA JAPAN S. AMERIKA
AFRIKA KÖRÜLÖZELI VILÁG

CSAK 4 NAPI VIZI ÚT AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA
PENSZERES GYORSHAJÓZÁRAT AZ ÖSSZES KIKÖTŐRŐLBŐL

ANTWERPEN, CHERBOURG, HAMBURG, LIVERPOOL, SOUTHAMPTON
AVILÁGHÍRŐ KÉNYELMES KÉNYELEM
LEGNAGYOBB KÉNYELEM
2, 4 ÉS 6 ÁGGYAL
ELSŐRANGU KÖNYHAI

KANADA-AMERIKA SZÖVETSÉGE ÖSSZES ÁLLOMÁSAINA A PACIFIC PARTVIDÉKÉRE

FELVILÁGOSÍTÁSOKAT UTAZÁS ÉS IRATOKRA VONATKOZÓLAG DIJMENTESEN ADA KÉPVISELET!

CANADIAN PACIFIC BUKAREST
ARAD CERNAUTI CHISINAU TIMISOARA
STR. COLONEL PAULIAN 11. HOTEL BRISTOL RUSSELSKIPLATZ 4. SE STR. SINDRINO 35. HOTEL CORONIA AZ ÁLLOMÁSALÉNYEN

PARFUMURI-PUDRE-LOTIUNI

LT-PIVER

AZURÉA POMPÉIA
FLORAMYE TRÉFLE INCARNAT

CEREJI PRETUTINDENI

"PUDRA FRUMUSEȚII"
L.T. PIVER

VIOLETTE, CHYPRE, FOUGÈRE, OEILLET, MUGUET

Használjonk kizárólag

PLANTOL

legjobb bővényszirt, mert ez tisztá, egészséges és kiadós!

Főtisztelendő Fuchs Benjámín nagyváradi főrabbi felügyelete alatt készült, szigorúan ortodox rituális előírás szerint.

Képviselet: **HARTIG & HIENZ** Cluj
Str. Juliu Maniu 8. Telefon 1-18.

Varrógépek, Kerékpárok és Gramofonok
Hirtelen 14294
olcsó áron kaphatók

Hans Krauss,
S. bu, Str. Fauruul 20.

Szijekerek csapágyak, kuplungok, transzmissio tengelyek és állító gyűrűk minden méretben. Továbbá U vasak, traverzek, vasak, gömbvasak és laposvasak minden méretben.

Kazánlemezek 5 m/m-től 20 m/m vastagságig 2x2 méteres táblákban, kazánszegek, tántyor, kazánok, bucsók, többféle gyártmányú **gőzszivattyúk** centrifugál, gázcsövek, forrasztók, furógép és 1 drb. 3 meter hosszú esztergápad, valamint mindenféle gépek és gépalkatrészek vétele és eladása.

Rosmann Testvérek
Tárgu-Mureș
Telefon-Interurban 249.

UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYA
Cluj, Str. Baon L. Pop 10

Könyvujdonságok

Bernstein: Baccarat	20
Brousson: Anatole France papucsban ..	200
Bettauer: A kifosztott	180
Dr. Bálint Rezső: Diätetikai vezérfonal	80
Ady: Így is történhetik	140
— Sápadt emberek	160
Barbousse: Örök láncok	264
Beke Mano: A determinánsok	400
Balzac: Pajzán históriák	242
Courvod: Kazán a farkaskutya	99
Dumas: Eva	176
— A királyné lovagja	198
— A régens leánya	198
Claude Ferrere: A kis szövetségerek ..	120
Szabó Imre: A házmesterlány	40
— (Amatőr) ..	120
Gobineau: A renaissance	220
Hugo Victor: Bug Jargal	154
Jerome K. Jerome: Minden út a kálváriára vezet	150
Kodolányi: Börtön	90
Jack London: Játék az élettel	110
Lambrecht: A gondolat uttörői II. (Einstein, France, Forel s.b.)	198
Mares: Szenvedély, amely öl	180
Mereskovszkij: Vele vagy ellene	176
— Első Sándor	154
— Téli szivárvány	154
Maria Antoinette magánélete	100
Móricz Zsigmond: A fátyla	320
Révész: A nap nem tüzgolyó	40
H. G. Wells: Tono—Bungay	200
Tagore: Gera	190
Wassermann Faber	150
Werner: Oitár előtt	135
— Ez is olyan	45

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
977, 228 és 1047
Zs. N. — — 228

Egy szárt
ron és s
Bukares

UJ KELET

ESZDŐ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 100

Az előfizetési ára „Föld”
című folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejlel drágább

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 40—
Egyszám ára — ck 2—

1926 január 21 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * IX. évfolyam * 16 szám

5686. Söbát 6

Tovább tart az izgalmas frankvita a magyar nemzetgyűlésen

Nyílt kifakadások hangzottak el Horthy ellen. A francia Panama-botrányhoz hasonlították a frankhamisítást. A kormány az eltussolás taktikáját folytatja

Most minden a parlamenti bizottságtól függ

Budapest, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától. A frankhamisítás ügye két nap óta a magyar nemzetgyűlés előtt van. Mindeddig semmi nem történt annak érdekében, hogy a frankhamisítás által teremtett helyzetet végleg és gyökeresen tisztázzák. Meg kell állapítanunk azonban, hogy a botrány által előállott izgalomban olyan kifejezések hangzottak el a parlamentben, amelyeket más ügyekkel kapcsolatban nem mertek megkockáztatni. Nyílt és félreérthetetlen célzások történtek elsősorban Horthy kormányzó személyére, de akadtak olyanok is, akik a jelenlegi szituációban látványosan korrektil viselkedő Bethlen István távozását követelték. Kétségtelen, hogy a kormány és az egységes párt részéről az eltussolás igyekezete észlelhető. A frankhamisítás a nemzetgyűlés nagy nyilvánossága előtt már ugyancsak letárgyaltatott. Ebben a pillanatban minden a kiküldendő parlamenti bizottságtól függ. Minthogy azonban ezt a bizottságot is megállították össze, hogy tagjainak többsége egységespárti — ettől sem remélhetünk sokat. Nincsen kizárva, hogy a frankhamisítás botrányának hullámai egy időre el fognak csitulni és talán csak akkor csapnak majd újra magára, amikor néhány hét múlva a bíróság elé kerül az ügy.

A nemzetgyűlés folytatólagos üléseiről érkező táviratainkat az alábbiakban adjuk:

Bethlen folytatja beszédét

Bethlen miniszterelnök a keddi délutáni nemzetgyűlési ülésen, állandó közbeszólások közepette, folytatta beszédét. Miután teljes világosságot derített arra, hogyan kaphatott Jankovich futárigazolványt, rátért a Budapestben nyomozó francia detektívek ügyére. Erről a miniszterelnök a következőket mondotta:

— Szóba került az a kérdés, hogy milyen módon vesznek részt a francia rendőrség kiküldöttjei a nyomozásban. Meg kell állapítani, hogy erre a nemzetközi jogszabályok föltétlenül adnak, mert a sértett fél érdekeit nem lehet figyelmen kívül hagyni. A külföldi kiküldöttek jelenléte különben csak olyan nyomozási tényekre terjedett ki, amelyeknél az érdekeltiségük nyilvánvaló volt. Ezután rátér Bethlen miniszterelnök az ügy politikai hátterére, amelyre a magyar közélet nyugalma és Magyarország jóhírneve érdekében szintén teljes világosságot kíván deríteni.

A bünszövetkezetben gazdag és fényes társadalmi állású emberek mellett, mint Windischgrätz herceg, magas hivatali állásban lévő, de érmetlen anyagi viszonyok között élő emberek, mint Nádossy és szociáldemokrata munkások is vettek részt. Farkas István szocialista közbeiktatásban kérdi, hogy ki volt a szóvalista. Önök igen jól tudják — válaszolja Bethlen — mert az illető egy szociáldemokrata képviselőt kért fel védőjéül s így elég közel állt önköz. A hamisítók közül többen tisztán anyagi hasznot akartak huzni. Minden kétség nélkül áll azonban, hogy tulnyomó részük nem anyagi haszonra törekedett. Arra sincs semmiféle adat, hogy egy puccs érdekében követtek volna el tettüket.

Nem szabad ezt az ügyet arra főhasználni, hogy egyesek politikai ellenfelüket márttsák be

a sárba. Az igazságszolgáltatás mindent ki fog deríteni. Mindenki azonban, aki a hazafiságot jól értelmezi, csak a legnagyobb mértékben elítélheti a vádlottak által hangoztatott motívumokat, amelyek csak arra szolgálhatnak, hogy az országot szörnyű veszedelmekbe taszítsák. A nemzet erkölcesinek megtisztítására nemcsak a bünt, hanem ezt az álhazafiságot is ki kell irtani.

Bethlen itt szünetet kért, ami után a képviselők már a leghiggadtabb kedélyhangulatban hallgatták beszédét. Rátér a frankhamisítási ügyről külföldön megjelent hírekre, amelyeknek egyrésze hol nyílt, hol burkolt gyanúsításokkal külföldi hatalmakat szeretne beavatkozásra késztetni Magyarország ellen. A bécsi „Arbeiter Zeitung” mindenképpen ellentétet szeretne megállapítani közte és a kormányzó között. A „Matin” szintén a kormányzó környezetét keveri bele az ügybe. Mások szerint Vilmos császár, a bajor horogkeresztsek, sőt Cuza is szerepelne a botrányban. Egyes külföldi lapokban a koholmányos sorozata jelent meg és a frankhamisítást politikai összeesküvésnek állítják be Franciaország és a kisantant ellen. Mások a Népszöveget uszítják Magyarország ellen és a kormányzót is bűnrészesnek állítják be.

Kitör a vihar

Farkas István: Ez igaz is. (Nagy zaj a jobboldalon és a középpárton).

Farkas István: Hát nem igaz?

Payer Károly: Ha meg akarunk valakit sértetni, nyíltan megmondjuk.

Szicovszki elnök: Kénytelen vagyok a képviselő urat felszólítani, hogy magyarázza meg, mire és hogyan értette szavait.

Farkas István: Kijelentem, hogy én a kormány és a kormányzó-rendszerre értettem kifejezésemet, ha másképpen értettem volna, azt is megmondanám.

Payer Károly: Megmondtuk mi már másképp is, nem szégyeljük magunkat. (Folytonos zaj).

Bethlen tovább idézi a külföldi hamis híre-

A keddi délutáni ülés

Délután negyedötör Zsitvai Tibor alelnök újra megnyitja az ülést. A népjóléti és a munkaügyi tárcák költségvetése van a napirenden, amelyet Temesvári Imre előadó ismeret. A déli szünet alatt a képviselők nagyrésze eltávozott és a karzaton sincs már nagy közönség. Bethlen miniszterelnök bejön az ülés terembe és leül a népjóléti miniszter mellé. Hosszasan tanácskoznak, előbb egészen komolyan, később már mosolyogva folytatják a beszélgetést. A kormány többi tagjai közül egy sincs jelen. Husz perc után Bethlen is elhagyja az üléstermet. Megkezdődik a népjóléti költségvetés tárgyalása, amely körül hosszú vita fejlődik ki.

Elparentálják Blaha Lujzát

Mielőtt újra a frankhamisítást tárgyalnák, Szicovszki elnök tünnepélyes bejelentést tesz Blaha Lujza haláláról:

— A mai ülés izgalmai után sem mehetünk szét anélkül, hogy ne emlékezzünk meg az általános gyászról, amely a magyar nemzetet

ket, amelyek szerint a frankhamisítás arra szolgálta volna, hogy egy katonai akciót finanszírozzon Csehszlovákia ellen. Akiknek összekötöttségük van ezekkel a lapokkal, oda kellene hatniok, hogy ilyet ne irjanak, mert amíg ezt nem teszik, a rágalmasban őket is gyanúsaknak kell tekinteni.

Peidl Gyula közbeiktalt: Szentelen rágalmaszók!

Az elnök nagy zaj közben megkérdi, hogy mire értette a sértő kifejezést.

Peidl azt válaszolja, hogy a miniszterelnökre, amire tomboló vihar tör ki minden oldalról.

Zsitvai alelnök a terem közepére siet, hogy a politikai ellenfelek esetleges összeütközését megakadályozza. Az elnök indítványozza, hogy Peidlt a mentelmi bizottsághoz utasítsák, amit az ellenzék nagyrésze Apponyival az élen szintén megszavaz.

Bethlen Trianont okolja

A zaj csillapulása után Bethlen folytatja beszédét:

— A külföldi hamis hírek azokból az elkeseredett politikai harcokból származnak, amelyeket a magyarországi pártok olyan kiméletlenül folytatnak egymás ellen s amelyek lehetnek tüntetik föl a külföld előtt a legszélsőségesebb vádak is. A jogrendnek kétségtelenül voltak hibái a múltban. Ennek okát azonban abban kell keresni, hogy a társadalom széles rétegeiben erősen él a gyűlölet és féltelen a forradalomtól. Amint a forradalom tünete megszűnnek, el fognak tűnni az ellenforradalmi jelenségek is. Nem szabad elfeledni, hogy abban az országban, amely kénytelen volt aláírni Trianont s amelynek a megalázások olyan sorozatát kellett elszenvednie, amelyeket egyetlen nemzet sem a múltban, sem a jelenben nem tud fölmutatni, akadhettek emberek, akik ilyen bűnös szélsőségekre ragadtatták magukat.

— Elvileg nem zárkozom el — fejezi be beszédét Bethlen miniszterelnök — a parlamenti bizottság kiküldése előtt. De feltétlenül respektálni kívánom a bíróság függetlenségét. Hozzájárulok ahhoz a célhoz is, hogy az ügynek politikai hátterét is földerítsük. Mindezt azonban csak a bíróság függetlenségének és hatalmi körének érintetlenül hagyásával látom elérhetőnek, mert a független bíróság feladata, hogy világosságot derítsen az ügyre, amelyről a bírósági döntés után újabb részletes jelentést fogok tenni a Háznak.

A beszédet a nemzetgyűlés tulnyomó többsége hosszantartó éljenzéssel és tapsal fogadta.

Blaha Lujzának, a nagy művésznőnek halálával érte. Fényes pályája méltóvá teszi arra, hogy elhunytá fölött való fájdalomunkat a nemzetgyűlés naplójában megörökítsük.

A képviselők felállva és nagy megilletődéssel hallgatják az elnök enunciacióját.

Újból kitör a vihar

Szicovszki ezután napirendi javaslatot tesz. Javasolja, hogy a Ház legközelebbi ülését szerda délelőtt tíz órakor tartásák meg és a napirendre az egyes költségvetési tárcák folyamatos tárgyalását tűzzék ki. Ezzel szemben Payer Károly indítványozza, hogy a szerdai ülés napirendjére a frankhamisítás ügyében kiküldendő parlamenti bizottság megválasztását tegyék fel. Payer beszéde elején kéri, hogy a házszabályok értelmében beszédének időtartamát egy negyedórával meghosszabbíthassa. Az egységes pártan Payer ezen kérését zajos ellenzéssel fogadják.

Esztorgályos János (szocialista) feljűk kiált: Jönnék még az urak a mi utcánkba:

Peyer balesfog a beszédében, de nem engedik szóhoz jutni.

Ruppert: Majd visszaadjuk az „propriacionál”!

Horvát Zoltán: Az igazat nem lehet elnémitani.

Ebben a pillanatban lép be a terembe Bethlen miniszterelnök, Prónai államtitkár és Pesthy Pál igazságügyminiszter kíséretében. Az ellenzéki oldalon ugyanekkor bejön Vázsonyi Vilmos.

Fábián Béla (a baloldali hírlapírói karzat felé kiáltja): Megvan a megegyezés!

Napirendre kerül a szokolhamisítás

Peyer Károly: Rendkívül csodálkozom, hogy nem akarnak meghallgatni az urak, holott mi is ugyanazt akarjuk, amit önök. Mi sem többet, sem kevesebbet nem kívánunk, mint hogy ennek az ügynek minden részlete, tehát nemcsak a büntügyi, hanem a politikai vonatkozásai is kinyomoztassanak. Ezért szükséges a parlamenti bizottság kiküldése, mert vannak körülmények, melyeknek kivizsgálása nem tartozik a bíróság hatáskörébe. Más országokban is ilyen ügyek megtárgyalására parlamenti bizottságot küldtek ki. Az országnak joga van tudni, hogy ebben az ügyben kik vannak érdekelve és melyek voltak azok a célok, amelyek érdekében a frankhamisítás történt. Ezt azért is tudni kell, mert nem ez az első hamisítás. Volt eddig is egy nagyobb szokolhamisítás.

Pesthy Pál igazságügyminiszter: Az nem ebben az országban történt!

Eckhardt Tibor: Olaszliszkán is volt pénzhamisítás!

Lendvai: Önök kezdték a pénzhamisítást a fehér pénzsekkel.

Peyer Károly (tovább folytatva): Gyanússá teszi ezt a dolgot az a körülmény is, amelyről egy nyomdászról értesültem, aki a szokolhamisítás idejében politikai okokból fogoly volt és aki elmondta, hogy azok, akik akkor a hamisítási ügyben a fogházban ültek, olyan kiváltságos szabadságot élveztek, amelyre semmiféle gyakorlat nincs. Tisztázni kell, hogyan volt lehetséges, hogy Magyarország belügyminisztere hónapokon át egy szobában ült azzal a volt országos főkapitánnyal, aki a frankhamisítás főirányítója volt.

Rakovszki nevetve hallgatja Peyer Károly eme megjegyzését.

Védik a frankhamisítókat

Peyer Károly ezután részletesen rátért a frankhamisítási ügyre.

— Azoktól, — mondotta — akik a hamisításban résztvettek, a pénzhamisítók előbb esküt kértek arra vonatkozólag, hogy nem szo-

ciáldemokraták és ki is nyomozták, hogy nem tagjai semmiféle szakszervezetnek. Megállapíthatom, hogy azok közül, akik a térképészeti intézetben dolgoztak, egyik sem szociáldemokrata.

Peyer Károly beszédének befejezése után Szakács József (egységespárti) emelkedik szólásra:

— Azt reméltem, hogy a pártközi tanácskozás eredményesen fog végződni. Ez a kérdés nem a kormány ügye. Itt az ország emi-nens kérdésről van szó. Éppen ezért nem sza-

A két gladiátor

Ezután Hegyemegi-Kis Pál áll szólásra és a következőket mondja:

— Olyan arénában vagyunk, ahol két olyan gladiátor áll szemben, melyek közül az egyik fél van vértézve minden fegyverrel, a másiknak a kezéből minden fegyvert kiütöttek. Bethlen miniszterelnök azt mondotta, hogy a politikai felelősség kérdését is meg fogja tárgyalni holnap a Házban. Holnap is így fogják kezelni majd a házszabályokat? A beszéddő rövidségére való tekintettel Bethlen beszédéből csak két tény megállapítására hivatkozom. Tiltakom az ellen, hogy a gaz pénzhamisítók lelkükben hazafiak volnának. Akadt egy pár kalandor, aki Európa előtt veszélyeztetni eddigi eredményeinket és munkánkat. Sajnos, a kormányt támogató férfiakban is segítőkre találtak ezek a bűnösök. Ez a nemzet nem a kormányban csucosodik ki, ettől a galád pénzhamisítástól távol áll a magyar nemzet. Ez a kormányzat Budaörsön lövetett a volt királyra. A nemzetgyűlés jogait rendelkezéssel konfiskálták, a házszabályokat megnyirbálták, a közszabadságot elnyomták, az államforma kérdésének megvitatását bizonyos ténre korlátozták.

A Panama-botrány

Csatlakozik Peyer napirendi indítványához és hivatkozik arra, hogy a Panama-botrányt Franciaországban ugyancsak parlamenti bizottság vizsgálta meg.

A kormánypárt részéről másodiknak Szabó Sándor szólalt fel:

— Egyetértünk valamennyien abban, hogy a frankhamisítási ügyet minden vonatkozásában tisztázni kell. Mindnyájan távol vagyunk attól, hogy a frankhamisítókat bármiképpen is védjük. Egyek vagyunk abban a gondolatban, hogy ennek az ügynek tisztán kell állania a közvélemény előtt. Ezidőszent nem érkezett még el az ideje annak, hogy parlamenti bizottságot küldjünk ki. Eljön majd ennek is az ideje,

bad pártpolitikai szempontoknak érvényesülni az ügy elbírálásánál.

Ruppert Rezső közbekiált: Nem szabad a frankhamisítókat védeni!

Huszár Károly alelnök: Ruppert képviselő urat rendreutasítom, mert képviselőtársait azzal gyanúsítja, hogy védik a frankhamisítókat.

Szakács József folytatja: Két részlete van ennek az ügynek, egyik a büntügyi rész, másik a politikai rész. A büntügyi rész illetékes kezében van, a politikai helyzetet nekünk kell kinyomozni.

de előbb az illetékes hatóságok fejazzék be munkájukat.

Bethlen bereked

Most Bethlen miniszterelnök emelkedik szólásra. A miniszterelnök egészen rekedt, úgy, hogy alig érteni a szavait, mire az ellenzék erős hangon kiáltja:

— Halljuk!... Halljuk!

Elnök: Méltóztassanak csendben maradni, akkor majd hallani fogják.

Rothstein Mór: Akkor sem halljuk!

Bethlen miniszterelnök: A délelőtt hallhaták volna, de akkor nem akartak meghallgatni. Már a mai beszédemben kijelentettem, hogy elvileg nem vagyok ellene a parlamenti bizottságnak, de kijelentettem azt is, hogy kizárólag azon célból járulok hozzá, hogy az ügy politikai oldalát tisztázzuk. Ahhoz azonban semmi körülmények között nem tudnék hozzájárulni, hogy ebben a büntügyben párhuzal büntügyi vizsgálatot folytatattassanak. A konverzió tehát nem abban van, hogy elvileg lennék ellene a parlamenti bizottság kiküldésének, de meg kell találnunk azokat a módokat, amelyekkel eme bizottság jogkörét megállapítsuk. Ha ezt a módot megtaláljuk, semmi akadály nincs a bizottság kiküldésének. Azt is mondta az egyik képviselő, hogy ez nem az első eset, amikor Magyarországon pénzt hamisítanak, mert valami szokolhamisítás is történt. Ugy tudom, hogy 1921-ben tényleg volt valam. szokolhamisítás, azonban nem Magyarországoni (Felkiáltások a szélső baloldalon: De Magyarországon volt!).

Bethlen: Ne keressünk a két ügy között összefüggést, mert mások keresnek abból a célból, hogy a frankhamisítási ügybe beavatkozzanak. Magyarországnak nem érdeke, hogy egy harmadik érdekelt fél is beleszóljon ebbe az ügybe.

A miniszterelnök ezzel beszédét befejezi.

(Folytatása az 5-ik oldalon.)

A fürthi messiás

— Regény —

6

Irta Jacob Wassermann

Két szemét előntötte a köd a nagy borzalomtól és olyan gyorsan, ahogyan csak sánta lábától kitért, a zsidók házaiba sietett és fuldokló hangon lihegte, hogy isten jelet adott. A nép tömegekben és némán gyülekezett a Regnitz és Pegnitz partjain és zsidók és keresztények egyforma félelemben, egyforma misztikus áhitatban bujtak együvé, szorosan, váll váll mellett. Egyszerre csak felbukkant Zacharias Naar, leborult a parti nádasban és sárga arcát, nagy, tágira nyílt szemét az égi tűz felé fordította. Valami könyörgő, énekes imádságba kezdett, panaszos, áhitó hívása volt ez a szmirnai Istenfiának és az utolsó szónál az egész gyülekezet kórusban mondotta rá az áment. Egyhanguan zsongott a folyó a földiken által és az égbolt sáppadó veressége bizonytalan fényt vetett a lélek édes elragadtatásában hazatérő zsidók sötét talárjaira.

Azon az éjjelen ijesztő vihar támadt, letepte a katolikus templom tornyáról a keresztet és amikor a zsidók, virradóra, a reggeli imához gyülekeztek a zsinagoga alacsony portálja fölött ott látták Sabbatai Cövi nevének kezdőbetűit, arannyal kifestve.

Élt akkoridőben Fürth városában egy ember, akit Maier Knöckernek hívtak. Maier Nathánnak is nevezték néha, viszont a keresztények úgy mondták, hogy Maier Sátu. A száját mindig táva tartotta, undorító orra volt és uzsorás üzemei miatt általános utálatnak örvendett. Azonkívül még dadogott is.

Maier Knöcker kancsal szemmel nézte hittestvéreinek izgatott sürgését és az általános mámor közepette józan maradt. Ő csak azon aggodalmaskodott, hogy a pénzt ne veszítse és gyakran tanácskozott a feleségével, hogy milyen módon lehetne a pénzesládáját legjobban biztonságba helyezni. Egy ősrégi házban lakott, amelyben ezer odu és szurdék volt és a hét minden napján más-más rejtékhelyre dugta a pénzt. Valahányszor hír érkezett kívülről valamely jelentősebb eseményről, valamely magyarázhatatlan történésről, Maier Knöcker reszketni kezdett, hazarohant, hogy megzemlélje a kincseit. És amikor az események áradata egyre bővebbre dagadt, elterpedt és országreszketet árasztott el, Knöcker lelkében is egyre jobban nőtt a félelem, hogy a vagyonát elveszítheti és nem tudott többé nyugodtan aludni és ebédidőn is állandó nyugtalanságban nyeldekelte bendőjébe minden falatját. Még az imádságait is megrövidítette, hogy több időt fordíthasson pénzének őrizésére. Szidta ezeket a nyugtalan idöket és voltak napok, amikor már az utcára se merészkedett, elreztelte az ajtókat, mintha valami titokzatos ellenséget akarna távoltartani.

De még valami más félelem is lakozott ebben a részegfalu, odakkal teli házban, amely olyannak látszott, mintha minden pillanatban össze akarna dőlni és fényes holdvilágban valami régi romra emlékeztetett. Maier Knöckernek volt egy lánya. Nem volt épen szép, de a zsidó nők szép formái és külső szenvedélyessége rajta is elömlöttek és a szemében valami tompa érzékiség volt. Rachának már régóta viszonya volt egy erlangi keresztény diákkal és már hónapok óta új élet sarjadását érezte a szíve alatt és valahányszor arra gon-

dolt, hogy mit fog majd szólni apja, anyja, ha megtudják, mindannyiszor beléssajdult a szíve. Tanácstalanság és szomorúság borították sötétségüket a lelkére és sötétséggel, késői megbánásokkal töltötték meg fiatalágát. De amikor a Messiásváró mámor hullámai előzönlöttek a csöndes kisváros házait, a meggyötört leánya a maga megváltását érezte bennök. Már könnyebben esett neki, hogy testi-lelki szorongásait eltitkolja, mert a kedélyek izgalma akkor már nem törődött az egyesekkel.

De az idő mégis csak egyre közeledett, amikor már semmit sem lehetett eltitkolni amikor már minden beszéd nélkül is kénytelen volt a titkát megtárolni hagyni. Almatlan éjszakákon által gyötörődött és egyre csak gyötörődött, amíg végre a veleszületett ravaszság végső kétségbeesésében egy kivezető utat talált szorongatásából és elhatározta, hogy ehhez az uthoz szerelmesének segítségét fogja kérni.

Maier Knöcker épen hazaérkezett az estéli tempomjárásból és sötét arccal beszélt el, hogy negyedmagával, imavégezetlenül volt kénytelen a templomot elhagyni. A zsidók már arról is megfeledekzenek, hogy imára gyűljenek. Maier Knöcker szörnyűséges előjelet látott ebben. Elszorult szívvel kémlt ki az utcára, mintha minden pillanatban várná, hogy szemtől-szembe lássa azt a kirelhetetlen ellenséget, aki házi békéjét feladja. Ekkor éleset csendült a ház cséngője: Gänshenker Iczig jött és fuldokolva hozta hírt, hogy valóságos igazi istensudája történt. Skócia északi partjain ugyanis egy hajó jelent meg, selyemből voltak a vitorlái, selyemből a hajókötelek és a legénysége héberül beszélt és a zászlóján ez a fölirat volt: „A tizenkét törzs, vagyis Jisraél nemzetségei.”

Folytatása következik.

Pek

(Frankl

Sven Hed tiberi kutatás legutójjára 1 kor szelte át uton P-kiag európai Oros egyik ottani Mongolia fö túl hőmezők egy egy mor elakad, ilyen vat, mig to gába, Mongo város benyo hány egyem szintesek é lyet itt sekel telit óta az or tozik és, megbizérili behatoljon vizsgálat, v őrzése egész azonban ko gok beavatí Sven Hedin gol és orosz teljesítenek a legkultur Rendkívül Hedin a m hatalmáról egyetlen fő lépésről lép kájában.

Urgaból újít a B Udinsk fele petrográdi svéd kutató a vonatrol. valamint a szolgáló má áll. A háló az étkezöktől, egyik delkezésre sebb beren a Csendes Hedin utja ut. Jellemz hogy mind egész töme jelezték jó kijött előb szerkesztös mitingen zönségével

Moszkv egyes alka vezették b gatta, főle nagy intel kereste ez nyomást t könyvében beszélt el jelét nem Ellenben eszme önn Ezt a kor nyeknek den részét hogy Oros ezer diák lelkiismer magyaráz a diákság országban maszai.

A svéd osztja az helyütt te a verseny egyenlősé

IRÓK ÉS IRÁSOK

***

Sven Hedin

Pekingtől—Moszkváig

(Franklin társulat kiadása Budapest)

Sven Hedin, a világhírű svéd utazó, aki tibeti kutatásaival alapította meg karrierjét, legutóljára 1923-ban volt nagyobb uton. Ekkor szelte át részben automobilon, részben vasúton Pekingtől—Petrogradig Ázsiát és az európai Oroszországot. Kalgánból indul utra, egyik ottani ismerősével, Larson kereskedővel, Mongólia fővárosa, Urga felé. Napokon keresztül hómezőkben haladnak és csak itt-ott látnak egy-egy mongol kunyhót. Az autók gyakran elakad, ilyenkor órákhozott lapátolják a havat, míg tovább juthatnak. Megérkeznek Urgába, Mongólia fővárosába. Ez egy nagy vidéki város benyomását teszi. Alig van benne néhány egyemeletes épület, a többiek mind földszintesek és kunyhók. Az első nap, amelyet itt töltenek, különböző jelentkezőkkel telik el. Mongólia ugyanis 1921 óta az orosz szovjet fenhatósága alá tartozik és, mint hogy Japán még mindig megkísérel olykor, hogy kémeivel Kelet felől behatoljon Oroszországba, az utlevél- és határvizsgálat, valamint az idegenek személyi ellenőrzése egész Mongóliában rendkívül szigorú. Ez azonban korántsem jelenti azt, hogy a hatóságok beavatkoznak az utasok magánügyeibe. Sven Hedin dicsérettel emlékezik meg a mongol és orosz hivatalnokokról, akik együttesen teljesítenek szolgálatot. Udvariasság, akár csak a legkultúrtaibb európai nemzet hivatalnokai. Rendkívül lebilincselő az a kép, amelyet Sven Hedin a mongol Lúma mindinkább lealkonyuló hatalmáról fest. A Dasi Lámán kívül ez az egyetlen főpapja a mongoloknak. A szovjet lépcsőről lépcsőre vonul előre felvilágosító munkájában.

Urgából Sven Hedin már egyedül folytatja útját a Bajkál-tó közelében fekvő Verchne Udinsk felé, amely mellett a Vladivosztojk—petrográdi transz-szibériai expressz elhalad. A svéd kutató valóságos dicsőimnuszot zeng erről a vonatról. Két háló- és egy étkezőkocsiból, valamint a helyközi forgalom lebonyolítására szolgáló második- és harmadosztályú vagonból áll. A hálófülkék ágyhuzatait naponta váltják, az étkezőkocsi abroszai ragyognak a tisztaságtól, egyik sarkában zongora áll az utasok rendezésére és a többi kocsi is a legkényelmesebb berendezésűek. Hat napig fut ez a vonat a Csendes Óceántól az Északi-tengerig. Sven Hedin utja Szibérián keresztül valóságos diadalút. Jellemző az ázsiai útszállás tökéletességére, hogy minden nagyobb állomáson a riporterek egész tömege várja, mert állomásról állomásra jelentésként követik. Az egyik állomáson pedig kijött elébe az ott megjelenő „Első Újság” szerkesztője, amely még aznap nyilvános ülésen eleven szóval közölte a város közönségével az interjút.

Moszkvában több előadást tartott. Minden egyes alkalommal a szovjet kormány képviselői vezették be előadását. A közönség, amely hallgatta, főleg munkásokból állott, akik rendkívül nagy intelligenciát áruztak el. Sven Hedin felkereste ezenkívül Csicserin, aki a legjobb benyomást tette rá. A svéd kutató hangsúlyozza könyvében, hogy még a külügyi népbiztos sem beszélt előtte politikáról. Általában semmi jelet nem látta a politikai ráoktrojálásnak. Ellenben meggyőződött arról, hogy a kollektív eszme önmagától terjed és tesz szert hívőkre. Ezt a kormány azoknak a népjóléti intézményeknek köszönheti, amelyeket az ország minden részében létesített. Sven Hedin megemlíti, hogy Oroszországban jelenleg körülbelül száz ezer diák van. A közoktatásügyi népbiztos nagy lelkiismeretesen gondoskodik ellátásukról. Ezzel magyarázható, hogy, míg a többi államokban a diákság a reakció szolgálatába állott, Oroszországban éppen ők a szovjet legerősebb támaszai.

A svéd kutató ennek ellenére elvileg nem osztja az orosz álláspontot. Könyvében több helyütt tesz megjegyzést arrafelé, hogy a versenyre szükség van és hogy az általános egyenlőséget nem lehet keresztülvinni. Teljes

elismeréssel hódol azonban minden olyan intézkedésnek, amely a nagy társadalmi ellentéteket csökkenti, a nyomort enyhíteni és az általános megelégedést és boldogságot emelni van

hivatva. Sven Hedin könyve, amelyet számos illusztráció élénkít, az Uj Kelet könyvosztályában szerezhető be.

Ismét Luther lett a német kormány elnöke

Tiszta középpárti kabinet alakult Németországban

(Berlin, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német kormányválság az éjszaka folyamán végleges megoldást nyert, amennyiben Hindenburg elnök újra megbízást adott Luthernek a kormányalakításra s a mai nap folyamán benyújtott lista alapján ki is nevezte az új kabinetet. A kormány megalakulása legfőbb képe Hindenburg tekintélyének köszönhető, a siker másik része pedig a nacionalistáké, akik csupán Koch demokratavezér személye ellen tiltakoztak, aki a belügyi tárca vezetésére volt kizemelve.

Luthernek így sikerült tényleges középpárti kormányt alakítani. Az új kormány kinevezésével kapcsolatban a szociáldemokratákat elkedvetleníti a nacionalisták sikere és csak alka-

lomra várnak, hogy ennek kifejezést is adjanak. A nacionalisták viszont súlyt helyeznek arra a megállapításra, hogy követeléseik mindössze személyi kérdésben teljesültek, míg tárgyi tekintetben teljesen szabadkezet tartanak fenn meguknak a kormánnyal szemben. Különösen Stresemann külpolitikájával szemben hangoztatják aggodalmaikat és jelzik, hogy erős ellenőrzést fognak gyakorolni Stresemannal szemben.

Az újonnan kinevezett kormánylista a következő: kancellár: Luther, külügyminiszter: Stresemann, belügy: Kültz, pénzügy: Reinhold, hadügy: Gessler, birodalmi miniszter: Kurtius, közlekedésügyi: Krohne, munkaügyi: Braun, postaügyi: Stügl, igazságügyi: Marx, volt kancellár. A kormány ma átvette hivatalát.

Az egyesült ellenzék

választójogi ellenjavaslatot nyújt be

Ujból megnyílt a parlament. Maniu deklarációban tiltakozott a cenzura ellen. Február ötödikén kell bevonulni az 1926-os kontingensnek

(Bucuresti Bukarest, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamarát ma délután kétheti szünet után megnyitották. Az ülésen Orleanu elnökölt. A miniszterek közül Duca, Tatarescu, Mardarescu, Vaitoianu és Cipaiianu voltak jelen.

Napirend előtt Maniu az egyesült ellenzék nevében deklarációt olvas fel, amelyben utközik a cenzura ellen, amely ellentétben van az alkotmánnyal és inzultust jelent a román nép s a román nemzeti gondolat ellen. A deklaráció azzal végződik, hogy a pohár betelt s a következőképenyekt az egyesült ellenzéki párt elhárítja magáról a felelőséget.

Lascu egy Saveznuboz intézett interpellációjában a Ház tudomására hozza, hogy Prahovában egy fiatalkoru leányt törvényellenesen letartóztatnak az ügyészség hozzájárulásával.

Mirto parasztpárti bejelenti, hogy a cenzura és a hadállapot ügyében interpellálni óhajt, és kéri a Házat, hogy szavazzák meg erre a sürgősséget.

Ezután áttértek a napirendre s több lényegtelen javaslat között megszavazzák azt a javaslatot is, amely szerint az 1926 évi katonai kontingensnek február 5-én kell bevonulni. Ezzel az ülés véget ért. A képviselők a szekcióba vonultak, hogy a választójogi javaslatot tanulmányozzák.

Az újonnan megnyílt parlamenti ülészakra az egyesült ellenzék komolyan felkészült. A parasztpárt végrehajtó bizottsága ma délelőtt ülést tartott, hogy a párt parlamenti magatartásáról határozzanak. Elhatározták, hogy a parlamentben ugyanazt a magatartást fogják tanusítani, mint a nemzeti párt. A „Cuvantul” értesülése szerint a parasztpárt és a nemzeti párt között a községi választások kérdésében teljes megegyezés jött létre. A megegyezés már paktumnak tekinthető.

Ellenzéki körökben nagyjelentőségűnek tartják a nemzeti és parasztpárt megegyezését annál is inkább, mert a kormány közeli távozásával komolyan számolnak. A kormány távozásának hírére egyébként maga Constantinescu miniszter kolportálja, aki legutóbbi nyilatkozatában kijelentette, hogy a kormány lemondása után végérvényesen visszavonul a politikai élettől.

Bukarest, január 20. A választójogi javaslat parlamenti vitája február végéig fog elhúzódni. Az ellenzék részéről Junian és Mirto ellentervezetet fognak benyújtani. Az egyesült ellenzék elhatározta, hogy a választójogi javaslat vitájában teljes energiával résztvesz.

A kamarai vitákat Bratianu Jonel miniszterelnök is végighallgatja. A szenátusban a kormány részéről Alexandru Constantinescu lesz jelen.

Hurokra került a nemzetközi betörőtársaság harmadik tagja is

Amerikába és egész Európára szóló hamis utlevelet, rengeteg pénzt, ékszer és aranyat találtak a letartóztatottaknál

(Cluj-Kolozsvár, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári rendőrség büntügyi osztályának detektívjei által szombaton elfogott két nemzetközi betörő után a vakmerő betörőtársaság harmadik és legveszedelmesebb tagja Weisz Manó is hurokra került. A betörőtársaság negyedik tagjának Langel Lászlónak, a letartóztatása is már csak órák kérdése.

A szenzációs fogást Bese Jacob, a kolozsvári sziguranca egyik detektívje csinálta. Weisz szökése után a sziguranca arról értesült, hogy Weisz a kolozsvári főpostáról táviratot küldött Nagykárolyban és Szatmáron lakó nővéreinek. Ezen a nyomon elindulva, Bese Nagykárolyba utazott, de ott nem akadt rá Weiszra és ezért visszafelé indult Kolozsvárra. Utközben többször végigjárta a vonatot. Éjszaka ért a bánffyhyunyadi állomásra, ahol végre az ott veszteglő személyvonat egyik harmadosztályú fülkéjében felismerte Weisz Manót. Igazolásra szólította fel, mire Weisz huszezer lejjel meg akarta vesztegetni a detektívet, hogy engedje szabadon. A detektív színlag belement a dologba, de szemmel tartotta Weiszot és amikor a vonat berobogott a kolozsvári állomásra, elővette revolverét és Weiszra szegezve, rákiáltott, hogy kövesse. Weisz, amikor látta, hogy nincs menekülés, megadta magát. Bese Jacob előállította Weiszot a sziguranca, ahol nyomban megkezdették a kihallgatását.

Az elfogott betörőknél alénvre szóló, egész Európára kiállított, hamis román utlevelet találtak.

A Pata utca 59. szám alatt levő lakásukon megtörtött házkutatás alkalmával pedig hetvenöt ezer lej készpénzt, valamint nagymennyiségű ékszer és aranyat foglaltak le. A letartóztatás alkalmával Weisz zsebszámból még huszonnyolcezer lej készpénz került elő, azon a huszezer lejen kívül, amellyel a sziguranca-detektívet meg akarta vesztegetni. Weisz Manónál, a i Máramaroszigeti születésű és illetőségű, egy Budapesten kiállított, egész Európára és Amerikába szóló hamis magyar utlevelet találtak. Minden valószínűség szerint Amerikába akart kiutazni.

A másik két letartóztatott betörő a vallás során elmondotta, hogy az igazi nevük Somrádi Ferenc és Somrádi János, munkácsi születésű vasbetonmunkások. Az egyik munkácsi vállalatnál feltörték a kasszát és közel háromszázezer cseh koronát lopnak el. A kasszafurás után átszöktek a határon Romániába.

A rendőrség büntügyi osztálya nagy erővel folytatja a nyomozást a szenzációs bűnügyben. A sziguranca holnap adja át Weisz Manót a büntügyi osztály főnökének, Draghiciu kapitánynak, aki folytatni fogja Weisz kihallgatását. A rendőrségen nyert értesülésünk szerint a további nyomozás folyamán még szenzációs meglepetések várhatók.

ét ügy között
resnek abból a
ügybe beavat-
m érdeke, hogy
elészóljon ebbe

édét befejezi.
az 5-ik oldalon.)

ni apja, anyja,
belésajdult a
ruság borították
ggel, késői meg-
lságát. De ami-
mai előzőlöt-
a meggyötört
érezte bennök.
hogy testi-lelki
edélyek izgalma
reszekkel.

gyre közeledett,
tett eltitkolni
kül is kénytelen
Almutian éj-
gyre csak gyöt-
tett ravaszság
ezető utat talált
hogy ehhez az
fogja kéri.

rkezett az estéli
al beszélt el,
ezetlenül volt
ni. A zsidók már
múra gyűljenek.
előjelet látott
elt ki az utcára,
ná, hogy szem-
etlen ellenséget,
t éleset csendült
ezig jött és ful-
ságos igazi isten-
partjain ugyanis
oltak a vitorlái,
egénysége hébe-
a fölirat volt:
él nemztségei.”

...

FÓRUM

Elég védelmet nyújt-e a zsidóságnak a Magyar Párt?

A nagykarolyi zsidó pártalakulással kapcsolatban az erdélyi magyar sajtóban a legkülönbözőbb és nem mindig objektív hozzászólások láttak napvilágot. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség, amelynek politikai intenciói szerint történt a nagykarolyi pártalakítás, legközelebbi ülésén fog hivatalosan foglalkozni ezzel a kérdéssel, illetőleg a szervezet országos kiépítésével. Ehhez a problémához egyébként ma a következő igen figyelemreméltó cikket kaptuk Szatmárról.

Fenti cím alatt Gombos Benő, a szatmári „Szamos” január 6-iki számában meglehetősen élénk és kissé gunyoros hangú támadást intéz a nagykarolyi zsidó nemzeti párt megalakulása ellen. Ami a támadás hangját illeti, ebben nem követem a cikkíró, mert a harci eszközök és a hangneme megválogatása legtöbbször vérmérséklet dolga. Az ellenfél lekicsinylése sohasem ajánlatos, viszont az ellenfél ténykedései mögött önző célok kutatása, a leendő képviselőválasztásokra való spekulálás ráolvasása azért nem okos dolog, mert az ember, épúgy mint a cikkíró tette, könnyen kiszolgáltatja magát a nézet közmondásnak: „Wie der Schelm sich denkt...”

A világtörténelmi igazságok nincsenek tekintettel az érzékenységre, a biológia sem törődik az udvariasságokkal. Azt a biológiai, vagy etnográfiai tényt, hogy zsidó nemzet létezik és pedig már vagy négyezer év óta, nem változtatja meg az a körülmény, hogy a Magyar Párt kolozsvári központjának, vagy a helyi tagozatok udvariasságából beválasztanak egy pár zsidó intellektuelt a választmány tagjai közé. A külön zsidó népegység tényénem változtat még az sem, hogy mi, más véleményes levél, indokoltan nagyrabcsüjűk a Magyar Párt vezetőit és működésükhöz őszinte szívvel sikert kívánunk.

Ahhoz, hogy egy népet szeressünk és kulturáját nagyrabcsüjűk, nem szükséges az, hogy magunkat abba a népbe inkorporáljuk és a valóságunk meg nem felelően hirdessük, hogy mi annak tagjai vagyunk. Hiszen ugyanakkor, amikor bámulom az angol irodalmat, rajongok a francia szellemességért, szeretem a román népköltészetet és modern irodalmat, csodálom a német technikát, imádságos könyvemmel avatom Madách Ember tragédiáját, — faji egyenlőségben, világelhelyezkedésben zsidó vagyok. Nem választottam ezt az elhelyezkedést, beleszülettem. Egyszerűen kitartok mellette, bár tudok ennél lukratívabb elhelyezkedést is. De hát mit tegyek, ha egy családi ünnepe nap alkalmával összejövök Lyonban lakó elfranciásodott sógorommal, Zágrábba szakadt elhorvátosodó öcsémrel és Helsingforsba férjhezment, finnül gyönyörűen beszélő hugommal? Hiszen mindnyájunknak közös volt a nagyatyánk! Hát mi most már, mint a jó cukor, felolvadtunk a környezetünkben? Nekünk nem lehet egyéniségünk? Hiszen nekünk történelmünk van, Hiszen a mi őseink már ezelőtt háromezer évvel városokat alapítottak, nemzeti államot alkottak, olyant, amelyben a népkisebbségi, a *gér* a tóra kifejezett védelmében részesült, s aditerv szerint háboruszkodtak, közigazgatási és igazságszolgáltatási szervezettel bírtak.

A cikkíró hangjából azt vélem kiolvasni, hogy fáj neki az a tudat, hogy zsidó fajtestvéreit a hálátlanság vádjával illethetik, úgy állítván fel a tételt, hogy a zsidóság most a megpróbáltatás nehéz napjaiban megtagadja a magyarságot és a világháborúnak a központi hatalmakra kedvezőtlen befejezésétől a magyar nemzetre zúdult katasztrófa pillanatában cserbenhagyta az igazán ártatlanul és a mások hibájért bajba jutott magyar nemzetet. Csakhogy ez a nagy tévedés. A zsidó nemzet nem lett hálátlan. A saját lábán járni akarása nem jelent a magyar nemzet háttámadását.

A zsidóság — nemcsak az, amely a mai Magyarország és az utódállamok területén lakik, — nagyon jól tudja, hogy mit köszönhet a magyar nemzetnek; azok, akik a magyar kulturán nőttek fel, magyar iskoláknak és főiskoláknak testvéries vendégszeretetét élvezték, akik igen sokáig a világirodalom remekeit is csak a magyar nyelv közvetítésével élvezték, akiknek a magyar társadalmi, hivatali és politikai élet minden pozíciója nyitva

volt, tiltakozunk a hálátlanság és a cserbenhagyás vádjá ellen. De ez a kötelező hála, a magyar nemzet iránti szimpátia megköveteli azt is, hogy megtagadjuk népegységünket, nemzetbiológiai éntünket? Szerintem: nem.

Most még csak avval foglalkozunk: gyengítjük-e mi, zsidók a magyar népkisebbség, a Magyar Párt helyzetét a külön szervezkedéssel? Nem. Sőt, erősijük. Hába bujnak elméletek mögött, nem tagadhajuk, hogy nem az elméleti elgondolások formálják a hatalmi viszonyokat, hanem megfordítva: a hatalmi viszonyok formálják az elméleti elgondolásokat. A Magyar Párttal a kormány hosszú ideig nem akart szóba állni. Tudom, hogy nem az volt az igazi ok, de az ürügy mégis az volt, hogy ez csak mágusok és zsidók parja. Ha a zsidók külön önálló pártban szervezkednek, a kormány elcsúszik egy neki tetsző ellenvetéstől és a Magyar Párt, ha gyengülne is kvantitativ, kvalitatív erőssé válna mert bizonyára soha se kellene tartania elgáncsolástól, hanem igen is várhatna támogatást a zsidó népkisebbségtől a kisebbségi nemzeteket érdeklő ügyekben: mindenesetre többet, mint a száz népkisebbségtől.

Hiszen mi lenne ennek a zsidó népkisebbségi pártnak a politikai célkitűzése? A román nemzettel való békés együttélés, lojális beilleszkedés a román államtudatba, az ősi héber kulturánkhoz való fokozatos visszatérés, a román kultúra apercipiálása és a többi kisebbségi kultúrák bajtársias támogatása mellett és a kisebbségi nemzetek népegységi ségének kiállítását való törvényes, alkotmányos küzdelem. Ebben az ősi kisebbségi nemzetek — akarva,

„Jugoszláviában a kisebbségeknek több joguk lesz, mintha saját államaikban élénének“

(Szabadka, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szabadkai és környékbeli Radicspárt és bunyevác pártok nagy előkészülettel tettek Radics István tegnapi szabadkai látogatására. Radicsnak ez volt első vajdasági agitációs útja, amelyre párthívei közül számosan jöttek el Szabadkára.

A közoktatásiügyi miniszter látogatásával kapcsolatban a rendőrség megtett minden előkészületet, hogy a horvát parasztpárt vezérének szabadkai tartózkodását semmiféle incidens ne zavarja meg. A rendőrségnek ugyanis tudomására jutott, hogy egyes nacionalista elemek tüntetésre készülnek Radics István ellen. Ennek megakadályozására a rendőrség érintkezése

Váratlanul megszakadtak a konkordátumtárgyalások Románia és a Vatikán között

(Bucuresti Bukarest, január 20. A kormány és a Vatikán között a tárgyalások megszakadtak. Pacléanu Románia vatikáni követe ma váratlanul hazaérkezett Bukarestbe és kihallgatáson jelent meg Lepedatu kultuszminiszternek, akinek referált a tárgyalások jelenlegi állásáról. Kijelentette, hogy a pápa megtagadta a konkordátum azon szakaszának aláírását, amely ugy intezkedik, hogy a romániai katolikus püspökök kinevezéséhez elsősorban a király kell a beleegyezését adja. A pápának az az

Hat hónapra ítélték a kémkedéssel vádolt Szilágyi Józsefet

(Cluj-Kolozsvár, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári VI. hadtest hadbírósa Solomon hadbíró ezredes elnöke alatt ma délelőtt 10 órakor kezdette meg Szilágyi József volt községi jegyző és Hókay Rózi borsódmegyei születésű 19 éves varróleány elleni kémkedési per tárgyalását.

Elsőnek Szilágyi Józsefet hallgatja ki az elnök. Szilágyi elmondja, hogy 38 éves, magyarlapposi születésű, egy év óta adás-vételi irodája van Kolozsváron. Hókay Rózi már egy év óta ül a kolozsvári hadbírószék börtönében tiltott határátlépés miatt. Mindaketten ártatlanságukat hangoztatják. A vádirat szerint Szilágyi Józsefet fegyverrejtegetéssel és kémkedési kísérlettel vádolják. Tavaly, július 12-én tartóztatták le és a lakásán megtartott házkutatás alkalmával négy revolvert, több fegyvert, töltényt és a pincében egy katonai karabélyt találtak. A vád szerint Szilágyi összeköttetésben állott a Bótki féle budapesti kémkedési irodával, ahonnan Hókay Rózi két levelet

nem akarva — egymásnak természetes fegyvertársai.

Azt, hogy a Magyar Párt igyekezett e vagy nem, megakadályozni a zsidók elleni atrocitásokat, diákjaink kiűzését a főiskolákról, nem kutatom. Hiszen nem is tehetne, nem is állhatott módjában.

Ad vocem: önálló nemzet. Ezt bizonyítja, hogy csak minket ütnek. A mi diákjaink bolyongnak Prágában, éheznek Páduában, fázkódnak Bécsben. Mi ránk mondta ki Anghelescu, hogy nincs anyanyelvünk. Nekünk nincs anyanyelvünk! Mikor a mi anyanyelvünkön hirdették először a Bibliát az emberiségnek és a mi anyanyelvünkön hangoztattak el a kereszténység első tanításai is. Nem a mai generáció bűne, hogy nem bírja ezt a nyelvet. Az őrök, az örmények is elfelejtették nemzeti nyelvüket, de azért léteznek, a csehek is csak száz év óta ismerik nyelvüket.

Mi ugyancsak azért harcoltunk, hogy az iskolatörvényben megengedjék, hogy életünk reményét: gyermekeinket, akiket először meg kell tanítanunk a számtan és földrajz kezdő fogalmainra, az általunk szabadon választandó nyelven taníttathassuk, azon a nyelven, amelyet a gyermek az anyjától tanult, hogy aztán valamivel fejlettebb korban foghassanak hozzá az államnyelv és a román kultúra kötelező elsajátításához.

Bire a Magyar Párt védelmet nyújtani a zsidóságnak? Hogy birna! Elég neki a saját bajaiért küzdenie. Könnyíteni akarunk a terhén. Önállóan szervezkedni és párhuzamosan haladni.

Dr. Kacz Izsó

lépett a csendőrséggel és a helyőrség parancsnokságával is.

Szabadka, január 20. Radics István közoktatásiügyi miniszter Szabadkára érkezett, ahol ünnepélyesen fogadták. Fogadta a kisebbségek képviselőit, akik előtt kijelentette, hogy Jugoszlávia paraszt állam és így a kisebbségi kérdés csak a parasztságon keresztül nyerhet elintéztést. Jugoszlávia most konszolidáción megy keresztül s ha ezek a munkálatok befejezést nyernek, a kisebbségeknek több joguk lesz, mintha saját államaikban élénének. Beszédét e szavakkal fejezte be Radics:

— Éljenek sváb, szász, magyar és zsidó testvéreim!

álláspontja, hogy ez az ő szuverén joga, amit nem ruházhat át másra.

A követ beszámolója után a kormány elhatározta, hogy nem írja alá a konkordátumot és annak aláírását nem is fogja forszírozni, amíg a kultuszjavaslatot véglegesen keresztül nem viszik a törvényhozó testület mindkét házában.

Pacléanu hazaérkezése politikai körökben szenzációt keltett.

hozott a számára, de amikor elfogták, ezeket a leveleket megsemmisítette.

Hókay Rózinál elfogatása alkalmával egy kis cédulát találtak, amelyre tüvel volt felkarcolva Szilágyi József neve. Hókay Rózi a kérdésekre előadja, hogy csupán egy puderesdobozt találtak nála, amelybe a cédulát becsimpeszték. Szilágyi József azt vallja, hogy neki fegyverviselési engedélye volt, egy másik fegyver az öccsénél, míg a többi zálogban volt nála. Semmi ő székítettése sem volt a kémkedési irodával, mindig a legbékésebb ember volt.

A hadbírószék rövid tanácskozás után délután 5 órakor hirdeti ki az ítéletet, amely szerint Szilágyi Józsefet a kémkedés vádjá alól felmenti, de fegyverrejtegetésért hathónapi börtönre és négyezer lej pénzbüntetésre, Hókay Rózit kémkedésben mondja ki bűnösnek és hathónapi börtönre itéli. Az elítéltek felebeztek.

Beth

Ezután beszédét... feléje harsog... Üljön... Nagy... teti a kép... desebben... Erre G... következő... — Vá... melyben... védők... lentem... egy én va... védelm... zeiben vo... neveztek... nyomdai... vagy párt... teték ve... renceszle... Peyer... állott a k... baja a fra... Györki... désből vál...

A „történelmi mozás — bűnössége szesek sz... bukkanha... főbűnös,

A korr... ellenzékkel... jóni. A s... mány felté... már elfog... megkezdje... körrel. A... esküt nem... gétől szót... lal a korm... köztisztség... jelenni és... kifogásolja... helyéből es...

Hog... A bécs... sitója szem... hamisítás... Eszerint a... mást célt... megszerve... Albrecht... kiáltás k... lépése mel... elhallgatta... Az ako... szetesen A... intímbebb... diszchrätz... mint a pu... feladata v... lának pé... Minthogy... normális... vel nem l... hamisítás... francia h... minden a... is, hogy a... szót, ami... negyed ré... ugyanis a... tudott vol... rel meg t... jobb kato... tudtak vo... csábitani... amelyek h... féle új ku...

A pu... szárnyakat... szervezetel... és termés...

Bethlen nem engedi magát felelősségre vonni

Ezután Györki Imre áll fel szólásra, de beszédét nem kezdi meg, mert a jobboldal feléje harsogja:

Újjon le! Lemondani!

Nagy zaj, az elnök cseppet és figyelmezteti a képviselőket, hogy viselkedjenek csendesebben.

Ere Györki hozzákézd beszédéhez és a következőket mondja:

Válaszolja a miniszterelnök beszédére, melyben a frankhamisítási ügyben szociálista védőkről emlékezik meg, mindenekelőtt kijelentem, hogy csak egyről van szó és az az én vagyok. Egy volt nyomdai munkás védelmét vállaltam el, aki a térképészeti intézetben volt alkalmazva, ahol főhadnagynak nevezték ki. Ki kell jelentenem, hogy ez a volt nyomdai munkás semmiféle szakszervezetnek, vagy pártszervezetnek tagja nem volt. Sőt le tettem vele a Zadravecz esküt is. Ezt a szerencsétlen tiszára beugratták ebbe az ügybe.

Payer Károly: Az országos főkapitány kiállott a kapu elé vigyázni, hogy ne történjék baja a frankhamisítóknak!

Györki ezután elmondja, hogy meggyőződéssel vállalta a védelmet és a kormánypartiak

heves közbeszólásai közben élénken kritizálja a kormányt.

— Ahányszor a kormányt felelősségre akarják vonni politikája miatt, akkor mindig gáncoskodás, rágalmazás és a felelősségnéknél más oldalra való áttolása a felelet.

A kormányparton újra nagy zaj, mire Györki leül.

Szeitovszki elnök az ülést rögtön ezután bezárja és másnap délelőtt tizenkét órára halasztja el.

A szerdai ülés

A nemzetgyűlés tegnapi tízórás vitája után ma szünetes állott be. A szerdai ülést déli tizenkét órakor nyitották meg. Eddig a népjóléti költségvetést tárgyalják, incidens nélkül. A kormány és az ellenzék közti megegyezésben a délutáni órákban várnak fordulatot, mert a szociálisták tízenegyet órakor kezdett tanácskozása még tart. Remélik, hogy sikerül megegyezni, mert már csak aránylati eltérések mutatkoznak. Ebben az esetben a tegnapi bejegyzett interpellációk nagyobb részét, különösen, amelyek a frankhamisításra vonatkoznak, elmaradnának.

Nehézségek a parlamenti bizottság kiküldése körül

A „Magyar Hírlap” értesülése szerint a frankhamisítási ügyben február végére kitér a bíróság, melyet Langer Jenő kuriai bíró a büntető törvényszék elnöke fog vezetni. A nyomozás — mint törvényszéki körökből hírlik — ezidőig arra szorítkozik, hogy az egyesek bűnösségének mértékét megállapítsák. A vádindítványt nyolc napon belül elkészítik. A bűnrészek személyét illetően a vizsgálat tiszta helyzetet teremtett. Legfeljebb néhány mellékalak bukkanhat még fel. A hamis bankjegyek utáni nyomozás és a francia kiküldötték költségei a főbűnös, Windischgrätz herceg vagyonából fogják fedezni.

A kormány délután folytatta a tárgyalásokat az ellenzékkel. Remélik, hogy megegyezés fog létrejönni. A szociálisták aligha fogják elfogadni a kormány feltételeit, csak a polgári ellenzék. Bethlen már elfogadta, hogy a parlamenti bizottság megkezdje működését a tegnapi körülírt hatáskörrel. A bizottság tanácsát is kihallgathat, csak esküt nem vehet ki. A tanú kihallgatások szükségével szűkösséggel hátróznak. Kötőlehetőséget vállal a kormány amellett, hogy a miniszterek és a köztisztviselők a bizottság előtt meg fognak jelenni és a kérdésekre válaszolnak. Az ellenzék kifogásolja, hogy a parlamenti bizottság huszonegy helyesítől csak öt jutna nekik, tehát az ellenzék ta-

núknak kihallgatását leavazhatják. Nincs garancia arra, hogy a miniszterek és tisztviselők vallani fognak, ezenkívül az eskű alól is felmentik őket. Szeitovszki mégis bizik a megegyezésben.

Szerdán a déli órákban Bethlen nem jelent meg a házban. A nemzetgyűlés mentelmi bizottsága Peidl Gyulát azért, mert a tegnapi azt kiállította Bethlennek, „személen rágalmozó!” két napra kitiltotta a házból.

Tegnap a késő éjjeli órákban Vázsonyi lakásán a demokrata ellenzék vezetői bizalmas tanácskozásra gyűltek össze, amelyen megvitaták az ellenzék állásfoglalását a miniszterelnök legújabb javaslatával szemben.

Hogyan akarták végrehajtani az Albrecht-puccsot

A bécsi „Morgen” című újság párisi tudósítói szerezésű leleplezéseket közöl a frankhamisítással kapcsolatos politikai tervekről. Ezerrel az egész frankhamisítás nem szolgált más célt, mint egy nagyszabású katonai puccs megszervezését. A puccs arra irányult, hogy Albrecht főherceget Magyarország királyává kiáltassák ki és mindazokat, akik O. tó trónralépése mellett foglaltak állást, erőszak útján elhallgattassák.

Az akció élén é: az ügyek mögött természetesen Albrecht főherceg állott, akinek legintimébb bizalmi embere és tanácsadója Windischgrätz herceg volt, Albrecht hercegnek, mint a puccs vezetőjének és főszervezőjének, feladata volt természetesen ennek az átalakulásnak pénzügyi eszközeit is megteremtani. Mithogy a nagyszabású kalandhoz való pénz nem elegendő volt, például egy kölcsön segítségével nem lehetett volna megszerezni, a frankhamisítás bűnös eszközeihez folyamodtak. A francia hatóságok a puccs megszervezésének minden aprólékos részletét ismerik. Tudják azt is, hogy a puccsra akkor adták volna ki a jelzőt, amikor a hamisított bankjegyek egy-egy darabja már el lett volna helyezve. Ezért ugyanis a puccsárság már annyi jó valutát tudott volna szerezni, hogy ezzel könnyűszerrel meg tudták volna nyerni Magyarország legjobb katonai és szervező erőit, nagy zsoldokat tudtak volna fizetni és magukhoz tudták volna csábítani mindazokat a hivatali tényezőket, amelyek hasznára lehetnek volna az Albrecht-féle új kuzusnak.

A puccsisták kormánylistája

A puccs napján az összes magyarországi katonaságot a Gombás vezetés alatt álló terror-szervezetek szállították volna meg. A rendőrség és természetesen a katonaság parancsnoki he-

lyeire már ki voltak jelölve a parancsnoki állások. Magyarország minden mértékadó embere, így főként Horthy közvetlen környezete, a puccsterről alaposan informálva volt. Ezek részben támogatásukat ígérték meg, mindenesetre azonban hozzájárultak a puccsához és, ha aktív részt nem is vettek volna benne, semleges magatartással a puccs sikeréhez hozzájárultak volna.

Az Albrecht-puccs kormánylistája a következő lett volna:

Magyarország királya: Albrecht.
Nádor: Horthy Miklós.
Miniszterelnök: Windischgrätz Lajos herceg.
Honvédelmi miniszter: Gombás Gyula.
Külgyminiszter: Eckhardt Tibor.
Igazságügyi miniszter: Ulain Ferenc.
Pénzügyminiszter: Baross Gábor, a Postatakarék igazgatója.
Népjóléti miniszter: Benárd Ágoston.
Közoktatásügyi miniszter: Zadravecz püspök.
Az összeesküvők főhadiszállása a magyarországi szabadkőmives nagyipályának egykori palotája lett volna. Ezt a Podmanitzky-utcai palotát ugyanis a magyar kormány nemzeti célokra sajátította ki.

A francia hírforrás szerint Bethlen miniszterelnök a tervekre be volt avatva.

Frankhamisítási kálvária Temesvárott

Temesvárról jelentik, hogy Chaumier franciaországi kereskedő tegnap Temesvárt tartózkodott és több frankot akart beváltani, hogy szükséges fizetési kötelezettségeinek eleget tehesse. A kereskedő végigjárta az összes bankokat, azonban seholsem voltak hajlandók bankjegyeit beváltani. Chaumier erre a temesvári francia konzulátushoz fordult, ahol Boulle konzul tett lépéseket a beváltást illetően. Az intervenció eredménnyel járt, amennyiben a Temesvári Bank és Kereskedelmi Részvény-

társaság beváltotta a kereskedőnek néhány frankbankjegyét, de ezresbankjegyet még így sem volt hajlandó a bank beváltani.

A dinárokat nem Budapesten hamisították

Belgrádból jelentik: Tudvalevő, hogy a belgrádi rendőrség egy dinár-bankjegyhamisító szervezetet leplezett le. A nyomozás szálai Berlinbe vezetnek és ezért több belgrádi detektív Berlinbe utazott a vizsgálat kiegészítésére. Ez a vizsgálat befejezést nyert és most a jugoszláv rendőrség hivatalos kommunikéban közli, hogy a dinárhamisítás ügye nincsen semmi összefüggésben a budapesti frankhamisítással.

Elfogták egy elfelejtett rablógyilkosság tettesét

Bécs, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az osztrák fővárost lazasan vizsgálomban tartja egy párisi híradás, amely szerint Marseillesben letartóztatták Felix Mundegebe, 32 éves osztrák származású kölyve, akit azzal gyanúsítanak, hogy ő volt az 1913-ban Bécsben meggyilkolt Miczi Schmidt nevű prostituált gyilkosa.

1913 június 29-én a „Römischer Kaiserhez” című bécsi hotelben Miczi Schmidt nevű orfeumi holgyet meggyilkolva találták szobájában. Az előzményekről csak annyit tudnak, hogy a leány éjfél táján a Café de L'Europe kávéházban volt egy husz-huszonkét év körüli fiatalemberrel, akivel később együtt távozott. A Römischer Kaiser című szállodába mentek, ahol háromóra felé a fiatalember meleg vizet kért a szobaasszonytól. Miután a kívánt vizet megkapta, körülbelül félórával később a fiatalember egyedül távozott és arra kérte a hotel személyzetét, hogy hagyják a nőt aludni és délig semmiestre se keltsek fel.

A szobaasszonynak azonban feltűnt a fiatalember viselkedése és nem várt délig, hanem röviddel azután, hogy az idegen távozott, odament a szoba ajtajához, kopogott és minthogy nem kapott választ, a kulcslyukon át benézett a szobába. A villany égett, a hölgy pedig felöltözve, élettelenül feküdt az ágyon. A portás segítségével kinyitották az ajtót, a szobában pedig Miczi Schmidtet halva találták. Csak kalapját tette le, kesztyűi még kezén voltak, amiből arra következtettek, hogy a tettes azonnal végzett áldozatával. Megállapították, hogy minden valószínűség szerint a gyilkos megfojtotta Miczi Schmidtet, ékszereit pedig elrabolta.

A büntető hatóságok nyomban megindították a vizsgálatot. A drezdai rendőrség annak idején a gyilkosság gyanújával elfogott egy fiatalembert, akiről azonban nemsokára kiderült, hogy ártatlan. Egyideig még nyomozták, később azonban beszüntették a vizsgálatot és a világháború egészen elfelejtette ezt az esetet.

Néhány hét előtt a bécsi rendőrség büntető osztályát névtelen levélben figyelmeztették arról, hogy a tettes minden valószínűség szerint Felix Mundegebe, egy jócsaládból származó műegyetemi hallgató. Megtudták, hogy 1913 nyarán a rablógyilkosságot követő napon Mundegebe megszökött Bécsből. Hogy hová ment, azt nem lehetett megtudni. Néhány meghitt barátjának, akiről feltételezték, hogy hallgatni fognak, elmondotta már akkor, hogy azért gyilkolta meg a leányt, hogy elvegye ékszereit, amelyeket azután Németországban értékesített.

Mind ezt a rendőrség csak most tudta meg. Közben Mundegebe, aki Németországon át eljutott Franciaországba, egy alkalommal vissza is jött Bécsbe, más nevet vett fel és hozzátartozóit nem látogatta meg.

A bécsi hatóságok érintkezésbe léptek a francia rendőrséggel, amelynek sikerült kinyomoznia Mundegebet, aki Párisban, Marseillesben és Nizzaiban szokott megfordulni. Kinyomozták azt is, hogy a Felix Gerbauld nevet használta, ezen a néven Franciaországban meg is házasodott. A bécsi Landesgericht ez adatok birtokában körözleletet bocsátott ki Mundegebe ellen, akiről kitudódott, hogy Marseillesben tartózkodik. A marseillesi rendőrség erre — mint említettük — a gyilkost letartóztatta. Egyelőre nem jött értesítés, vajjon tettét beváltotta-e, az osztrák hatóságok azonban mindenesetre intézkedtek fogvatartása iránt.

1926 január 21

részletes fegyver-

igyekezett e vagy elleni atrocitásokat, akiről, nem kutatom. állhatott módjában.

Ezt bizonyítja, hogy kájaink bolyongnak az utcákon Bécsben, hogy nincs anyanyelvünk! Mikor a Bibliát az útkön hangzottak sai is. Nem a mai ezt a nyelvet. Az k nemzeti nyelvű is csak száz év

nk, hogy az iskola- életünk reményét: meg kell tanítanunk a mai, az általunk taníthatassuk, azon az anyjától tanult, korban foghassanak a kultúra kötelező

net nyújtani a zsidó- eki a saját bajaiért a terhén. Önállóan aladni.

Dr. Kacz Izsó

oguk lesz,

helyőrség parancs

ics István közök ra érkezett, ahol tta a kisebbségek tette, hogy Jugo kisebbségi kérdés el nyerhet elinté- lidációban meg ke- k befejezést nyer- oguk lesz, mintha szédét e szavakkal

magyar és zsidó

gyalások

én joga, amit nem

kormány elhatá- rdátumot és an- rózni, amíg a kul- rül nem viszik a zában.

ikai körökben szen-

efet

elfogták, ezeket

alkalmával egy tüvel volt fel- Hókay Rózi a pán egy puderes- be a cédulát be- zt vallja, hogy volt, egy másik i zálogban volt em volt a kém- békébb ember

szkozás után dél- itéletet, amely kedés vádjá alól ésért hathónapi üntetésre, Hókay ki bűnösnek és z elítéltek feleb-

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemzet erdeji: te korszaki zala
 ság napilapja
 Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 az Uj Kelet cikkeinek utánnemelését csak a fent
 megjelölésével engedjék meg.

A mai naptár

Azalel

Az angyalok isteni seregében
 Azalel szerettem mindig én,
 mert bár utolsó volt ő az égben,
 szívében égett sok földi remény.

A szenvedésben ő volt mindig első,
 bukottak vágya szállt szent énekén,
 az ő dalából sirt ki a jövőndő,
 egyetlen árva, gazdag ég ivén.

A többi angyal futja a hozsannát,
 de ő szívében gondolat derült
 s övé volt az égig hajszolt jóság,
 mely a földön kinná feketült.

Szeresse más a tiszta cherubinok
 fehér pompájú égi seregét,
 én mindhalálig Azalelrel tartok,
 Ki izlelte a szenvedés ízét.

Salamon László

— **Marzescu minisztert nem kell megoperálni.** Parisból jelentik: Marzescu állapotában javulás állott be, úgy hogy orvosi műtetre nincsen szükség. Az igazságügyminiszter két nap múlva Vichybe utazik fiához.

— **Nyugdíjazzák a hatvanéven felüli tanszemélyzetet.** Bukarestből jelentik: Anghelescu közoktatásügyi miniszter körrendeletben értesítette az összes iskolai hatóságokat, hogy a 60 éves korhatárt elért tanárokat és tanítókat nyugdíjazzák. A rendelet érdekelt körökben nagy nyugtalanságot keltett.

— **Kormányválság Kanadában az angol trónbeszéd miatt.** Londonból jelentik: A kanadai parlamentben csütörtökön folytatták a vitát az angol trónbeszédéről. A szónokok élesen támadták a kormányt, amelynek mindössze négy szótöbbsége van a képviselőházban és még így is bizonytalan a majoritás, mert a haladó-párt képviselői ingadoznak s közülök kettő máris bejelentette, hogy nem szavaz a kormány mellett. A konzervatív ellenzék készül a kormányzás átvételére, ha a miniszterelnök lemond, ami kikíváncsoltatónak látszik. Ebben az esetben Meighen a konzervatívok vezére alakít kormányt, de nem osztja föl a parlamentet. Nagyon érdekes volt a vitában a belügyminiszter felszólalása, aki a kanadai népvizonyát Anglia irányában ezekkel a szavakkal jellemzi: — Britek vagyunk, de nem alultvalói a brit birodalomnak, hanem kanadai állampolgárok, nem angolok, még kevésbé franciák. Csak akkor vagyunk hajlandók Angliáért és Franciaországért tovább is küzdeni, ha Kanada érdekei is parancsolják.

— **Kamenev és Sokolnikov népbiztosokat fegyelmi uton áthelyezték.** Berlinből jelentik: Moszkvából érkező hírek szerint a szovjetunió központi végrehajtóbizottság elhatározta, hogy Kamenev népbiztos elmozdítja a munkatanács és a nemzetvédelmi tanács elnökségétől, ugyancsak felfüggeszti állásától Sokolnikov pénzügyi népbiztos. Kamenev, ha elfogadja új kinevezését, a külső és belső kereskedelem népbiztos lesz. A változás sokkal kapcsolatban a „Matin“ megjegyzi, hogy Kamenev elmozdítása az orosz belpolitika legnagyobb eseménye Lenin halála óta. Az események háta mögött Bykov áll, a mérsékelt kommunizmus képviselője, aki egyre félremagyarázhatatlanabbul törekszik arra, hogy teljességgel örökösé legyen Leninnek.

Amerikai javaslat az összes hadihajók lerombolására

Az Egyesült-Államok nem vesznek részt a nemzetközi döntőbiróságban

(Washington, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Január 17-én az Egyesült Államok szenátusában szenzációs jelenetek játszódtak le. A külügyi bizottság egyik tagja, Moses szenátor éles támadást intézett a terv ellen, hogy Amerika a nemzetközi döntőbiróság tagjai között helyet foglaljon.

A támadás óriási feltűnést keltett és arra magyarázták, hogy az Egyesült Államok legfőbb törvényhozó testülete, a szenátus a döntőbiróság kérdésében megváltoztatta eddigi álláspontját. Politikai körökben meg vannak róla

— **Leszállítják a gabona kiviteli illetékét.** Bukarestből jelentik: A kormány gazdasági tanácsa Bratianu Vintila hazaérkezése után ülést tart, hogy a különféle kiviteli illetékek leszállítása ügyében határozzon. Jól értesült körök szerint a buza kivitelével a többi kiviteli cikkek kiviteli illetékeit lényegesen redukálni fogják.

— **Reorganizálják a hadügyminisztériumot.** Bukarestből jelentik: A hadügyminisztérium reorganizálásáról szóló javaslat elkészült és már a parlament elé került fekszik. A tervezet szerint két igazgatóságot megszüntetnek. Emiatt a tisztek körében nagy az elégedetlenség, mert az átszervezés okozta beosztások egyenlők a befokozással.

— **Elszakadt a Duna szulinai gátja.** Bukarestből jelentik: A Duna-deltájánál a szulinai csatorna új gátja 500 méternyi hosszúságban elszakadt. A csatorna hajózás szempontjából teljesen hasznavehetetlenné vált. Az új gát felépítése, illetve kijavítása óriási összegeket igényel.

— **Végzetes gázrobbanás.** Berlinből jelentik: Január 18-án reggel hat órakor a Kaiser-áll közelében egy négyemeletes bérházban irtó zatos gázrobbanás történt. Az épület egyrésze egészen összeomlott és a lakókat maga alá temette. Eddig negyven embert húztak ki a romok alól súlyos sebesüléssel. Több gyermek még mindig nem került elő a romok alól. A tűzoltóság és a mentők állandóan munkában vannak. A tűzoltók maguk is attól tartanak, hogy a ház többi része is össze fog omlani. A robbanás olyan erejű volt, hogy a környékbeli házak minden ablaka bezuhanzott.

— **Eljegyzés.** Schäffer Lidor Rebrí Soara eljegyezte Aron Herminkét Somfalau.

— **Iparos talmudisták.** Kétéve feltűnés nélkül működik Erdélyben egy példás intézmény. Nem messze Kolozsvárról, Nagyiklodon a jesiva növendékei jövője érdekében „Talmud Tóra in Derech Erec“ név alatt egyesület működik, amelynek egyetlen célja a talmudot tanuló ifjúságot tevékeny iparos pályán elősegíteni. Két ipari műhely van már üzemben. Az egyikben a szabóesetertest t. n. újítják, a másikban asztalos munkára oktatják szakavatott ügyes iparosok a talmudistákat. Az ifjúság két csoportban végzi a gyakorlati munkát, minden csoport félnapig a műhelyben dolgozik, a nap másik felét pedig talmudi tanulmányok mellett tölti el. Maga a hitközség rabbija, Braun Henrik, ügyel arra, hogy a talmudisták idővesztés nélkül állandó kontaktust találjanak fenn a tudományos munkával. A Talmud mellett tanulnak még Bibliát, Rasit, Sulchan Arucht és talmudi kódexeket. Ugyanakkor egy világi bizottság ügyel arra, hogy a bachurok el ne hanyagolják iparukat. Szorgalmasan kell dolgozniuk a műhelyben semmi féle kifutó, vagy szolgai munkára nem használható fel, hanem minden idejüket arra kell fordítani, hogy szakmájukban alapos kiképzést nyerjenek. Régi, becsületes vágya ez mindazoknak a józangondolkodású konzervatív köröknek, akik tudják, hogy a zsidó nép orientációja ma a munka jegyében megy végbe. Ezt a pompás intézményt ki akarják bővíteni. Az egyesület vezetősége már eleve úgy intézkedett, hogy a megszegyenítő, napról-napra másnál való étkezést szüntessék be. Minzát létesített az ifjak számára, akik ott étkeznek. Minden más tekintetben is a legteljesebb figyelem és rend uralkodik, aminek szintén előnyös hatása van a talmudi fiatalság jellemképzésére. Az egyesület most nagyobb akcióra fogott és ezért támogatást is vesz igénybe. Mindazok, akiknek szíven fekszik a Tóra és a munka ügye, támogassák ezt az intézményt. Levelek Weintraub Adolf főtákarhoz intézendők Icoludul Mare, jud. Soames.

győződve, hogy az Egyesült-Államok vissza fogják utasítani a nemzetközi döntőbiróságban való részvételüket.

Az ülésnek egy másik szenzációja Lymm szenátor javaslata volt. Javasolta, hogy Amerika csak olyan feltétellel vegyen részt a nemzetközi döntőbiróságban, ha a bíróságban résztvevő összes államok vállalják hadihajóik megsemmisítését. A tengeren Lymm szenátor szerint mindössze egy kisebb nemzetközi flottát kell megszervezni, amely kizárólag a vízi rendőrség ellenőrző munkáját végezné.

— **Rutenberg mérnök az első palesztinai állampolgár.** Jeruzsálemből jelentik: Az új naturalizációs törvény alapján Palesztinában most kezdtek meg az állampolgárok ösztörszítését. Az első számú állampolgársági bizonyítványt Rutenberg mérnök, a villamosművek igazgatója kapta meg.

— **Az interju apja százéves.** Londonból jelentik: A „Times“ hasábjain szentel egyik munkatársának, Blowitz Istvánnak, aki az egykori újságírásban egészen új formát hozott be: az interjút. Erőteljes Blowitz karriéréje. A legnagyobb újságírócseni csak 50 éves korában lett újságíró. Parisban élt, ahol német nyelvtanulást adott, a „Times“-t sohasem látta és angolul egy szót sem tudott. Egyszer meghalott, hogy a „Times“ párisi munkatársa szabadságra megy. Ajánlkozott és próbacikkül Thiers akkori köztársasági elnökkel folytatott beszélgetését küldte be interju formában. Az első interju nagy feltűnést keltett és csakhamar általános divattá vált, hogy a politikusok ilyen módon szólják a közönséghez. Blowitz kitűnő szímmel rendelkezett és ennek köszönhető, hogy lapját állandóan szenzációs anyaggal tudta ellátni. 1864-ben ő fedezte fel az akkori karlista forradalmat. Európa összes nagyságait megszólaltatta. Bismarck, aki hirhadt volt arról, hogy gyűlölte az újságírókat, a berlini kongresszus idején öt teljes órán át vitatkozott Blowitzzal. A legkorrektebb újságíró volt, de azért mindent megirt. És talán ebben rejlett nagy sikerének a titka, olyan utólréhetetlen eleganciával, mondhatni bájjal követte el leg-hajmeresztőbb indiszkrécióit, hogy a kárvalott fél sem tudott rá haragudni.

— **A Hakkinor és Hazzámir minden kedden és csütörtökön tartja próbáit** a Tarbut tanári termében. A Hazzámir tagjai este 8-9, a Hakkinor pedig 9-11 óra között fog gyakorolni.

— **Megalakul a halászatú részvénytársaság.** Bukarestből jelentik: Az a bizottság, amely a vállalatok kommercializálását ellenőrzi, ma délután Oromolu elnökletével ülést tartott és kimondta annak a részvénytársaságnak a megalakulását, amely a halászatú koncessziót nyer. A részvénytársaságnak 200 millió lei lesz az alaptőkéje.

Kár minden kísérlet, mert

BLATT

harisnyái a legjobbak

Utiköltsége megtérül az árdifferencián, ha
kárpitós anyag
 szükségleteit **Back Bernát Oradea-M.**
 Piața Regina Maria 1 sz. alatt szerzi be.

Zsák
 Ponyva

Mindennemű célokra
 legelőnyösebben beszerezhető
Albala Izsó
 Timisoara
 Piața Traian No 10

— Am
 tására. L
 cial News
 egy tröszt
 Company
 Középeuró
 kező állam
 Románia, C

— Mé
 eretnek-p
 ortodox rab
 dr. Stepha
 nem sikerül
 rabok köz

— Éj
 gyeresi á
 hajnalban
 aranygyér
 tartózkodott
 mindenáron
 berbe és v
 latban levő
 sem hagyta
 zsidó átmen
 eredtek. A
 lépeti fel és
 állomás terü

— Zsi
 berei? Ez
 sohn, közga
 Statisztikai
 mindazok az
 dagságáról z
 tke nem z
 birtokában
 is felel meg
 előtt megül
 jesen zsidón
 zsidóknak
 véve nem z
 Carnegie, C
 nem is zsidó
 tizenkét am
 A. H. Kahn
 A világ tize
 ten zsidó sin
 Martin, hogy
 akik ötvenm
 nak, mindöss
 egy Sreyer.

a frankfurti
 százhétmillió
 liomos listán
 A hetedik h
 millió márk
 Eduárd Spa
 a gazdasági
 az egyesek v
 galta az egye

— Autó
 lett. Tegnap
 számú luxu
 bességgel ha
 kilométerre,
 ret. Közben
 autó a hir
 sánca. Az
 dr. Joan Vla
 szolgája, Gij
 sebesült. A
 A sebesülték
 A rendőrség
 a vizsgálatot.

— Reak
 nőegylet. T
 ezelőtt adun
 cionista konf
 tenzvi zsidó
 kulása után
 rosujvári Izra
 már évek óta
 Január 17 é
 amelyen Kies
 hogy teljesen
 kezdi áldásos
 kodás terére
 vetkező vezet
 nekők: dr. D
 titkár: dr. H
 Jenő, pénztár
 Mártonné és
 egy hatást k
 urnó felajánl
 délután céljai
 vállalta.

amok vissza
tőbiróságban

ciója Lymm
hogy Ame
részt a nem
óságban részt
ihajóik meg
szénátor sze
etközi flottát
a vízi rend-

.....
első palesz-

jelentik: Az
Palesztinában
szóirását. Az
ányt Ruten
ja kapta meg.
Londonból
zentel egyik
aki az egy-
hozott be:
érje. A leg-
ves korában
émet nyelv-
sem látta és
yszer meghal-
nkatára sza-
próbaikkül
el folytatott
formában. Az
és csakhamar
ükusok ilyen
owitz kitűnő
közönhetette,
nyaggal tudta
akkori kar-
s nagyságait
hedt volt ar-
at, a berliini
át vitatkozott
gíró volt, de
ebben rejlett
utólérhetetlen
övette el leg-
y a kárvallott

.....
mír minden
páit a Tarbut
jai este 8-9,
özött fog gya-
részvénytár-
z a bizottság,
zálását ellen-
kletével ültést
részvénytár-
a halászatra
rsaságnak 200

.....
mert
T
ai
ak

.....
erencián, ha
nyag
Oradea-M.
t szerzi be.

.....
mű célokra
beszerezhető
a Izsó
soara
ian No 10

.....
erencián, ha
nyag
Oradea-M.
t szerzi be.

.....
mű célokra
beszerezhető
a Izsó
soara
ian No 10

.....
ian No 10

Amerikai terv Közép- és Kelet-Európa villamosítására. Londonból jelentik: A tekintélyes „Financial News“ newyorki értesülései szerint Amerikában egy tröszt alakult „European American United Company“ néven azzal a céllal, hogy megvalósítsa Közép- és Kelet-Európa elaktrifikálását. A pénzcsoport a következő államokkal akar foglalkozni: Lengyelország, Románia, Csehszlovákia, Ausztria és Magyarország.

Még nem simult el az amerikai eretnek-pör. Newyorkból jelentik: Az amerikai ortodox rabbi kitarának követelésük mellett, hogy dr. Stephan Wise mondjon le, emiatt az affért még nem sikerült elintézni. A végleges döntést az összes rabbi kongresszusa fogja meghozni.

Éjszakai igazoltatás az aranyosgyéresi állomáson. Tudósítónk jelenti: Tegnap hajnalban egy szakállas zsidó utas tért be az aranyosgyéresi állomás vendéglőjébe. Az étteremben tartózkodott két diákkülsője fiatalember is, akik mindenáron bele akartak kötni a magányos emberre és végül igazolásra szólították fel. A szolgálatban levő csendőrmester többszöri felszólítására sem hagytak fel az utas sértégetésével és mikor a zsidó álmest a harmadosztályú váróterembe, utána-erédtek. A csendőrmester ekkor energikusabban lépett fel és a két fiatalembert eltávolította az állomás területéről.

Zsidók-e a világ leggazdagabb emberei? Ezt a kérdést taglalja dr. Richard Lewinson. Gazdasági író egyik legújabb művében. Statisztikai adatok nyomán állapítja meg, hogy mindazok az állítások, amelyek a zsidók nagy gazdaságáról szólnak, teljesen hamisak. A nemzetközi tébe nem zsidó kezekben van és ami mégis zsidók birtokában létezik, az elenyészően kicsiny és nem is felel meg a zsidóság számarányának. Mindenekelőtt megállapítja, hogy ipari tőke ugyiszólván teljesen zsidómentes. De a banktőke is, amelyben a zsidóknak már nagyobb szerepe van, alijában vége nem zsidó. Amerika pénzügyi nagyjai Rockefeller, Carnegie, Clark, Gould és Morgan nem zsidók és nem is zsidó származásúak. A legnagyobb jövedelmű tizenkét amerikai tőkés közül egyetlen zsidó van A. H. Kahn, aki a sorban a kilencedik helyen áll. A világ tizenkét leggazdagabb embere között egyetlen zsidó sincs. 1912-ben megállapította dr. Rudolf Martin, hogy a tizenkét leggazdagabb német közül, akik ötvenmillió márkánál nagyobb vagyonnal bírnak, mindössze három zsidó van: két Rothschild és egy Speyer. A leggazdagabb német zsidó akkoriban a frankfurti Max Rothschild volt, akinek vagyonát százhatmillió márkára becsülték. Az általános milliomos listán pedig ő maga a negyedik helyen volt. A hetedik helyen Rothschild Matild áll, hetvenhatmillió márkával, a nyolcadikon a már említett Karl Spayer hatvanhatmillióval. 1912 óta ugyan a gazdasági viszonyok eltolták és ezzel együtt az egyesek vagyoni állása is, ez azonban nem szolgálta az egyes zsidók gazdagságát.

Autószerencsétlenség Kolozsvár mellett. Tegnap éjjel 11 és 12 óra között a 173. számú luxusautómobil, amely rendkívül nagy sebességgel haladt, a Szamosváltól mintegy két-három kilométerre, megkerülni igyekezett egy szénásszeke- ret. Közben az autó jobb hátsó kereke eltört és az autó a hirtelen törés következtében befordult a sánctá. Az autón hat személy ült és ezek közül dr. Joan Vlad, az autó tulajdonosa könnyebben, szolgája, Gligorie Catinas pedig súlyosabban megsérült. A többi utasnak semmi baja sem esett. A sebesülteket azonnal beszálították a klinikára. A rendőrség a szerencsétlenség ügyében bevezette a vizsgálatot.

Reaktiválódott a marosújvári zsidó nőgyűlet. Tudósítónk jelenti: Csak pár héttel ezelőtt adtunk hírt arról, hogy Marosújváron a cionista konferencia hatása alatt megindult az intenzív zsidó élet. Egy zsidó ifjúsági egyesület alakulása után most, a szép multtal rendelkező Marosújvári Izraelita Jótékony Nőgyűlet, amely már évek óta szünetelt, újból megkezdte működését. Január 17-én az egyesület közgyűlést tartott, amelyen Kiss Simonné iudityányára elhatározták, hogy teljesen újjáalakulva az egyesület ismét megkezdje áldásos működését és az aktív zsidó munkálkodás terére lép. A közgyűlés megválasztotta a következő vezetőséget: Elnök: Grün Gézáné, alelnök: dr. Dénes Arthurné és Salamon Józsefné, titkár: dr. Hunwald Ernőné, jegyző: Spielmann János, pénztárnok: Gál Béláné, ellenőrök: Nemes Mártonné és Goldenfeld Manoné. A közgyűlésen nagy hatást keltett, amikor dr. Dénes Arthurné úrnő felajánlotta saját lakását egy rendezendő teadélután céljaira, melynek minden kiadásait egymaga vállalja.

Temesváron él a tizenötmillió fontos Weissberger-hagyaték egyik örököse. Bukarestből jelentik: Hirt adtak a lapok arról, hogy Holzburgban elhalt egy Weissberger nevű nagybirtokos, aki tizenötmillió fontos értékű vagyont hagyott hátra örököseinek. Örökösei részben Csehszlovákiában, részben pedig Romániában laknak. A külügyminisztériumhoz érkezett jelentés szerint az elhalt Weissbergernak Temesváron több rokona van, akik igényt tartanak az örökségre. Többek között a Magyar Általános Biztosító temesvári fiókjának egyik főtisztviselője Lassos Ármán is igényt tart az örökségre. A külügyminisztérium megteszi a szükséges diplomáciai lépéseket.

Meneztik a lembergi rendőrspektort a Steiger pör miatt. Varsóból jelentik: A szociáldemokrata, parasztradikális és zsidó párt interpellációt terjesztettek be a lengyel szenátusban, amelyben követelik az igazságügyi- és belügyminisztertől, torolja meg azokat a hallatlan visszaéléseket, amelyeket Lukomski rendőrspektor és Malica főállományú követtek el a Steiger elleni nyomozás során. Követelik az eljárás megindítását Rutko és Piotrowsky vizsgálóbírák ellen is. Az interpelláció hatása alatt a belügyminiszter dekrétumot írt alá, Lukowsky lembergi rendőrfelügyelő menesztéséről.

Megszűntek a hóviharok a regátban. Bukarestből jelentik: A hóviharok az utolsó jelentések szerint megszűntek a regátban, kivéve Dobrudzát, ahol Bazargic teljesen izolálva van. Óriási jégtömegek akadályozzák a vasúti forgalmat. A fővárosból segélyszatagokat küldtek ki a veszélyeztetett zónákba.

Szeptemberben kötik a legtöbb házasságot. Londonból jelentik: Az angol anyakönyvvezetői kar egy ambiciózus statisztikusa detronizálta májust, a szerelem hónapját és megállapította, hogy a világon megkötött házasságok harminc százalékát az év harmadik negyedében kötik, amelyből legalább 12 százalék szeptemberre esik. Tehát a házasság rekord-hónapja: szeptember, míg a legkevésbé házasságot a hideg hónapokban: január, február, márciusban kötik. Az Egyesült-Államokban decemberben is sok a házasság, Olaszországban pünkösdtől táján, Franciaországban a karnevál hónapjában: februárban.

Nagyváradon is felfedeztek egy kommunista összeesküvést. A dési és nagybányai ifjúságok elitélése után a bukaresti „Cuvantul“ szerint a nagyváradi sziguranca egy fiatalemberekből álló kommunista szervezetet leplezett le. A sziguranca emberei éppen akkor hatoltak be helyiségekbe, amikor gyűlést tartottak. Többeket letartóztattak. Számos magyar és orosznyelvű falragaszt találtak náluk.

Painlevé volt francia miniszterelnök fia filmszínész lett. Párisból jelentik: Néhány nap óta érdekes reklámok jelentek meg Páris utcáin. A nagy francia lapok közlik, hogy Painlevé volt francia miniszterelnök fia filmsztár lett és legközelebb egy nagy filmjátékban fog bemutatkozni a francia közönségnek. A reklámozás nemcsak filmekben, hanem Painlevé barátai és ismerősei körében is nagy feltűnést keltett, mert köztudomású volt, hogy a francia miniszterelnök fia, Jean Painlevé, a Sorbonne egyik legszorgalmasabb növendéke, aki mióta kikerült a középiskola padjaiból, jórómán csakis mikroszkopjainak, csontvázaiknak és könyveinek élt. Jean Painlevé, akit természetesen Páris előkelő köreiben mindenhol ismernek, nemcsak arról nevezetes, hogy híres matematikus és a volt francia miniszterelnök fia, hanem egyike a legszebb férfiaknak Párisban, feltűnően markáns arcú mellett kis bájos mosolya széjjaszélén közkedve tették Páris nőtársadalmában. Egy francia filigrány igazgatójának jött az az ötlete, hogy a szépségéről híres Jean Painlevét egy film főszerepének eljátszására nyerve meg. A párisi újságíróknak, akik megkérdezték tőle, hogy szívesen játsz-e filmen, azt a választ adta, hogy örömmel vállalta a feladatot, annál is inkább, mert Thania Fedorral, a Comedie Francaise híres művésznőjével játszhat. A filmdarab az „Ismeretlen“ cím alatt kerül a közönség elé.

Óriási fizetésképtelenség Bécsben. Bécsből jelentik: A Malivan nevű malom tegnap tízmilliárd osztrák korona passzívával fizetésképtelenséget jelentett be. Az új fizetésképtelenség az egész osztrák gazdasági életet súlyosan érinti és erősen megrázta az egész bécsi piacot. Gazdasági és pénzügyi körökben a malom bukásával kapcsolatban súlyos következményektől tartanak.

Február közepén tárgyalja Lédererné febbezését a Kuria. Budapestről jelentik: Léderer Sándorné bűnügyét február közepén fogja tárgyalni a Kuria. Ugyanakkor kerül döntésre a jogerősen halálraítelt Léderer Gusztáv kegyelmi kérvénye is.

A Haggibbor műsoros táncestélye. A kolozsvári Haggibbor, Erdély zsidó sportjának reprezentáns egyesülete, tegnap tartotta meg műsoros táncestélyét. Már az előkészületekből és az érdeklődésből, mely a táncestélyt megelőzte, meg lehetett állapítani, hogy az idei báliszezon legkiemelkedőbb eseménye a Haggibbor-bál lesz. A Metropolitan-kávéház tágas termeit annyira tulzsufolta a bál közönség, hogy néha percekig nem lehetett mozogni. Az agilis rendezőség azonban mindvégig nagy buzgalommal tartotta fenn a rendet, úgy, hogy a teremben a legkitűnőbb hangulat uralkodott. Az estélyt nívós és izléses revü vezette be, melyet egy zsúr keretében a Haggibbor műkedvelői adtak elő. A zsúr vezető hölgyei: Biss Mariska, Devecseri Kató, Farkas Olga, Hirsh Klári, Nuszbaum Ilona és Perlmutter Sári voltak, míg a szobakéany szerepében Mayer Anny buzdókodott. A műsort Virág Márton nyitotta meg szellemes prologgal, melyet „Végkimerülés bandázs nélkül“ c. bohózat követett. A szereplők Heller Károly, Katz László és Baumzweig Márton voltak, akik kitűnő alakítást nyújtottak. Hirsch Ella, Hoffmann Magda, Radó Erzsébet, Sámuel Magda, Sipos Méri és Szabó Ella kitűnően betanult korcsolyatáncot adtak elő. Braun Dincsi verset szavalt színes átérzéssel. A műsor egyik legkiemelkedőbb pontja Havas Irén énekszámja volt. Ez a fiatal, nagytehetségű énekesnő ezáltal is bebizonyította, hogy a hozzá fűzött reményeket várakozáson felül be tudja tölteni. Zongorán Katona Böske kísérte finom simulékonysággal. Berger Aranka, Berger Böske, Flänkel Duci, Gergely Böske, Hoffmann Magda és Heller Lili egy Biedermayer-táncot kreáltak sok összehangul. Utána „Eleven regény“ című népszjátékok játszották Berger Böske és Herschkó Béla sok humorral. Devecseri A. és K. Kendé Lili és Szabó Éva groteszk angol táncot lejtettek humoros alakítással. Virág Lajos a Magyar Színház kitűnő művésze cigányzene kísérettel adott elő néhány dalt a közönség nagy tetszése mellett. Befejezésül a „Vonós négyes“ című egyfelvonásos bohózatot játszották kitűnő alakítással Izsó Miklós a Magyar Színház közismert tagja, Schwartz Aliz, Heller Böske, Mayer Anny, Heller Károly, Katz László, Baumzweig Manó és Baumzweig Márton. Az izléses és hatásos műsort Berger Böske, Herschkó Béla és Radó Ernő közreműködésével Izsó Miklós állította össze és tanította be sok alaposítással. A bál sikere érdekében Radó Ernővel az élén nagyszámú, agilis rendezőbizottság buzdókodott. A műsor után tánc következett, mely a késő reggeli órákig tartott kitűnő hangulatban.

Petrozsényi előfizetőinkhez. Értessítjük lapunk petrozsényi előfizetőit, hogy lapunkat a hó 16-tól kezdve nem postán expedáljuk, hanem petrozsényi megbízottunk Dobos Péter nyugalmazott postás fogja naponta kézbesíteni.

* A „Der Jude“ legújabb száma (Antisemitismus und jüdisches Volkstum) A. Zweig, Leon Blum, B. Shaw, H. Goslar, Buber stb. stb. tanulmányával. Kapható az Uj Kelet könyvosztályában, ára 155 lej.

Kereskedők figyelmébe!
bu'orszövekek, szőnyegek, ágygarni-
rák, hencsertakarók, gyári árban
Back Bernátnál, Oradea-Mare
Pata Regina Maria 1. sz. szerezne ök be.

**En művészi kivitelű fa-, vas- vagy réz-
butort, zongorát**
Kor venni, az Marosvásárhelyre és tekintse
márkájá az nál SZÉKELY és RÉTI
MÉLYRESI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. Butortermék,
szőlások furniárszükségleteiket legolcsóbban itt szerezhetik be

Utolsó divat szerint, nagyon szép,
elegáns ruhákat készít
ÁRON DAVID
Cluj, Calea Regele Ferdinand 32.

KÖZGAZDASÁG

A cseh, magyar és osztrák bankok védekeznek a hiteltultengés ellen

Középeurópai hitelkataszter készül

(Prága, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Jednota“, a prágai bankok érdekképviselője, a hitelek nyilvántartása céljából külön osztályt állított fel és a bankok irodája már hetek óta ellátja ezt az információs szolgálatot. Az iroda működésével a csehszlovák bankok nagyon meg vannak elégedve és úgy látszik, hogy ez indította a magyar bankok érdekképviselőt, a TEBE-t arra, hogy kapcsolatot keressen ezzel az intézménnyel. Budapesti jelentés szerint a magyar bankoknak erre azért van szükségük, hogy állandóan tájékozottan legyenek Szlovákiában lévő érdekeltségük hitelviszonyairól. Kresz Károly, a TEBE egyik igazgatója a minap Prágába érkezett, hogy a helyszínen tanulmányozza a megszerzett hitelkatasztert, mert Budapesten a TEBE kebelében is meg akarják valósítani a hitel-tudósításnak azt a szervezetét, amelyet a cseh bankok állítottak fel.

A TEBE információs irodájának feladata volna a hitel tultengését és a hitellel üzötő visszaéléseket megakadályozni. Erre legmegelőbb eszköznek nézik a csehszlovák mintára

megszervezendő irodát, amely automatikusan értesítené a bankokat minden folyósított hitelről és ilyen módon a bankoknak állandó biztos áttekintésük volna arról, hogy az egyes cégek mennyi hitelt vettek igénybe az egyes bankoknál.

Hogy a csehszlovák és a magyar bankok információs irodái közt kialakulhat-e valamilyen kapcsolat, erre nézve a TEBE részéről nem tudunk felvilágosítást kapni. Kresz Károly ugyanis még nemrég tért vissza tanulmányújáról és a bankok a terv technikai keresztülviteléről Kresz jelentése alapján akarnak határozni. Más értesülésük szerint azonban hasonló törekvés mutatkozik a bécsi nagybankok körében, amelyek szintén fel akarnak állítani ilyen információs osztályt és ebből a célból kapcsolatot kerestek a Jednotával. Így tehát előre láthatólag néhány héten belül a csehszlovák, magyar és az osztrák bankok külön információs szolgálattal fognak rendelkezni, hogy a hiteltultengések megelőzését belföldi és külföldi relációban egyaránt biztosítsák.

Összeállítják az adókievítő bizottságokat

Február 15-én megkezdődnek az adótárgyalások

(Cluj-Kolozsvár, január 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint ismeretes, január elsején országos szinten megkezdődtek az adóvállomások benyújtása. Az adóbevallás határideje január 31-én jár le és az adótörvény rendelkezései alapján február 15-én alakulnak meg az adókievítő bizottságok. Kolozsvárt öt ilyen bizottság alakul, mégpedig minden kerület részére egy, kivéve az V. és VI. kerületet, ahol mindkét kerület részére az adók megállapítását egy bizottság végzi.

Az adóbizottságokban a kincstár és a város egy-egy képviselője vesz részt, míg az adófizetők részéről sorsolás útján delegálnak egy rendes és egy póttagot. A sorsolás úgy történik, hogy az iparosok és kereskedők részéről a kereskedelmi és iparkamara, az ügyvédek, orvosok és mérnökök pedig szervezeteik útján lényegjelzetet küldenek be a pénzügyi adminisztrációhoz, azokról a tagokról, akiket az adóbizottságokba delegálnak.

A névjegyzéket, melyek egyébként husz adózó nevet tartalmaznak, az adminisztráció a törvényszék elnökehez teszi át, aki megejti a sorsolást. Az adók megállapításánál a városi és kincstári megbízotton kívül olyan tagot hívnak be a bizottságba, amilyen foglalkozásu egyének az adóját tárgyalják. Ha kereskedő, vagy iparos adójának a megállapítása van szóban, akkor a kereskedelmi és iparkamara delegálja vesz részt a bizottságban, ha pedig ügyvéd, vagy orvos az illető, akkor ezeknek a képviselője működik közre az adókievítésnél.

Az adóvállomások beadásának határideje, mint fentebb is említettük, január 31-én jár le, tekintettel arra, hogy a pénzügyminisztérium hivatalos közlése szerint ezt a határidőt nem fogják meghosszabbítani, ajánlatos az adóbevallást mielőbb benyújtani, mert ennek elmulasztása súlyos pénzbírságot von maga után.

Megkezdtek a bélyeg és illeték törvénytervezet módosítását. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium kebelében működő Comisia Financiara összeült, hogy a bélyegtörvénytervezetet módosítsa. Különösen a bírósági illetékek ügyében lesz nagyobb mérvű módosítás, hogy az ügyvédi kamarák kívánságait részben kielégítsék.

Közgyűlési naptár

Január 23. Garabet bankháza Rt. Beszterce. XVIII. rendes évi közgyűlés. Részvénytőke 1 millió lej, tartalékok 373 ezer 144 lej, betétek 1 millió 144 ezer 493 lej. Az 1925. évi tiszta nyereség 144 ezer 612 lej.

Január 26. Agrár Takarékpénztár Részvénytársaság Marosvásárhely. XXIX. rendes évi közgyűlés. Alaptőke 12 millió lej, tartalékok 11 millió 180 ezer 74 lej. Betétek 56 millió 349 ezer 649 lej. Tiszta nyereség 2 millió 548833 lej.

Január 31. Eledsi Bank Rt. rendkívüli közgyűlése, amelyen a pénzügyi adminisztráció fel-emeléséről fognak határozni.

Középszolnokmegye Zilahi Takarékpénztár Rt. Zilah. LX. rendes közgyűlés.

Szatmármegyei Hitelbank Rt. Szatmár. XVI. rendes évi közgyűlés.

Közgazdasági Bank Rt. Gyergyótölgyes. Rendes évi közgyűlés. Alaptőke 300 ezer lej, nyereség 55.578-29 lej.

Február 3. Polgári Takarékpénztár Rt. Temesvár. XXVIII. évi rendes közgyűlés. Részvénytőke 10 millió lej, tartalékok 5 millió 111 ezer 155 lej. Tiszta nyereség 3 millió 158 ezer 344 lej. Ezen a közgyűlésen határozni fognak a pénzügyi adminisztráció fel-emeléséről is.

Február 7. Nagylaki Népbank Rt. XXIII. évi rendes közgyűlése, amelyen a pénzügyi adminisztráció fel-emeléséről fognak határozni.

Hivatalos órák a CFR-nél. Bukarestből jelentik: A CFR vezérigazgatósága hivatalos körrendeletben értesítette az összes közlegényeket és tiszteviselőket, hogy a mai naptól kezdve a vasúti hivatalokban új munkaidőrend lép életbe és ezután a hivatalos órák az eddigi 8-2 ig helyett délelőtt 8-12 ig és délután 3-6 ig lesznek. A rendelet a tisztviselők köréből nagy elégedetlenséget keltett.

Ahol a legtöbb sört fogyasztják. Prágából jelentik: A csehszlovák statisztikai hivatal jelentése szerint 1925. év folyamán Csehszlovákiában 572 sörözőben összesen 8,580,550 hectoliter sört gyártottak. Ennek a mennyiségnek csak 2 százaléka lett exportálva, míg a többit a belföldi piacon sikerült elhelyezni. A belföldi fogyasztás nagyon növekszik és minden csehszlovák lakosra 59,8 liter sör jut évenként.

Egyezsége van kilátás a Sylos kényszerregezési ügyben. Temesvárról jelentik: A Sylos Rt. és a Baltanella szeszgyár fizetésképtelensége nyomán támadt hullámok már kezdenek lecsillapodni. A hitelezőkkel

nyugodtan folynak az egyezségi tárgyalások és minden remény megvan a megegyezésre. Az egyezségi tárgyalások eredményéből kifolyólag a hitelezőkre meglehetősen magas kvóta jár, mert úgy a Sylos, mint a Baltanella még mindig nagy vagyonnal rendelkeznek.

Bécsi marhavásár. (Saborsky és Fiai cég jelentése) A mai bécsi marhavásáron felhajtás volt 2982 darab. Ebből romániai árú 728 darab volt. Az irányzat lanyha, az árak 10-15 garassal olcsóbbodtak. A következő kötések voltak: Ia árú 155-180, IIa: 120-150 schilling.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgönyeim: Saborskysöhne
Wien - Előállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. - Huskületemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthall

TÖZSDE

Január 20-án

A lej: Zürichben 231 50, Párisban 12 00, Budapesten 316 Bécsben —

Kolozsvár. A piac ma erőteljesen megszűlárdult, ezzel szemben a kínálat tartozkodó volt. Bár Zürichben a lej tegnap 1-50 pontot emelkedett. A bécsi és budapesti piacokon esett. Az árfolyamok a következők:

Bécs 31-50-31-70, Prága 6-65-6-68, Budapest 314-317, Páris 8-45-8-52, Zürich 43-50-43-70, Newyork 225-00-226-00, London 10-51-10-99, Milánó 9-15-9-18.

Zürich. Zárulat: Berlin 123 30, Amsterdam 208-00, Newyork 517 87, London 2517-50, Páris 1935 00, Milánó 2090-00, Prága 1532-50, Budapest 72 60, Belgrád 917-50, Bukarest 231-50 Varso 72 50, Bécs 72-90.

Bukarest. Devizák: Páris 9 45, Berlin 53 50, London 1095, Newyork 224 00, Milánó 9 10, Zürich 43 50, Bécs 31-45, Prága 6-65, Budapest —

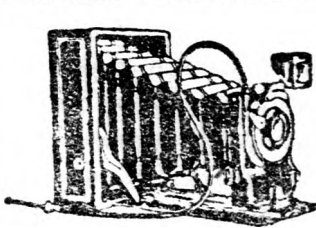
Bukarest. Valuták: Napoleon 825, német márká 53 00, leva 1-26, török lira 113, font sterling 1075, francia frank 8 65, svájci frank 13-00, olasz lira 9 10, drachma 2 80, dinár 391, dollár 223 00, lengyel forint 27 00, osztrák schilling 31-50, magyar korona 31-00, cseh korona 3-60, belga frank 10-00, holland forint —

Gajzágó Márton

Cluj, Str. Regina Maria No 24.

képes, műköszörtűs, műszerész, néckelező telep.

חלפים ונד איממער
אום לאנדער

Vidéki amatőr fényképezők
kerjenek árjegyzéket

POLITZER

fotóáruházról Carei-Mare
Vidéki szétküldés. Alapítotott 1896.

Mennyiségnyel
Vidéki szétküldés!
izléses ajándéktárgyak. Brillians ékszeres. Dismütárgyak. Jeggyűrűk. Divatos függők. Arany karórák

és hárminemű ókszer- és óráru
szolid áron, dusválasztékban talál

Löbl Ákos

ékszerésznél, Cluj, Ca. Reg. Ferdinand
16. Szemben a Renaissance áruházzal

Zongorák

gyári lerakata, gyári áron részletre is. **Stornberg**, — Ozadea-Mare Bulev. Regele Ferdinand

Breuer Uri divat és kalapkülönlegességek üzlete, Cluj, Piata Unirei 8.

Hármacskátóra estört m cskén. Jók den egyes ere és uj. A tavall nagyobb sikert ez nház sokáig d zésében heta kerülni és mi lánan fogja ho szellemét. A s tes siker reme eemutatóra és arra, hogy a a kedvező ope fog még máso

Kabaréelőadás után má szombati esti órák kabaréelő kacogni. Háro és tréfa, a on ményi, Leagy teoz ki a a változatok má

Miss Lilla vigjátékára k igazgató vezet tató lesz a M Forgács Sánd ezei, Mihály

Csütörtök: H eléször. Ihász A zatszám

Péntek: Háro N-pibér Szombaton d vel. Mé

Szombaton es 64 B.

Szombaton e műsorra rodája. zör, vég gánszár Sorozat

Vasárnap dél csonyi ral. Ica Sorozat

Vasárnap d Kereser Miklós magáns helyára

Vasárnap est gyel I- ral, Ihe letszin

Daft'n B File div Bársony

IDE Cluj, C

bo

A legjobb

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

Hármasokán. Új francia operett kerül bemutatásra csütörtökön a magyar színházban: a Hármaskör. Jókai műve, de új operett ez, melynek minden egyes ének- és táncszáma szellemes muzika és új. A tavalyi szezonnak Budapestben egyik legnagyobb sikere a Hármaskör volt, melyet a Városi Színház sokáig műsorán tartott. Nálunk Iszidor Zsibóval hét-két óta tartó próbák után fog színiarcként és minden biznnyal a közönség itt is hálaosan fogja honorálni a szerzők sok türelmét és szellemét. A színészek a legjobb kedvvel és a biztos siker reményében nagy ambícióval készülnek a bemutatásra és így minden valószínűség meg van arra, hogy a Hármaskör is egyike lesz azoknak a kedveztető operetteknek, melyek a színház sokára fog még műsorára tűzni.

Kabaréelőadások. A keddi sikeres kabaréelőadás után már biztosra veszi a színház, hogy a szombat esti 11 óras és a vasárnap délután hat óras kabaréelőadást zsufolt nézőtér fogja végigkacagni. Három reggeli egy hónapos kabarédarab és tréfa, a konkvál a Dolly paródia, továbbá Neményi, Legeye Irén, László Déry magánénekei lesznek ki a kabaré műsorát, mely olyan gazdag és változatos mint valami fővárosi kabaréműsor.

Miss Lillian. Davisnak hella lenul kedves angol vígjátékára készül a színház dalmái együttese az igazgató vezetése mellett. A következő prózabemutató lesz a Miss Lillian. K. Tóth Erzsébet, B. G. Forgács Sándor, Cselle, Homokai, Kemény, Köszegi, Mihályfi játszókat a vezető szerepeket.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: Hármaskör. (Francia operettújonság, először. Neményi Lillivel, Baróti Erzsével, Ihász Aladárral. Premierbérlet 31 ez. Sorozatszám 207)

Péntek: Hármaskör (Operettújonság, másodszor. Napibérlet 63 A. Sorozat 208)

Szombat délután 4 órakor: Dolly (Neményi Lillivel. Mérsékelt helyárakkal. Sorozat 209)

Szombaton este 8 órakor: Hármaskör (Napibérlet 64 B. Sorozat 210)

Szombaton este 11 órakor: Kabaréelőadások új műsorral: Keresem a papámat (A Dolly paródia. Dolly: Miklós Margit). A hipnotizőr. Samu. Új magánénekek, modern táncok. (Rendes helyárak. Sorozat 211)

Vasárnap délután fél 3-kor: A négy nő. (Karácsornyai Lillivel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihász Aladárral. Első állított helyárakkal. Sorozat 212)

Vasárnap délután fél 6-kor: Kabaréelőadások: Keresem a papámat (Dolly paródia. Dolly: Miklós Margit). A hipnotizőr. Samu. Új magánénekek, modern táncok. (Leszállított helyárak. Sorozat 213)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Orlov. (Lengyel Lillivel, Neményi Lillivel, László Andorral, Ihász Aladárral. Rendes helyárak. Bérletbizonylat. Sorozat 214)

K A D I M A **N Y O M D A**

Bankok, kereskedelmi vállalatok zárszámadásait és bármíneű nyomtatványait ízléses kivitelben és olcsón készíti

CLUJ STR. BARON L. POP 10

Rendkívüli alalmi árak!

I-a színes french ing csak 260 lej

Selyem elejű ingek, legfinomabb kivitelben csak 350 lej

WEISS SIEGFRIED

kalap- és uridivat áruházban, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10 sz.

Hirdessen az Uj Keletben

Hölgyeim!

Tu halmozott raktár miatt **rendkívüli olcsúsítás!**

Dáms kalapok ..... 150 lej
Féle díszítőmunkák ..... 175 lej
Bármíneű modellek ..... 250 lej

IDEAL kalapüzlet

Cluj, Calea Regale Ferdinand 8.

Kérjen mindentűt

Pierre borotva-pengét.

A legjobb fémkeverék, a legtekélyesebb gyártmány. Garantált minőség. 1800

Hölgyek figyelmébe

soványító hasfűzőket

amely erős hölgyek részére valószagos soványító szert jelent.

Melltartók 85 leitől feljebb.

E. Rosenzweig, Str. Reg. Maria 6.

Állandóan raktáron tartok saját készítményű **hasfűzőket**, amelyek már 250 leitől kaphatók.

Kézimunka osztályomban mindenféle **kellm és gobelin** munkák kaphatók.

NYILTTÉR

E rovatban közöltékért a szerkesztőség semmi nemű felelősséget nem vállal!

Nyilatkozat

Az Elenzék január 19-i számában „Grünwald Bertáról gondolkodott a bátyja“ című cikkre vonatkozóan kijelentem, hogy annak tartalma épp úgy nem fedi a valóságot, mint a január 17-i számban „Menj a Szamosnak“ cím alatt megjelent cikknek az adatai.

Grünwald Izidor

Zsidó irodalom

S. I. Agnon: És a meggörbedt kiegyenesedik	40
S. Alechem: Leégett nemesek	25
Bin Gorion: József és Testvérei	30
Fényes Samu: Jidli első változása	45
Max Nordau: Mesék	30
Peterdi Andor: A sárga folt	60
Ujvári Péter: A bosszúálló isten	30
Giszkalay János: A titok	15
Kaczer Il'és: Gólem ember akar lenni ..	15
M x Nordau: Doktor Kohn	40
Zengő hárfá (antológia)	30
Singer: Asmodaj	80
Kabbalisták és Cs datevők	30
Bró Lajos: A zsidók utja	40
Max Brod: A cionizmus harmadik korszaka	30
Frigyes Lajos: A zsidók természetrajza	45
Goldmann: A zsidó nemzet követelei	10
Sch. Gorelik: Cion és Góluz	15
Grottó Mór: Zsidó Renaissance	25
Herzl: A zsidó álam	25
Majrovits N. Jehuda: Tóra és cionizmus	10
Marton Ernő: A zsidó nemzet Erdélyben	10
Paneth He manu: Utazásom a Szentföldön	10
N. Sokolow: Uj zsidó	15
Sombart Werner: A zsidók jövője	30
Szabolcsi: Csillag fia	110
Giszkalay: Támár	70
Goldschmidt: Egy zsidósors	140
Szabó: Zsidó komédiások	40
— Légyvárok urai	30
Schnitz'er: Ut a szabadba	500
Giszkalay: Uj próféciák	85
— Jönni fog még egy kippur napja	120
— Guschalav látomása (amatör) ..	140
Salom Asch: A bosszu istene	30
Ben Ami: Uj Palesztina	100
Székely Béla: Vajudó ország	100
Bermann u. Rundt: Palesztina	80
Lacratella: Silbermann (Egy zsidó fiu története)	80
Benoit: A táncosnő	132
Bettauer: N gyváros zsidók nélkül ..	150
Dr. Fürst: Zsidó történet — zsidó kultúra	50
Dr. Krausz: A zsidó Palesztina	35
Gronich: Dr. Simon Áron	40
Blumenthal: Jüdische Anekdöten	35
Szabolcsi: Csillag fia	110
Kis Arnold: Echod	20
Mendale: A sánta Fiske	80
Ostwald: Nagy emberek	132
Braun: A lépese	154
Nagy: Bevezetés a szociológiába	88

Január 21

gyalások és vezésre. Az kifolyólag óta jár, mert még mindig

sky és Flai avására felomániai áru yha, az árak övetkező kö: 120-150

ai cég

aborskyöshne borsky József mények címe smarkthall

12 00, Bud.

teljesen megat tartozkodó

1-50 pontot

sti piacokon

6 68, Bud.

Zürich 43-50-

London 10-35

0, Amsterdam

2517-50, Paris

532-50, Buda-

karest 231-50

9 45, Berlin

24 00, Milanó

Prága 6-65,

825, német

lira 113, font

svájci frank

2 80, dinár

27 00, osztrák

0, cseh korona

int

rtón

to 24.

ckelező telep.

577

matőrfenyképezők

k árjegyzéket

ITZER

ztól Carei-Mare

étküldés Alapít

ott 1898.

r- Póligonok!

k-

r-

k.

k.

k.

k.

és órákat

ékbantái

K O S

g. Ferdinand

ce áruházzal

akata, gyári ár-

etre is. Storn-

— Oradea-Mare

gele Ferdinand

ei 8.

Manométereket
és mindenféle mérőműszereket készít, javításokat vállal
GÁSPÁR műszerész, Arad
Str. Horia I. (v. Széchenyi-u.)
Javítás végett beküldött műszerek: állás- és hitelesítéssel ellátva, rövid idő alatt visszaküldöm. **Telefon 315 sz.**

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vastagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő

Férjhez adnám leányomat 200.000 lei hozományal olyan izr. 36-42 éves kereskedőhöz vagy jobb iparoshoz, aki önálló üzlettel rendelkezik. Levelet „Esetleg 1001.” jelleggel továbbít a kiadóhivatal. 517

Egy mindenek szakszerű 3 tagú családhoz Február 1-én felvétetik. Értelmű izrael, szűcs, Kossuth u. 2. 519

Magánjáró öntvényeket ayersen és megmunkálva szállít Friedrich Testvérek zépgyára, Timisoara. 1819

יין כשר של פמה
יין מין דאמפן ביי
S. Léb Rosenberg, Beclan
אין ליעקוב פער דעם עניין
אין פער וואסן ווייני
דערענעבען דיענען אבער מייער
פערמאסטרקייט אלע זאטעס
ליבע ארטה. דעניס.

Műtárgyak és régiségek
január végén megnyíló kiállítására, e'adára szant szönyegek, ezüst antik butor, üvegek, porcellánművek bejelenthetők naponta

„Arta“
Cluj, Str. Memorandului 23 alatti régiségüzletben.

Elveszett Andrejkó Gyula névre szóló igazolvány A beosztás és megtaláló sziveskedjék a kiadóra leadni.

Keresek a belvárosban egy szoba konyhá; lakást azonnali beköltözésre. Lehetőleg fürdőszobával. — „Jól fizetek” jellegre a lap kiadóhivatala továbbít.

Különbejárati butorozott szoba kiadó. Cim a kiadóban. 522

Gyakorlott pénztárnoknő nagy elárusító állás keres. Ajánlatokat „Szombat megvártásával” jelleggel a kiadó továbbít. 521

Timişiana
Banca de credit și economii S. A.
Secția Deviselor — **Timișoara.**

Róth
cipésznél
Szép-u. 2.
szám alatt
készülnek
a legújabb
divatú
**cipő-
különlegességek.**

**UJ KELET
KÖNYVOSZTÁLYA**
Cluj, Str. Baron L. Pop 10

Könyvujdonságok

Bernstein: Baccarat	20
Brousson: Anatole France papucsban ..	200
Bettauer: A kifosztott	180
Dr. Bálint Rezső: Diätetikai vezérfonal	80
Ady: Igy is történhetik	140
— Sápadt emberek	160
Barbousse: Örök láncok	264
Beke Mano: A determinánsok	400
Balzac: Pajzán históriák	242
Courvod: Kazán a farkaskutya	99
Dumas: Eva	176
— A királyné lovagja	198
— A régens leánya	198
Claude Ferrere: A kis szövetségesek ...	120
Szabó Imre: A házmesterlánya	40
— (Amatör) ..	120
Gobineau: A renaissance	220
Hugo Victor: Bug Jargal	154
Jerome K. Jerome: Minden ut a kálváriára vezet	150
Kodolányi: Börtön	90
Jack London: Játék az élettel	110
Lambrecht: A gondolat uttörői II. (Einstein, France, Forel s b.)	198
Mares: Szenvedély, amely öl	180
Mereskovszkij: Vele vagy ellene	176
— Első Sándor	154
— Téli szivárvány	154
Maria Antoinette magánélete	100
Móricz Zsigmond: A fátyla	320
Révész: A nap nem tügolyó	40
H. G. Wells: Tono—Bungay	200
Tagore: Gera	190
Wassermann Faber	150
Werner: Ottár előtt	135
— Ez is olyan	45

Varrógépek, Kerékpárok és Gramofonok
olcsó áron kaphatók
Hans Krauss,
Sibiu, Str. Faurului 20.

MARTIN PAL Jun.
Cluj, Piața Mihail Viteazul 25.
כשר ועלכווארען פאבריק
ערצינגט אללערליי זעלכווארען
עווערען פראקטע פראקטע פראקטע
עווערען פראקטע פראקטע פראקטע

Érdecssen az Uj Keletben!

Kapható az összes nagyobb óras- és ékszerészüzletekben.
Vezérképviselőt:
Moisi A. Mendel Fii
ÓRA CRAIOVA
elegáns és preciz — Csak nagybani eladás

Mégis csak legjobb a késnélkül
„IDEAL“

borotváló por mely az ország területén **higienia** szempontból a legjobban elismert borotváló szer az arcot nem marja kellemes hatásig utána. — Ovakodjunk az **Mindenütt kapható.** a talmas utazatóktól Csak az „IDEAL” Egyedüli készítője: felírása a valódi.
Reszling József fodrasz
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.
Sighetul-Marr a lei egyedüli elosztója **Glanzman Adolf** i latszerár **Str. Bogdan Voda 40**

Hittközségek. G. Bellajegyek Bolyai-nyomda rt. Marosvásárhely

Valódi angol szövetkülönlegességek raktáron
A. KLEPNER minden angol és francia uri szabóság, Cluj, Calea Victoriei 2 sz. (volt Eisenstättler-szacsüzlet)

Telefon 446
SINGER
Piața Reg. Ferdinand 66. (Póter) Fárau Maros
Sifonfejgyár
és nikkelező telep. Szikvizés és kracheris üvegek, valamint mindenféle gumik gyári raktára. Üvegnévedés. Kézi fejek átöntése a legelőnyösebb árban.

Szerkesztőségi hivatal és Cluj-Kolozsvár C. Pop Brass Telefon 977, 228 és 2s. N. Sz. — Egy szám ára 1000 leon és vidéken Bukarestben —

1926 január

Az
Az európai gyarmatok felegész középső állam volt, giasztva, ami India gazdasági kereskedelme eredett, busás kába s alig mint nagyhadépek koncertesen vetítet amelynek págyarmatpolitizsör lábait. Németország magát a gyarmatkerült is be mus lassan a gyarmatpolitiz nagy hatalma boru lezajlásáivál a gyarmatban a sul A gyarmat és sok rossza nagy hatalma és még békéigazása és ki rendű erkölciobjektivitás hogy Angli nemcsak hatvivmányait a területeketokolt. Eppen a döböntő ujsa kis, földig most azzal a hatalmakhoz vihess véghrika földjén, viselőit, prottani munnyeranyagomus tragikomely éppenzata, amely engedik megzék, holott sát biztosítataltitás és kolen lemosol Ausztria kiv mert a kis pacifizmusná álló szociális ma egész állszolgálatna nagy hatalom A kétség bizonyos, h zálható ötlet len nép sino dozási köré ábránd, a gy triának. Ad zskémányolá súlyszhető apellálhat eminden bizo teremteni, ahogyan a emberiségsé pontjából se gyarmattal megszabadul